

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

STUDIE (BRUGEL-STUDIE-20161221-16)

**Over de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen
voor de professionele klanten in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest van 2009 tot 2015.**

21 december 2016

*Uitgevoerd op verzoek van BRUGEL
door het Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable
asbl*

Analytische samenvatting

Deze studie presenteert de evoluties van de elektriciteits- en aardgasprijzen (en hun componenten) voor de professionele klanten met een AMR-meter (telelezing) of MMR-meter (maandelijkse opneming). Ze werd mogelijk gemaakt dankzij de medewerking van de energieleveranciers die ons de informatie betreffende de facturen die ze voor hun klanten hebben opgesteld in samengevoegde vorm hebben bezorgd.

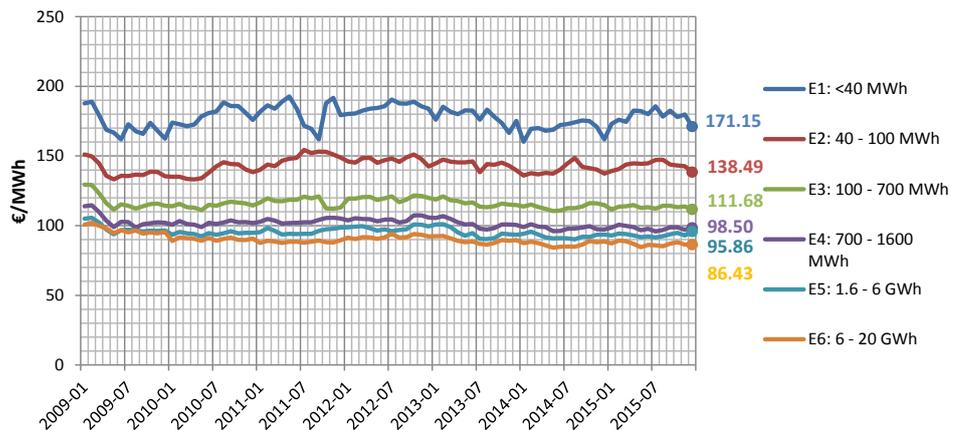
Voor de elektriciteit toont de figuur hiernaast de prijzen all-in (in €/MWh excl. btw) voor de verschillende verbruiksklassen.

Van januari 2009 (referentiemaand voor de vergelijkingen) tot december 2015 (de laatste maand die in deze studie is opgenomen), zien we een daling van 8.3% naar 14.1% naargelang van de

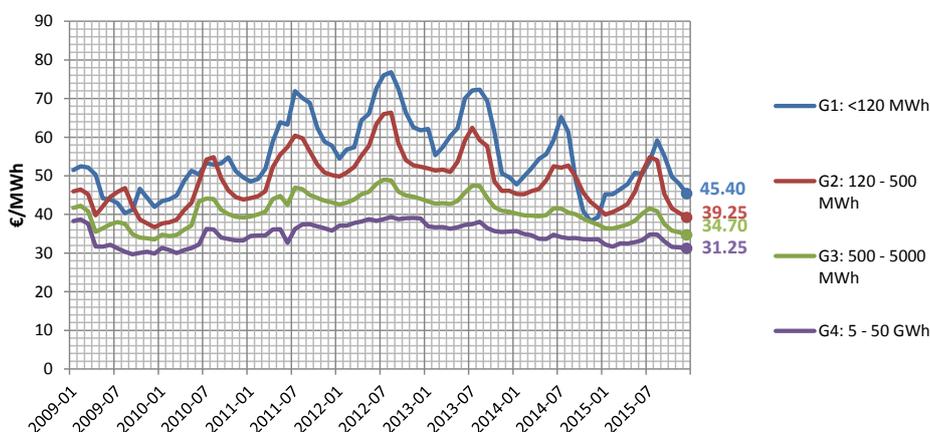
verbruiksklasse. Deze vermindering is het gevolg van een daling van de energiecomponent, afgezwakt door een stijging van de transmissie- en distributietarieven, de bijdrage hernieuwbare energie en de taksen.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen en op jaarbasis, gaat de prijs per MWh elektriciteit van € 105.79 in 2009 naar € 102.85 in 2014 en uiteindelijk € 101.14 in 2015.

Brussel > Elektriciteit > All-in

Brussel > Gas > All-in

Voor het aardgas toont de figuur hiernaast de prijzen all-in (€/MWh excl. btw).

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen gaat de prijs per MWh elektriciteit van € 37.54 in 2009 naar € 39.05 in 2014 en uiteindelijk € 36.17 in 2015.

Tussen de twee referentiedatums,

namelijk januari 2009 en december 2015, is de prijs per MWh aardgas voor alle verbruiksklassen gedaald van 11.9% voor de klasse G1 tot 18.4% voor G4.

Belangrijkste trends tussen 2014 en 2015

Elektriciteit

In de loop van het afgelopen jaar (december 2014 tot december 2015) evolueert de **all-in-prijs** voor elektriciteit verschillend afhankelijk van de verbruiksklasse. Terwijl de prijs voor de klassen E3 en E6 lichtjes daalt (-2.6% en -2.7%), stijgt hij voor de andere verbruiksklassen, gaande van 0.9% tot 5.6%.

De **energiecomponent** daalt eind 2015 voor alle verbruiksklassen, gaande van -4.4% tot -6.5%. Deze evolutie volgt de evolutie van de beursindexen van de elektriciteit, ook al zijn die laatste veel gematigder.

De **bijdrage hernieuwbare energie** stijgt en volgt de evolutie van het opgelegde aankoopquotum van groene-stroomcertificaten, dat van 3,8% in 2014 naar 4,5% gaat in 2015.

De **transmissie** daalt licht, gaande van -0.4% voor E2 tot -3.5% voor E5 en E6, ondanks de verhoging van de federale toeslagen met 5%.

Als gevolg van het door BRUGEL gecontroleerde nieuwe tariefplan 2015-2019 stelt men voor de component **distributie** vast dat de gemiddelde distributiekosten van de elektriciteit voor alle verbruiksklassen door elkaar genomen een dalende trend vertoont (-2,5%).

De **federale taken** stijgen voor alle verbruiksklassen, variërend van +2.5% voor E5 tot +22.5% voor E1 (met uitzondering van E4, dat licht daalt (-2,6%)) als gevolg van de stijging van de sociale maatregelen (ODV) en de financiering van de maximumprijzen voor de beschermde klanten. De **regionale bijdrage** volgt de index van de consumptieprijzen en is licht gestegen, gaande van 0,86 €/kVA in 2014 naar 0,87 €/kVA in 2015.

Aardgas

Van december 2014 tot december 2015 stelt men een aanzienlijke vermindering vast van de **energiecomponent (inclusief transmissie)** gaande van -8.7% voor G4 (5 tot 50 GWh/jaar) tot -17.7% voor G1 (<120 MWh/jaar).

Als gevolg van het door BRUGEL gecontroleerde nieuwe tariefplan 2015-2019 stelt men voor de component **distributie** vast dat de gemiddelde distributiekosten van de elektriciteit voor alle verbruiksklassen door elkaar genomen een dalende trend vertoont (-2.4%).

In de overgang naar 2015 zijn de **federale taken** gestegen (+7.6%), vooral als gevolg van de stijging van de ODV-toeslag (financiering van de sociale maatregelen). De **regionale bijdrage** volgt de index van de consumptieprijzen en is weinig geëvolueerd van 2013 tot 2015.

Inhoudsopgave

ANALYTISCHE SAMENVATTING	3
ELEKTRICITEIT	5
AARDGAS.....	5
INHOUDSOPGAVE.....	7
INLEIDING.....	12
1 METHODOLOGIE	13
1.1 Belangrijke opmerking over de gemiddelde prijzen	13
1.2 Segmentering van de verbruikers van elektriciteit en aardgas	13
1.3 Gegevensbronnen	14
1.4 Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs.....	15
1.5 Verwerkingen en validering van de gegevens	16
<i>VOORAFGAANDE VERWERKING UITGEVOERD DOOR DE LEVERANCIERS.....</i>	16
<i>VALIDERING VAN DE VERSTREKTE GEGEVENS</i>	16
<i>GELEVERDE VOLUMES</i>	16
<i>FILTERS OP DE NEGATIEVE OF NULWAARDEN</i>	17
<i>COMPONENT TRANSMISSIE VOOR AARDGAS.....</i>	17
<i>AFWIJKENDE WAARDEN</i>	17
<i>BETROUWBAARHEIDSINTERVAL VAN 95%.....</i>	17
1.6 Representativiteit	18
2 PRIJS VAN DE ELEKTRICITEIT.....	20
2.1 Evolutie van de globale elektriciteitsprijs	20

2.1.1	Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse	20
FIGUUR 2: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE PRIJS PER MWH ELEKTRICITEIT PER VERBRUIKSKLASSE (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW)		
20		
2.1.2	Gemiddelde jaarlijkse prijs.....	22
FIGUUR 3: GEMIDDELDE JAARLIJKSE PRIJS PER MWH ELEKTRICITEIT (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW)		
22		
FIGUUR 4: GEMIDDELDE JAARLIJKSE PRIJS PER MWH ELEKTRICITEIT, ALLE VERBRUIKSKLASSEN DOOR ELKAAR GENOMEN (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW).....		
23		
FIGUUR 5: ELEKTRICITEITFACTUUR VAN DE KLANTEN UIT DE STEEKPROEVEN.....		
24		
2.1.3	Vergelijking van de evolutie van de gemiddelde prijs met macro-economische indicatoren	24
FIGUUR 6: VERGELIJKING VAN DE EVOLUTIE VAN DE PRIJS ALL-IN VAN ELEKTRICITEIT EN DE INDEX VAN DE CONSUMPTIEPRIJZEN		
26		
2.2	Evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs	27
2.2.1	Evolutie a priori van de componenten van de elektriciteitsprijs	27
2.2.2	Evolutie van het gedeelte energie	29
FIGUUR 7: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE ENERGIEPRIJS PER MWH ELEKTRICITEIT		
29		
FIGUUR 8: EVOLUTIE VAN DE ENERGIECOMPONENT VAN ELEKTRICITEIT TEN OPZICHTE VAN DE MACRO-ECONOMISCHE INDEXEN		
32		
2.2.3	Evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie	33
FIGUUR 9: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE PRIJS VAN DE BIJDRAGE HERNIEUWBARE ENERGIE PER MWH ELEKTRICITEIT		
33		
2.2.4	Evolutie van de "commodity"	34
FIGUUR 10: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE PRIJS VAN DE COMMODITY PER MWH ELEKTRICITEIT		
34		
2.2.5	Evolutie van de transmissietarieven	36
FIGUUR 12: EVOLUTIE VAN DE TRANSMISSIEKOSTEN PER MWH ELEKTRICITEIT		
36		
2.2.6	Evolutie van de distributietarieven	38
FIGUUR 13: EVOLUTIE VAN DE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH ELEKTRICITEIT		
38		
FIGUUR 14: EVOLUTIE VAN DE JAARLIJKSE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH ELEKTRICITEIT		
39		

FIGUUR 16: JAARLIJKSE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH ELEKTRICITEIT ALLE VERBRUIKSKLASSEN DOOR ELKAAR GENOMEN.....	40
2.2.7 Evolutie van de federale taken.....	41
FIGUUR 17: EVOLUTIE VAN DE FEDERALE TAKSEN PER MWH ELEKTRICITEIT	41
2.2.8 Evolutie van de regionale bijdrage.....	43
FIGUUR 19: EVOLUTIE VAN DE REGIONALE BIJDRAGE PER MWH ELEKTRICITEIT	44
2.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse	45
2.3.1 Verbruiksklasse E1 (< 40 MWh)	45
2.3.2 Verbruiksklasse E2 (40-100 MWh).....	47
2.3.3 Verbruiksklasse E3 (100-700 MWh).....	49
2.3.4 Verbruiksklasse E4 (700-1.600 MWh).....	51
2.3.5 Verbruiksklasse E5 (1.6-6 GWh).....	53
2.3.6 Verbruiksklasse E6 (6-20 GWh).....	55
3 PRIJS VAN HET AARDGAS	58
3.1 Evolutie van de globale aardgasprijs	58
3.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse	58
FIGUUR 38: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE PRIJS PER MWH AARDGAS PER VERBRUIKSKLASSE (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW)	58
3.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs.....	60
FIGUUR 39: GEMIDDELDE JAARLIJKSE PRIJS PER MWH AARDGAS (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW)	60
FIGUUR 40: GEMIDDELDE JAARLIJKSE PRIJS PER MWH AARDGAS, ALLE VERBRUIKSKLASSEN DOOR ELKAAR GENOMEN (PRIJS ALL-IN EN EXCL. BTW).....	61
FIGUUR 41: AARDGASFACTUUR VAN DE KLANTEN UIT DE STEEKPROEF.....	61
3.2 Evolutie van de componenten van de aardgasprijs	62
3.2.1 Evolutie a priori van de componenten van de aardgasprijs.....	62
3.2.2 Evolutie van het gedeelte energie (inclusief transmissie)	64
FIGUUR 42: EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE ENERGIEPRIJS PER MWH AARDGAS.....	64
FIGUUR 43: VERGELIJKING VAN DE EVOLUTIE VAN DE ENERGIECOMPONENT VAN AARDGAS EN MACRO-ECONOMISCHE INDICATOREN.....	67
3.2.3 Evolutie van de distributietarieven.....	68
FIGUUR 44: EVOLUTIE VAN DE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH AARDGAS	68

FIGUUR 45: EVOLUTIE VAN DE JAARLIJKSE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH AARDGAS	69
.....	
FIGUUR 47: JAARLIJKSE DISTRIBUTIEKOSTEN PER MWH AARDGAS ALLE VERBRUIKSKLASSEN DOOR ELKAAR GENOMEN	70
3.2.4 Evolutie van de federale taken	71
FIGUUR 48: EVOLUTIE VAN DE FEDERALE TAKSEN PER MWH AARDGAS	71
3.2.5 Evolutie van de regionale bijdrage	73
FIGUUR 50: EVOLUTIE VAN DE REGIONALE BIJDRAGE PER MWH AARDGAS	73
3.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse	74
3.3.1 Verbruiksklasse G1 (< 120 MWh)	74
3.3.2 Verbruiksklasse G2 (120-500 MWh)	77
3.3.3 Verbruiksklasse G3 (500-5.000 MWh)	79
3.3.4 Verbruiksklasse G4 (5-50 GWh)	81
4 REGIONALE EN INTERNATIONALE VERGELIJKINGEN	84
4.1 Elektriciteit	84
4.1.1 Regionale vergelijkingen	84
4.1.2 Internationale vergelijkingen	85
4.2 Aardgas	86
4.2.1 Regionale vergelijkingen	86
4.2.2 Internationale vergelijkingen	87
5 BESLUITEN	89
5.1 Elektriciteit	89
5.2 Aardgas	89
BRUSSEL - ELEKTRICITEIT - KLASSE E3: 100 - 700 MWH	92
BRUSSEL - ELEKTRICITEIT - KLASSE E4: 700 - 1 600 MWH	93
BRUSSEL - ELEKTRICITEIT - KLASSE E5: 1.6 - 6 GWH	94
BRUSSEL - GAS - KLASSE G3: 500 - 5 000 MWH	98
BRUSSEL - GAS - KLASSE G4: 5 - 50 GWH	99

UITGEVOERD DOOR **101**

KUNSTLAAN 46 AVENUE DES ARTS – B-1000 BRUXELLES / BRUSSEL..... **101**

BIJLAGE 1. DETAIL VAN DE ELEKTRICITEITSPRIJS [€/MWH] - 6 VOORBIJE JAREN **90**

BIJLAGE 2. DETAIL VAN DE AARDGASPRIJS [€/MWH] - 6 VOORBIJE JAREN **96**

Inleiding

Deze studie heeft tot doel de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen en hun componenten voor de professionele klanten met telelezing voor te stellen¹. Ze werd uitgevoerd door het ICEDD (Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable) op aanvraag van BRUGEL, de Brusselse regulator van de gas- en elektriciteitsmarkt, om de overheid en de verbruikers informatie en cijfergegevens te verstrekken over de maandelijkse evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de professionele klanten. In 2013 werd een eerste studie uitgevoerd die de periode van januari 2009 tot december 2012 bestreek. De huidige studie is een vierde herhaling van de eerste studie en bestrijkt de jaren 2009 tot 2015.

Het dient benadrukt dat deze studie alleen kon worden uitgevoerd dankzij de actieve medewerking van de energieleveranciers, die de informatie over de facturen die ze voor hun klanten hebben opgesteld in samengevoegde vorm aan het ICEDD hebben bezorgd.

Dit document is als volgt opgebouwd.

Het **eerste hoofdstuk** presenteert de methodologie die voor uitvoering van de studie werd gevolgd (reserve, segmentering van de verbruikers, gegevensbronnen en uitgevoerde verwerkingen evenals de representativiteit van de gegevens).

De **hoofdstukken 2 en 3** behandelen respectievelijk de elektriciteits- en de aardgasprijs.

We analyseren eerst de evolutie van de totale factuur om ze vervolgens te vergelijken met externe variabelen (bijvoorbeeld de energieprijzen op de internationale markten).

Vervolgens presenteert de analyse het gewicht van de verschillende termen van de factuur (excl. btw): energie, transmissie, distributie, kosten verbonden met de ontwikkeling van de elektriciteitsproductie van de hernieuwbare energiebronnen via het systeem van groenestroomcertificaten, taksen en retributies. De analyse onderzoekt welke termen aan de basis liggen van de eventuele prijsstijgingen of -dalingen. Deze desagregatie van de prijzen zal een nauwkeurig idee geven van de realiteit van de prijzen en hun evolutie.

Hoofdstuk 4 plaatst de gewestelijke elektriciteits- en aardgasprijzen en hun evolutie in perspectief met de prijzen die in andere regio's en landen worden toegepast.

De **besluiten** van de studie geven een samenvatting van de belangrijkste elementen voor de onderzochte periode.

¹ Zie voor de professionele klanten laagspanning het Prijzenobservatorium dat om de 3 maanden op de site van BRUGEL wordt gepubliceerd.

1 Methodologie

Zoals in de inleiding vermeld, is deze studie het resultaat van uitwisselingen van informatie met de energieleveranciers. Zij hebben de gemiddelde maandelijkse prijzen die zij hun professionele klanten voor elektriciteit en aardgas aanrekenen in samengevoegde vorm overgemaakt.

De prijzen zijn altijd uitgedrukt in euro excl. btw per MWh² elektriciteit en per MWh BVW voor aardgas.

Met gemiddelde prijs bedoelen we de gemiddelde gewogen prijs die overeenstemt met de onderstaande formule:

$$\left(\frac{\text{€}}{\text{MWh}} \right)_{\text{moyen}} = \frac{\sum_{j=1}^n \text{€}_j}{\sum_{j=1}^n \text{MWh}_j}$$

1.1 Belangrijke opmerking over de gemiddelde prijzen

We herinneren eraan dat de gemiddelde prijzen die hier worden gepubliceerd per verbruiksklasse de diversiteit van alle individuele situaties niet kunnen weergeven. Zo zal een verbruiker uit een bepaalde verbruiksklasse zich misschien verbazen over het feit dat zijn factuur aanzienlijk afwijkt van de gemiddelde waarde in deze studie, terwijl tal van elementen dit kunnen verklaren: een zeer specifiek gebruik van elektriciteit of gas (profiel en gebruikt maximumvermogen), een verscheidenheid van aangeboden bijkomende diensten, een gekozen prijsstructuur (vaste of geïndexeerde prijs, of met latere keuzeoptie), een datum van inwerkingtreding van het leveringscontract, enz.

1.2 Segmentering van de verbruikers van elektriciteit en aardgas

Om de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen te bestuderen, moeten we de verbruikerspopulatie opsplitsen in verschillende categorieën waarvan we de gemiddelde prijzen dan kunnen analyseren zonder rekening te houden met de zeer talrijke individuele situaties. De segmentering van de klanten die elektriciteit en aardgas verbruiken, werd uitgevoerd aan de hand van de volgende criteria:

- **De intrinsieke relevantie van de segmentering.** Het is lijkt essentieel dat de kenmerken van de verschillende geanalyseerde verbruikersgroepen relatief homogeen zijn. Elke klasse moet in het ideale geval een type verbruiker vertegenwoordigen die wordt geconfronteerd met specifieke verbruiks- en facturatieproblemen. Hoewel deze keuze de internationale vergelijkingen zou vergemakkelijken, wilde BRUGEL de verbruiksklassen van het organisme voor de Europese statistieken (Eurostat) niet overnemen omdat deze klassen te groot zijn en slecht aangepast aan het specifieke geval van het Brussels Gewest. De informatie die we hieruit hadden kunnen afleiden, zou te onnauwkeurig zijn.
- **De leesbaarheid van de resultaten van de studie.** BRUGEL wil de resultaten van de studie publiek bekendmaken. De verbruikerscategorieën moeten dus gemakkelijk identificeerbaar zijn voor een

² Ter herinnering, 1 GWh = 1.000 MWh = 1.000.000 kWh.

Methodologie

niet-gespecialiseerd publiek. Het lijkt ons bijgevolg nutteloos om bepaalde subcategorieën al te sterk te segmenteren, maar we moeten ook een te sterk niveau van samenvoeging vermijden dat de evolutie van de gemiddelde prijzen voor te heterogene populaties moeilijk interpreteerbaar zou maken.

Op basis van deze criteria werden de klanten gesegmenteerd in jaarlijkse verbruiksklassen. De verbruiksklasse waartoe een leveringspunt behoort (EAN-code) wordt bepaald op basis van het verbruik van de laatste 12 maanden; als we niet over deze informatie beschikken (bv. nieuwe klanten), annualiseren we de beschikbare verbruiksgegevens. De verbruiksklassen worden in Tabel 1 hieronder weergegeven.

Klasse	Elektriciteit	Klasse	Aardgas
E1	< 40 MWh	G1	< 120 MWh
E2	40 ≤ ... < 100 MWh	G2	120 ≤ ... < 500 MWh
E3	100 ≤ ... < 700 MWh	G3	500 ≤ ... < 5 000 MWh
E4	700 ≤ ... < 1 600 MWh	G4	5 ≤ ... < 50 GWh
E5	1 600 ≤ ... < 6 000 MWh	G5	50 ≤ ... < 250 GWh
E6	6 ≤ ... < 20 GWh		-

Tabel 1: Segmentering van de klanten elektriciteit en aardgas

Vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens beperkt de studie zich strikt tot de professionele klanten die minder dan 20 GWh elektriciteit per jaar verbruiken. Om dezelfde reden werd de limiet voor het jaarlijks verbruik voor aardgas bepaald op 250 GWh. Als in de loop van de studie echter zou blijken dat bepaalde verbruiksklassen weinig vertegenwoordigd zijn (zwakke steekproef), zal vanwege dezelfde vertrouwelijkheidsredenen geen enkele informatie in deze studie worden meegedeeld.

1.3 Gegevensbronnen

Elke leverancier geeft aan BRUGEL bestanden door die de gemiddelde maandelijkse prijzen bevatten die worden toegepast voor elektriciteit en aardgas voor de professionele klanten die over een aansluiting van het type AMR³ en MMR⁴ beschikken; de YMR-aansluitingen⁵ zijn van deze studie uitgesloten.

Deze prijsgegevens worden geleverd:

- per energietype (elektriciteit, gas);
- per jaar en per maand;
- per verbruiksklasse.

Bovendien geeft elke leverancier volgens de bovengenoemde classificaties ook het volgende door:

- het geleverde volume (GWh);
- het aantal aansluitingspunten.

³ AMR: Automatic Meter Reading; meter met telelezing (kwartier-eenheid).

⁴ MMR: Monthly Meter Reading; meter met maandelijkse opneming.

⁵ YMR: Monthly Meter Reading; meter met jaarlijkse opneming.

1.4 Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs

De componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs die voor deze studie in aanmerking werden genomen, worden weergegeven in de onderstaande tabel.

Componenten	
Energie excl. groenestroomcertificaat	(I)
Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling (alleen elektriciteit)	(II)
Transmissie	(III)
Distributie	(IV)
Federale taken	(V)
Regionale taken	(VI)
Totaal taken	(VII) = (V) + (VI)
Prijs all-in	(VIII) = (I) + (II) + (III) + (IV) + (V) + (VI)

Tabel 2: Componenten van de elektriciteits- en de aardgasprijs

Deze componenten en hun inhoud worden gedetailleerd weergegeven in de onderstaande tabel. Ze zijn uitgedrukt in €/MWh.

Component	
Energie excl. groenestroomcertificaat	<u>Voor elektriciteit</u> : bevat het gedeelte energie ("commodity" gedeelte) excl. quotum groenestroomcertificaten die opgenomen zijn in een specifieke component. <u>Voor aardgas</u> : bevat het gedeelte energie ("commodity" gedeelte) en tevens de kosten voor de transmissie van het gas (deze kunnen namelijk voor de overgrote meerderheid van de leveranciers niet worden losgekoppeld).
Bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling	<u>Voor elektriciteit</u> : kosten verbonden met de ontwikkeling van de elektriciteitsproductie van de hernieuwbare energiebronnen via het systeem van groenestroomcertificaten. <u>Voor aardgas</u> : geldt niet voor dit type energie; deze term is bijgevolg nul.
Transmissie	<u>Voor elektriciteit</u> : bevat de kosten verbonden met het gebruik van het transmissienet, verliezen inbegrepen. <u>Voor aardgas</u> : deze term is nul, want de kosten verbonden met het gebruik van het transmissienet kunnen meestal niet worden losgekoppeld van het gedeelte energie voor de meeste leveranciers en zijn dus inbegrepen in de energiecomponent.
Distributie	Bevat de kosten verbonden met het gebruik van het distributienet.
Federale taken	Dit veld bevat de energiebijdrage; de federale bijdrage en de toeslag "beschermde afnemers" (gas).
Regionale taken	Deze component omvat de toeslag elektriciteit (art. 26) en gas (art. 20 septiesdecies) en de toeslag energiefonds (energiebegeleiding en fonds betreffende het energiebeleid), maar bevat niet de wegenisretributie (opgenomen in transmissie en distributie).
Totaal taken	Dit veld stemt overeen met de som van de bovenvermelde componenten "federale taken" en "regionale taken".
Prijs all-in	Dit veld stemt overeen met het totale bedrag van de factuur excl. btw uitgedrukt in €, gedeeld door het aantal geleverde MWh. Het is in principe gelijk aan de som van de componenten (energie exclusief groenestroomcertificaten, quota groenestroomcertificaten, transmissie, distributie, federale taken en regionale taken).

Tabel 3: Detail van de prijscomponenten

1.5 Verwerkingen en validering van de gegevens

Voorafgaande verwerking uitgevoerd door de leveranciers

Er werd aan de leveranciers gevraagd om de gegevens te verwerken vooraleer de gemiddelden te berekenen en dit om de afwijkende gegevens uit de berekening te weren, evenals de facturen waarvoor er geen of bijna geen verbruik was (voorbeeld: gasfactuur in de zomerperiode).

Om de afwijkende waarden te weren, hebben we de leveranciers aangeraden een logaritmische transformatie uit te voeren van de relatie kWh – euro en de gegevens die zich op meer dan drie betrouwbaarheidsintervallen van 95% bevonden, te verwijderen. Voor de periode januari 2009 tot december 2014 hebben slechts twee leveranciers een voorafgaande verwerking van hun gegevens uitgevoerd. Voor de periode januari 2015 tot december 2015 heeft slechts één leverancier een voorafgaande verwerking uitgevoerd.

Validering van de verstrekte gegevens

Voor de door de leveranciers verstrekte gegevensbestanden worden verwerkt, moeten hun structuur en hun inhoud worden gecontroleerd.

Bij wijze van voorbeeld waren de belangrijkste aangetroffen fouten voor de gegevens over het jaar 2015:

- Niet-conforme bestandsnaam;
- Niet-conform bestandsformaat;
- Afwijking in de verdeling van de kolommen
- Opsplitsing van de gegevens in plaats van groepering per verbruiksklasse;
- ...

Geleverde volumes

Naast de verschillende prijscomponenten (per type energie, verbruiksklasse, jaar en maand), werd aan de energieleveranciers gevraagd om, volgens dezelfde classificatie, de geleverde volumes, uitgedrukt in GWh, en het aantal betrokken aansluitingspunten te vermelden.

Deze geleverde volumes werden dan vergeleken met andere leveringsinformatie die beschikbaar was bij de regulator (zie §1.6 p. 18) om na te gaan of de vermelde informatie coherent was, door ze te vergelijken met de marktaandelen van de verschillende leveranciers van elektriciteit en aardgas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze controle heeft enkele fouten in de doorgegeven informatie aan het licht gebracht; voornamelijk factorfouten 1.000 of 1.000.000 als gevolg van een probleem met de eenheid (MWh of kWh vermeld, terwijl was gevraagd om dit uit te drukken in GWh), of fouten in de herkomst van de gegevens (bv. Waalse gegevens die waren ingevoegd in de voor BRUGEL bestemde bestanden).

Filters op de negatieve of nulwaarden

In een beperkt aantal gevallen waren bepaalde prijscomponenten nul of negatief. Toen ze over deze bijzonderheden werden ondervraagd, hebben de energieleveranciers uitgelegd dat deze waarden niets te maken hadden met fouten bij de overdracht van de informatie aan de regulator en wel degelijk de facturatie aan hun professionele klanten weerspiegelden. Globaal waren deze waarden het gevolg van:

- de rechtzetting van een vorige factuur;
- het resultaat van de toepassing van een verminderd tarief of een vrijstelling voor een periode van meer dan een maand, maar aangerekend op de factuur van één maand.

Deze verklaring heeft ons overtuigd, maar om de maandelijkse informatie niet te vervalsen, hebben we de volgende gegevens opzettelijk uitgesloten:

- de negatieve of nulwaarden voor de componenten: energie of distributie (elektriciteit en gas), bijdrage hernieuwbare energie (elektriciteit);
- de negatieve of nulwaarden voor de componenten: transmissie (elektriciteit), federale of regionale taken (elektriciteit en gas).

De aansluitingspunten waarvoor er geen verbruik was (bv. meters verbonden met een noodaansluiting), werden eveneens verwijderd (geleverd volume nul).

Component transmissie voor aardgas

Voor aardgas is de transmissiecomponent in de meeste gevallen direct opgenomen in de energiecomponent. Sommige leveranciers maken echter het onderscheid tussen de componenten energie en transmissie. Om de gegevens gelijkvormig te maken, hebben we beslist om de componenten energie en transmissie op te tellen en deze component voortaan "Energie inclusief transmissie" te noemen.

Afwijkende waarden

In een beperkt aantal gevallen hebben we bepaalde gegevens uitgesloten die onbetwistbaar onjuist waren, meer bepaald voor de componenten energie exclusief groenestroomcertificaten en distributie.

Betrouwbaarheidsinterval van 95%

Tot slot zijn we voor de energiecomponenten bijdrage hernieuwbare energie en transmissie uitgegaan van de hypothese dat onze steekproef van het normale type was. We hebben bijgevolg de gemiddelde prijzen uitgesloten die zich boven een betrouwbaarheidsinterval van 95% bevonden, berekend per energietype, per verbruiksklasse en per jaar. Voor de component distributie zijn we op dezelfde manier tewerk gegaan, maar deze keer met een betrouwbaarheidsinterval berekend per energietype en per jaar; de verbruiksklasse heeft immers in principe geen impact op de distributietarieven.

Methodologie

1.6 Representativiteit

De grafiek hiernaast geeft een beeld van wat de studie voor de elektriciteit bestrijkt. De oppervlakten zijn evenredig met de in het jaar 2015 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geleverde elektriciteit.

Deze studie heeft betrekking op de professionele klanten die over een aansluiting van het type AMR³ of MMR⁴ beschikken en die jaarlijks minder dan 20 GWh verbruiken. Het betreft dus voornamelijk professionele klanten met aansluiting op hoogspanning (of gelijkgesteld) op het distributienet; dit komt overeen met het rode deel op de grafiek van de HS-distributie⁶ en een gedeelte van het blauwe deel van de professionele LS-distributie⁷.

Zijn dus uitgesloten van deze studie:

- de residentiële klanten;
- de professionele klanten met een aansluiting van het type YMR⁵;
- de professionele klanten met een jaarlijks verbruik van meer dan 20 GWh voor elektriciteit en 250 GWh voor aardgas;
- de professionele klanten die zijn aangesloten op het lokale transmissienet (LTN), op het transmissienet (TN) en de directe klanten.

Om een idee te geven van de representativiteit van de steekproef waarop deze studie is gebaseerd, worden de vermelde hoeveelheden energie vergeleken met diegene die BRUGEL heeft vermeld.

Jaar	Elektriciteit [GWh]			Aardgas [GWh]		
	Brussel	Steekproef	%	Brussel	Steekproef	%
2009	2 988	1 971	66%	4 123	3 201	78%
2010	3 011	2 137	71%	4 630	4 026	87%
2011	2 959	2 402	81%	3 507	3 619	103% ⁸
2012	2 417 ⁹	2 148	89% ⁹	4 901 ¹⁰	4 313	88% ¹⁰
2013	2 831	2 249	79%	4 223	4 469	106% ⁸
2014	2 731	2 059	75%	3 170	3 063	97%
2015	3 361	2 018	60% ¹¹	3 352	3 011	90%

Tabel 4: Representativiteit van de steekproef (op basis van alleen de professionele aansluitingen AMR en MMR)

⁶ HS = Hoogspanning. Sibelga, de beheerder van het distributienet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, definieert in haar technisch reglement hoogspanning als een spanning van meer dan 1 kV.

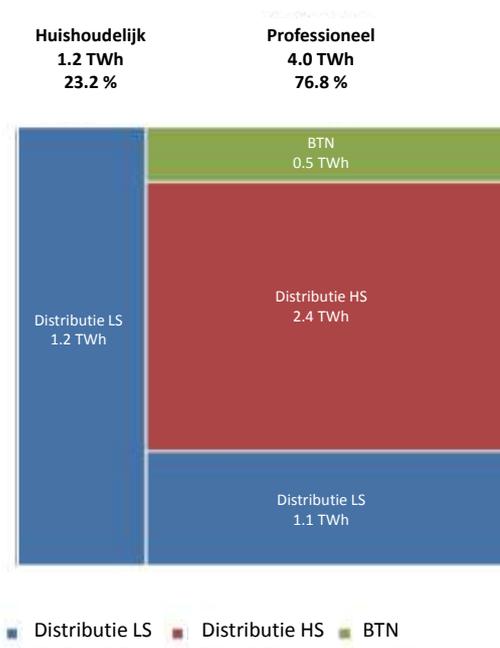
⁷ LS = Laagspanning. Zie HS

⁸ Dit cijfer van meer dan 100% kan het resultaat zijn van een fout in de volumes die de leveranciers hebben doorgegeven, of van een wijziging van het type aansluiting in de loop van het jaar, of van de opnemingsdatum die niet noodzakelijk overeenstemmen met 1 januari en 31 december.

⁹ Dit cijfer wordt ter informatie gegeven, want de hier vermelde leveringen dekken slechts de 10 eerste maanden van 2012

¹⁰ Dit cijfer wordt ter informatie gegeven, want de hier vermelde leveringen dekken slechts de 9 eerste maanden van 2012

¹¹ Dit lage percentage wordt verklaard door het in 2015 bijzonder hoge globale volume van de levering van elektriciteit (3361 GWh)

Figuur 1: Bereik van de studie voor de elektriciteit (gegevens 2015), bron Brugel

Methodologie

BRUGEL beschikt namelijk over informatie over de leveringen volgens het type aansluiting (AMR¹², MMR en YMR) voor elektriciteit en voor gas. Als we de YMR-aansluitingen, die niet in deze studie worden behandeld, uitsluiten en de geleverde volumes vergelijken met de volumes van onze steekproef, krijgen we de hierboven tabel.

De in deze studie gebruikte gegevens bevatten slechts een gedeelte van de hoeveelheden energie (de hoeveelheden die werden doorgegeven door de leveranciers die aan deze studie hebben deelgenomen¹³) van de professionele klanten met een aansluiting van het type AMR en MMR en met een jaarlijks verbruik van minder dan 20 GWh voor elektriciteit en 250 GWh voor aardgas.

¹² Exclusief de voor elektriciteit rechtstreeks op het net van ELIA aangesloten klanten

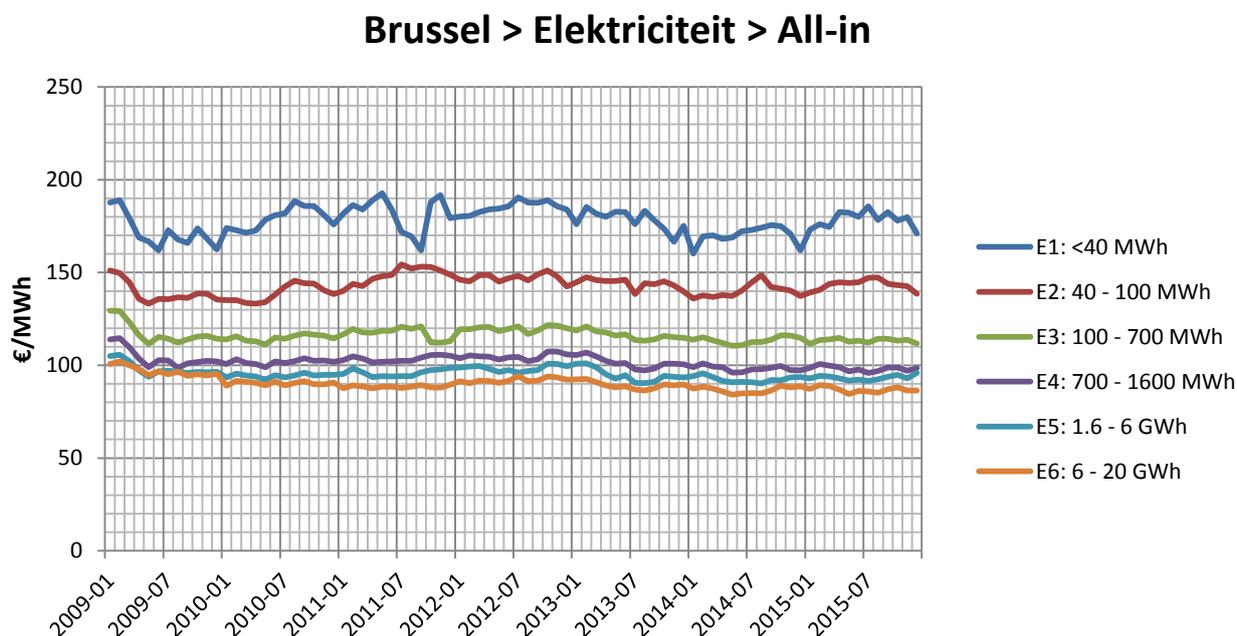
¹³ De meeste leveranciers hebben ons facturatiegegevens verstrekt; slechts enkele leveranciers met zeer weinig leveringspunten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben geen informatie overgemaakt.

2 Prijs van de elektriciteit

2.1 Evolutie van de globale elektriciteitsprijs

2.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse

De evolutie van de gemiddelde elektriciteitsprijs per verbruiksklasse wordt gegeven in Figuur 2 en Tabel 5. In Annexe 1 vindt de lezer de cijfertabellen op basis waarvan Figuur 2 werd opgesteld. Zoals te verwachten was, zien we een degressiviteit van de prijs volgens het jaarlijkse verbruik. De tijdelijke evolutie van een verbruiksklasse naar een andere lijkt dezelfde richting uit te gaan.

Figuur 2: Evolutie van de gemiddelde prijs per MWh elektriciteit per verbruiksklasse (prijs all-in en excl. btw)

In de hierboven figuur stellen we vast dat de gemiddelde prijs all-in is blijven stijgen voor de verbruiksklasse E1 (< 40 MWh /jaar) gedurende de drie laatste kwartalen van 2012 en dit ondanks de bevrozing van de energieprijzen voor de periode tussen 1 april 2012 en 31 december 2012. De wet van 29 maart 2012¹⁴ legde namelijk een tijdelijke bevrozing op van de, opwaartse, indexeringen van de variabele contracten voor de residentiële klanten en voor de kmo's met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 50 MWh, hetzij de verbruiksklasse E1 en een gedeelte van de verbruiksklasse E2. We merken echter op dat deze bevrozing van de prijzen uitsluitend gold voor de energiecomponent en voor de lopende contracten

¹⁴ "Vanaf 1 april 2012 tot en met uiterlijk 31 december 2012 is de opwaartse indexering van de variabele energieprijzen voor de levering van elektriciteit en van aardgas verboden, in zoverre deze de initiële grens overschrijdt die is vastgesteld op basis van de indexeringsparameters van de leveranciers op 1 april 2012 en in zoverre de commissie, op basis van de door de Koning vastgestelde criteria bedoeld in § 4bis van de artikelen 20bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en 15/10bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals ingevoegd bij de artikelen 29 en 82 en gewijzigd bij de artikelen 27 en 28 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I), de indexeringsparameters voor een contracttype met variabele energieprijzen niet heeft gevalideerd."

Prijs van de elektriciteit

met variabele prijs; de nieuwe contracten en de lopende contracten met vaste prijs werden er niet door beïnvloed. We hadden op 1 januari 2013 een inhaalbeweging kunnen verwachten, maar die is uitgebleven. Van december 2013 tot december 2014 stellen we dezelfde trend vast, namelijk een daling van de prijs all-in van het MWh voor alle verbruiksklassen, behalve voor E5 en E3, die stabiel blijven.

In het laatste geanalyseerde jaar, van december 2014 tot december 2015, zien we stijgende evoluties, gaande van 0.9% voor E2 tot 5.6% voor E1. Alleen de categorieën E3 en E6 dalen licht (respectievelijk -2.7% en -2.6%). Wanneer we echter de trends van januari tot december 2015 bekijken, zien we een stabilisering of een algemene daling van de prijzen, met uitzondering van de klasse E5.

Als we de maand januari 2009 als referentie nemen en ze vergelijken met de maand december 2015, is de prijs all-in voor elektriciteit voor alle onderzochte verbruiksklassen gedaald. Die daling gaat van -8.3% voor E2 tot -14.1% voor E6.

De onderstaande tabel geeft de gemiddelde prijzen voor de maand januari van de jaren 2009 tot 2015 en voor de maanden december van 2014 en 2015.

	E1: < 40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	187.73	151.10	129.39	113.89	105.01	100.63
2010-01	174.01	135.13	113.86	100.61	93.40	88.95
2011-01	181.67	140.10	116.62	102.70	95.33	87.67
2012-01	180.22	146.20	119.37	103.85	98.78	91.43
2013-01	176.09	144.68	118.70	105.53	100.91	92.44
2013-12	175.20	139.78	114.79	100.45	93.39	89.63
2014-01	160.27	135.97	113.74	98.90	94.21	87.35
2014-12	162.04	137.28	114.78	97.32	93.65	88.72
2015-01	173.11	139.19	111.55	98.61	93.01	87.34
2015-12	171.15	138.49	111.68	98.50	95.86	86.43
Evolutie 2009-01 tot 2015-12	-8.8%	-8.3%	-13.7%	-13.5%	-8.7%	-14.1%
GJG¹⁵ 2009-01 tot 2015-12	-1.3%	-1.3%	-2.1%	-2.1%	-1.3%	-2.2%
Evolutie 2014-12 tot 2015-12	+5.6%	+0.9%	-2.7%	+1.2%	+2.4%	-2.6%

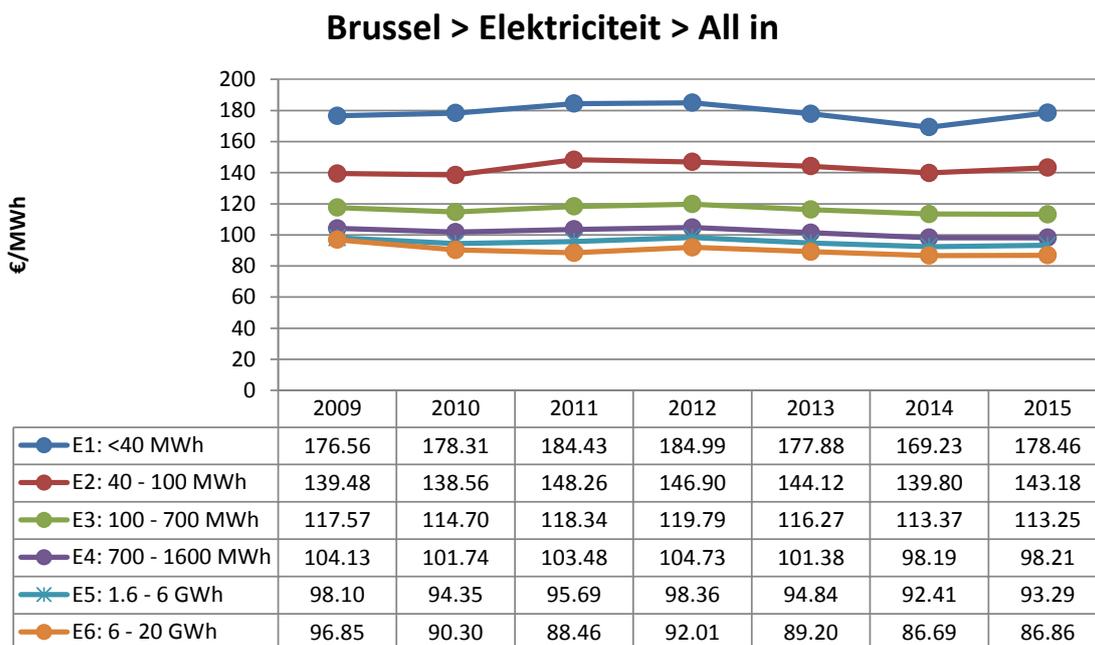
Tabel 5: Evolutie van de gemiddelde prijs per MWh elektriciteit per verbruiksklasse (prijs all-in en excl. btw)

¹⁵ GJG = Gemiddelde Jaarlijks Groeicijfer

Prijs van de elektriciteit

2.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs

Naast de hiervoor gepresenteerde maandelijkse evolutie, is het soms interessant om over jaarlijkse cijfers te beschikken. Dat is het onderwerp van deze paragraaf. Het gaat hier niet om een maandelijks gemiddelde van de cijfers die in de vorige paragraaf worden gepresenteerd, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes (MWh).

Figuur 3: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit (prijs all-in en excl. btw)

Op enkele uitzonderingen na, is de gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit:

- gedaald van 2009 tot 2010 (behalve voor E1);
- gestegen van 2010 tot 2011 (behalve voor E6);
- gestegen van 2011 tot 2012 (behalve voor E2);
- gedaald van 2012 tot 2013;
- gedaald van 2013 tot 2014;
- gestegen van 2014 tot 2015 (behalve voor E3).

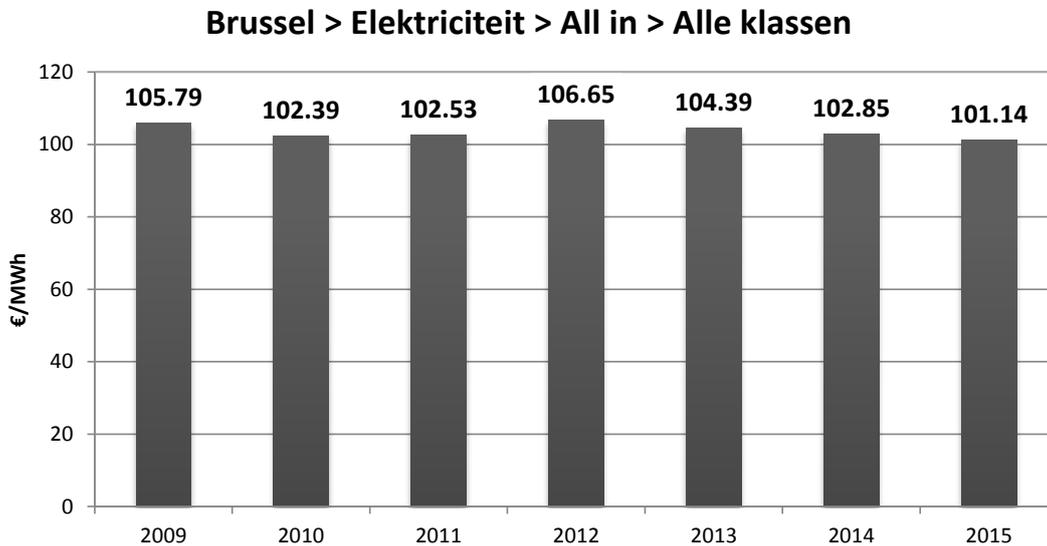
Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse prijs all-in per MWh elektriciteit	van 2009 tot 2010	van 2010 tot 2011	van 2011 tot 2012	van 2012 tot 2013	van 2013 tot 2014	Van 2014 tot 2015
E1: < 40 MWh	+1.0%	+3.4%	+0.3%	-3.8%	-4.9%	+5.5%
E2: 40 - 100 MWh	-0.7%	+7.0%	-0.9%	-1.9%	-3.0%	+2.4%
E3: 100 - 700 MWh	-2.4%	+3.2%	+1.2%	-2.9%	-2.5%	-0.1%
E4: 700 - 1600 MWh	-2.3%	+1.7%	+1.2%	-3.2%	-3.1%	0.0%
E5: 1.6 - 6 GWh	-3.8%	+1.4%	+2.8%	-3.6%	-2.6%	+0.9%
E6: 6 - 20 GWh	-6.8%	-2.0%	+4.0%	-3.1%	-2.8%	+0.2%

Uiteindelijk zien we van 2009 tot 2015 een daling van de prijs all-in voor alle verbruiksklassen (van -3.7% voor E3 tot -10.3% voor E6), met uitzondering van E1 en E2, die met respectievelijk +1.1% en +2.6% stijgen.

Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de onderstaande grafiek de gemiddelde prijs all-in, alle verbruiksklassen door elkaar genomen. Ter herinnering, het gaat hier om een gewogen

Prijs van de elektriciteit

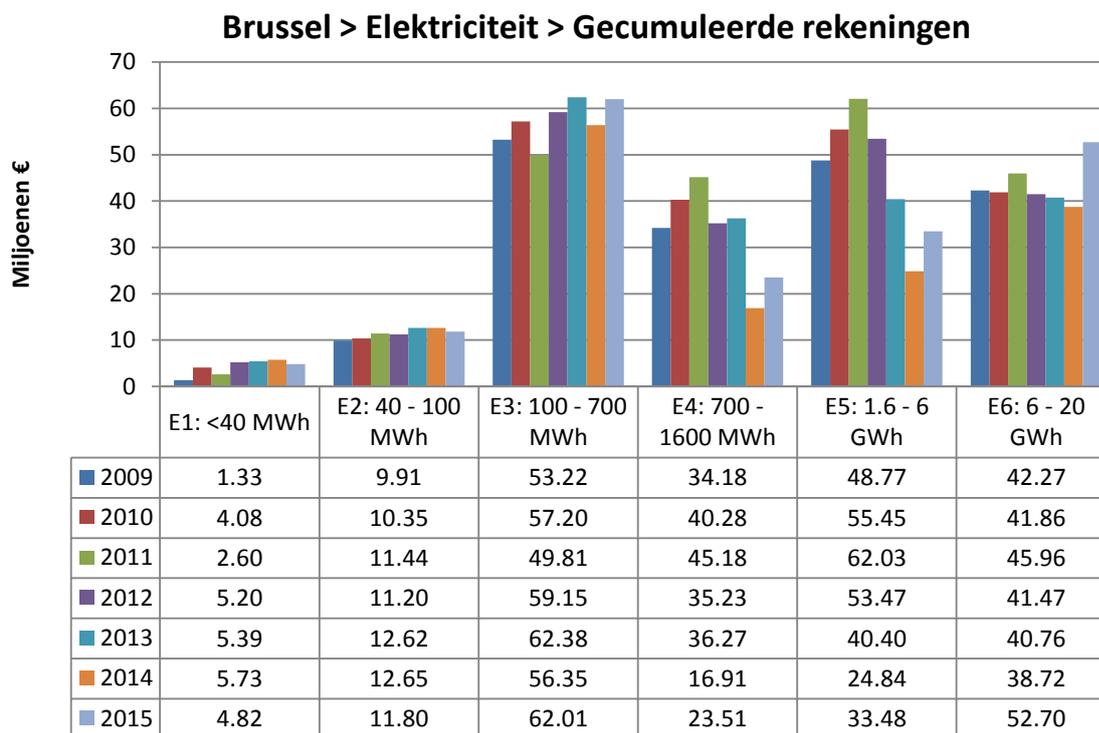
gemiddelde, afhankelijk van de geleverde volumes. Dit verklaart de lichte dalende trend van de prijs all-in voor alle verbruiksklassen door elkaar genomen tussen 2014 en 2015 (-1.7%), zoals Figuur 4 toont, terwijl we veeleer stijgingen zien als we naar de gemiddelde prijzen per verbruiksklasse kijken (zie Figuur 3).

Figuur 4: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh elektriciteit, alle verbruiksklassen door elkaar genomen (prijs all-in en excl. btw)

Uiteindelijk is de gemiddelde prijs all-in voor alle klassen door elkaar genomen tussen 2009 en 2015 met 4.4% gedaald.

De onderstaande figuur toont de som van de aan de klanten uit onze steekproeven gefactureerde bedragen. Merk op dat de jaarlijkse variaties voor deze facturen verband houden met de evoluties van de prijzen maar ook met de variaties van de geleverde volumes.

Figuur 5: Elektriciteitsfactuur van de klanten uit de steekproeven

2.1.3 Vergelijking van de evolutie van de gemiddelde prijs met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina plaatsen de evolutie van de gemiddelde prijs all-in excl. btw voor de verschillende verbruiksklassen in perspectief met de evolutie van de index van de consumptieprijzen¹⁶; dit alles op basis van een index januari 2009 = 100. Merk op dat de elektriciteitsprijs zelf deel uitmaakt van de index van de consumptieprijzen.

Voor de onderzochte periode (2009 tot 2015) stellen we voor alle verbruiksklassen vast dat de elektriciteitsprijs in tegenstelling tot de index van de consumptieprijzen gedaald is. De index is met 11,5% gestegen in zeven jaar tijd terwijl we, voor de verschillende verbruiksklassen, een daling van 8,3% tot 14,1% vaststellen, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

	E1: < 40 MWh	E2: 40-100 MWh	E3: 100-700 MWh	E4: 700-1600 MWh	E5: 1.6-6 GWh	E6: 6-20 GWh	Index van de consumptieprijzen
2009-01	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2010-01	92.7	89.4	88.0	88.3	88.9	88.4	100.6
2011-01	96.8	92.7	90.1	90.2	90.8	87.1	103.9
2012-01	96.0	96.8	92.3	91.2	94.1	90.9	107.7

¹⁶ De referentieperiode is nu 2013 (basis 2013 = 100) in plaats van 2004

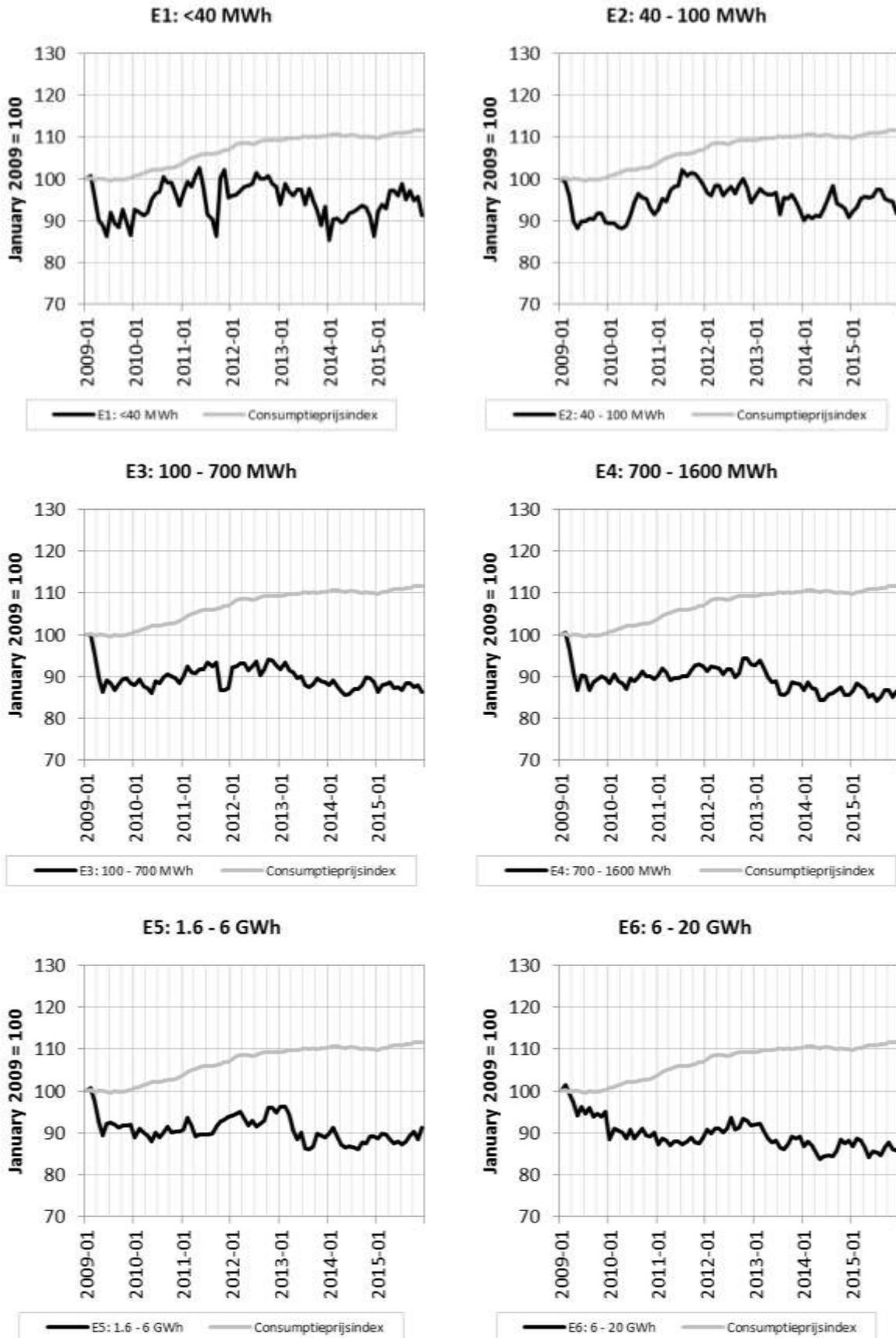
ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Prijs van de elektriciteit

2013-01	93.8	95.8	91.7	92.7	96.1	91.9	109.2
2014-01	85.4	90.0	87.9	86.8	89.7	86.8	110.5
2015-01	92.2	92.1	86.2	86.6	88.6	86.8	109.7
2015-12	91.2	91.7	86.3	86.5	91.3	85.9	111.5

Tabel 6: Vergelijking van de evolutie van de prijs all-in van elektriciteit en de index van de consumptieprijzen (met index januari 2009 = 100)

Prijs van de elektriciteit

Figuur 6: Vergelijking van de evolutie van de prijs all-in van elektriciteit en de index van de consumptieprijzen

2.2 Evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs

In het eerste deel van dit hoofdstuk (§2.2.1) bekijken we welke trends we in de resultaten mogen verwachten.

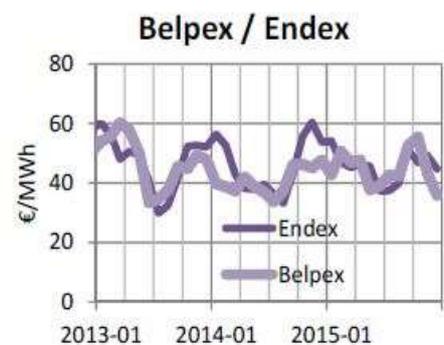
Vervolgens (§2.2.2 tot §2.2.8) analyseren we de evolutie van de verschillende componenten waaruit de prijs per MWh elektriciteit bestaat.

2.2.1 Evolutie a priori van de componenten van de elektriciteitsprijs

Op basis van de gegevens gepubliceerd door de CREG, door BRUGEL, door de leveranciers of de kranten, kunnen we ons a priori (namelijk zonder de resultaten van de studie te bekijken) een idee vormen van de evolutie van de componenten van de elektriciteitsprijs. Voor:

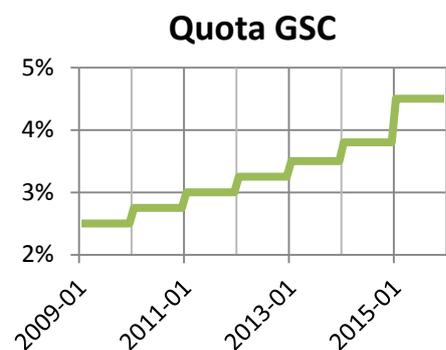
- de energie:

De Belpex¹⁷ en Endex¹⁸-indexen, waarvan de evolutie hiernaast wordt weergegeven, vertegenwoordigen de elektriciteitsprijs op korte termijn op de elektriciteitsbeurs voor de Belgische markt. In 2014 zijn de evoluties vergelijkbaar met die van 2013 (daling in het 1ste halfjaar en stijging in het 2de halfjaar). In 2015 zijn de twee indexen in het 1ste halfjaar gedaald en stijgen ze weer in het 3de trimester. Eind 2015 liggen deze indexen onder de waarden van eind 2014.

- de bijdrage hernieuwbare energie:

De evolutie van deze component is direct verbonden met het beleid van het Gewest, het bijbehorende verplichte quotum groenestroomcertificaten en de evolutie van de prijs van het groenestroomcertificaat op de markt. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn deze quota gestegen van 2.50% in 2009 tot 2.75% in 2010, tot 3,00% in 2011, tot 3.25% in 2012, tot 3.50% in 2013, tot 3.80% in 2014 en uiteindelijk tot 4.5% in 2015. We kunnen dus verwachten dat deze component op dezelfde manier is geëvolueerd en tussen 2009 en 2015 met 80% is gestegen.

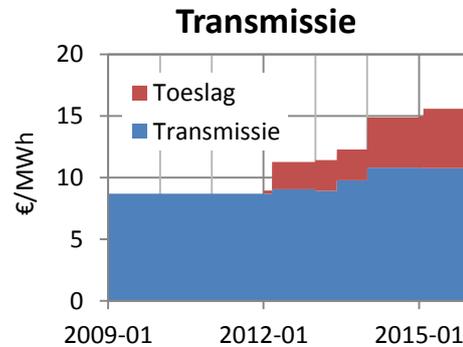
¹⁷ Belpex DAM (Day Ahead Market): maandelijks gemiddelde van de Belix-noteringen (Belgium Index spot), gepubliceerd op de website van de Belgische elektriciteitsbeurs <http://www.belpex.be>

¹⁸ Endex: gemiddelde van de slotkoersen voor het product POWER BE van de maand M, gepubliceerd op de site <http://www.apxendex.com> tijdens de maand voorafgaand aan de maand M, uitgedrukt in €/MWh.

Prijs van de elektriciteit

- de transmissietarieven:

In principe worden de transmissietarieven vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2008-2011 en 2012-2015), maar in het hoofdstuk over deze component zullen we zien dat dit niet helemaal het geval was (zie §2.2.5). We hadden dus een stabiliteit mogen verwachten van 2009 tot 2011 en vervolgens een eventuele stijging in 2012. Van 2013 tot 2015 stijgen de transmissietarieven met 36%, voornamelijk als gevolg van de verhoging van de toeslagen (openbare dienstverplichting voor de financiering van de aansluiting van de offshore windparken en de financiering van de groenestroomcertificaten op federaal niveau).

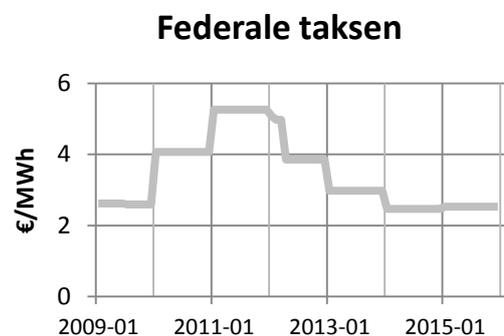

- de distributietarieven:

Voor 2015 werden de distributietarieven vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2009-2012). Om praktische en juridische redenen werd daar echter van afgeweken. In de drie eerste trimesters van 2009 werden vaak de tarieven van 2008 toegepast; daarna werden nieuwe distributietarieven goedgekeurd. In april 2012 heeft de CREG de voor 2012 goedgekeurde tarieven tot eind 2014 verlengd. In het kader van de 6de staatshervorming werd de bevoegdheid voor de controle van de prijzen van de openbare distributie van elektriciteit (en gas) voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 1 juli 2014 overgedragen aan BRUGEL. De tariefperiode bedraagt nu 5 jaar voor de regulatoire periode 2015-2019. Conform Artikel 9quater van de Elektriciteitsordonnantie kan Sibelga aan de hand van de door de regulator opgestelde tariefmethodologieën tariefvoorstellen opstellen die als basis dienen voor de goedkeuring van de elektriciteitstarieven door BRUGEL.

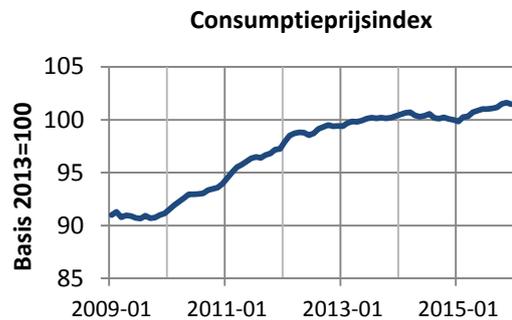
- de federale taken:

Ze omvatten de energiebijdrage en de federale bijdrage, waarvan het bedrag door de CREG wordt bepaald. Exclusief degressiviteit en vrijstelling, is de federale bijdrage tussen 2009 en eind 2011 verdubbeld (van 2.5860 €/MWh eind 2009 naar 4.0685 €/MWh eind 2010 en 5.2640 €/MWh eind 2011). In 2012 is de federale bijdrage driemaal verlaagd, eindigend op 3.8597 €/MWh van april tot eind december (hetzij +15% ten opzichte van eind 2009). Van 2013 tot 2014 is de federale bijdrage opnieuw gedaald, zodat ze eind 2014 2.4714 €/MWh bedroeg. Tot slot is de bijdrage in 2015 licht gestegen en bereikte ze 2.5310 €/MWh.

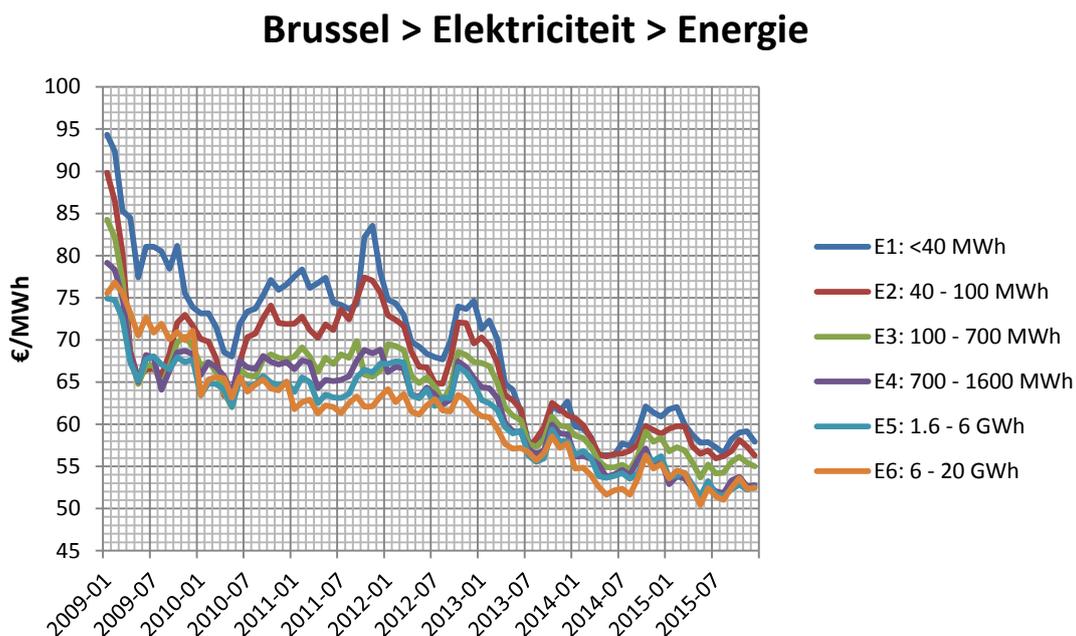
- de regionale bijdrage:

De Brusselse regionale bijdrage omvat de toeslag elektriciteit (art. 26 van de Verordening van 19 juli 2001). Het bedrag van deze toeslag hangt af van het vermogen dat ter beschikking wordt gehouden (aansluitingsvermogen voor hoogspanning). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen, die weinig geëvolueerd is.

2.2.2 Evolutie van het gedeelte energie

De hieronder Figuur 7 toont de evolutie van de energieprijzen, uitgedrukt in euro per MWh elektriciteit.

Figuur 7: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh elektriciteit

In het tweede halfjaar van 2008 waren de energieprijzen fors gestegen en eind 2008 – begin 2009 bereikten ze een ongekende piek. Daarna verergerde de economische crisis van het najaar 2008 en daalden de prijzen fors in het 1ste kwartaal 2009; en vervolgens minder uitgesproken tot het einde van het 1ste halfjaar 2010. In 2011 stabiliseerden de prijzen in het 1ste halfjaar en stegen ze in het 2de halfjaar.

In 2012 daalt de gemiddelde prijs voor alle verbruiksklassen tot augustus, om vervolgens weer te stijgen tot in oktober. Voor de verbruiksklasse E1 (< 40 MWh/jaar) zijn de vastgestelde prijzen in het laatste kwartaal 2012 hoger dan die van maart en dit ondanks de bevrozing van de energieprijzen voor de periode tussen 1 april 2012 en 31 december 2012 (zie ¹⁴ pagina 20).

Prijs van de elektriciteit

De wet van 29 maart 2012¹⁹ legt namelijk een tijdelijke bevrozing op van de, opwaartse, indexeringen van de variabele contracten voor de residentiële klanten en voor de kmo's met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van minder dan 50 MWh, hetzij de verbruiksklasse E1 en een gedeelte van de verbruiksklasse E2.

Van oktober 2012 tot augustus 2014 dalen de energieprijzen voor alle verbruiksklassen. Op het eind van het derde kwartaal 2014 stijgen de prijzen. Deze stijging valt samen met de stijging van de beursnoteringen van de elektriciteit (zie Figuur 8 pagina 32) in dezelfde periode. Deze prijsstijging houdt waarschijnlijk eveneens verband met de onbeschikbaarheid van bepaalde Belgische nucleaire productie-eenheden en de onzekerheid over hun toekomstige beschikbaarheid.

In 2015 zien we in het begin van het jaar nog een stijgende trend voor de lagere verbruiksklassen (E1 en E2) en daarna een daling van de prijzen, met enkele schommelingen in september of oktober. Uiteindelijk noteren we van december 2014 tot eind 2015 dalingen van -4.4% tot -6.5% afhankelijk van de verbruiksklasse.

Van 2009 tot 2015 zijn de gemiddelde elektriciteitsprijzen sterk gedaald, gaande van -29.9% tot -38.6%.

	E1: < 40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	94.34	89.83	84.25	79.16	74.92	75.50
2010-01	73.12	70.11	66.97	65.83	63.44	63.42
2011-01	77.51	71.91	68.01	66.52	63.80	61.76
2012-01	74.76	72.92	69.49	66.17	67.17	64.18
2013-01	71.27	70.29	67.26	64.41	62.88	60.93
2014-01	59.73	60.73	58.64	56.12	56.40	54.75
2015-01	61.78	59.45	56.79	52.87	53.67	61.78
2015-12	57.92	56.29	54.98	52.78	52.53	57.92
Evolutie 2009-01 tot 2015-12	-38.6%	-37.3%	-34.7%	-33.3%	-29.9%	-38.6%
GJG ²⁰ 2009-01 tot 2015-12	-6.8%	-6.5%	-6.0%	-5.7%	-5.0%	-6.8%
Evolutie 2014-12 tot 2015-12	-4.9%	-4.4%	-5.8%	-5.4%	-6.5%	-4.9%

Tabel 7: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh elektriciteit per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

Voor de volledigheid herinneren we eraan dat het mechanisme van het veiligheidsnet – voor residentiële klanten en voor kmo's. (< 50 MWh/jaar), dus een gedeelte van de klanten van de verbruiksklasse E1 – op 1 januari 2013 ten volle kracht is geworden. Sindsdien zijn indexeringen voor het product met variabele prijzen slechts viermaal per jaar mogelijk, namelijk de 1ste dag van een kwartaal. Eind 2014 heeft de federale regering beslist om dit mechanisme tot 31 december 2017 te verlengen.

¹⁹ "Vanaf 1 april 2012 tot en met uiterlijk 31 december 2012 is de opwaartse indexering van de variabele energieprijzen voor de levering van elektriciteit en van aardgas verboden, in zoverre deze de initiële grens overschrijdt die is vastgesteld op basis van de indexeringsparameters van de leveranciers op 1 april 2012 en in zoverre de commissie, op basis van de door de Koning vastgestelde criteria bedoeld in § 4bis van de artikelen 20bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en 15/10bis van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals ingevoegd bij de artikelen 29 en 82 en gewijzigd bij de artikelen 27 en 28 van de wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I), de indexeringsparameters voor een contracttype met variabele energieprijzen niet heeft gevalideerd."

²⁰ GJG = Gemiddelde Jaarlijks Groeicijfer

2.2.2.1 Vergelijking van de evolutie van de prijs van de energiecomponent met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina (Figuur 8) maken een vergelijking mogelijk van de evoluties in de twee voorbije jaren van de energiecomponent voor elke verbruiksklasse tegenover de macro-economische indicatoren. We zien onder meer dat de prijsstijgingen van het derde kwartaal 2014 samenvallen met de evolutie van deze indicatoren. Ook de prijsdalingen in het laatste kwartaal van 2015 worden bevestigd door deze indicatoren.

De vijf indicatoren die hier in aanmerking worden genomen, zijn de beursnoteringen van de elektriciteitsleveringen in België, gaande van de zeer korte tot de lange termijn:

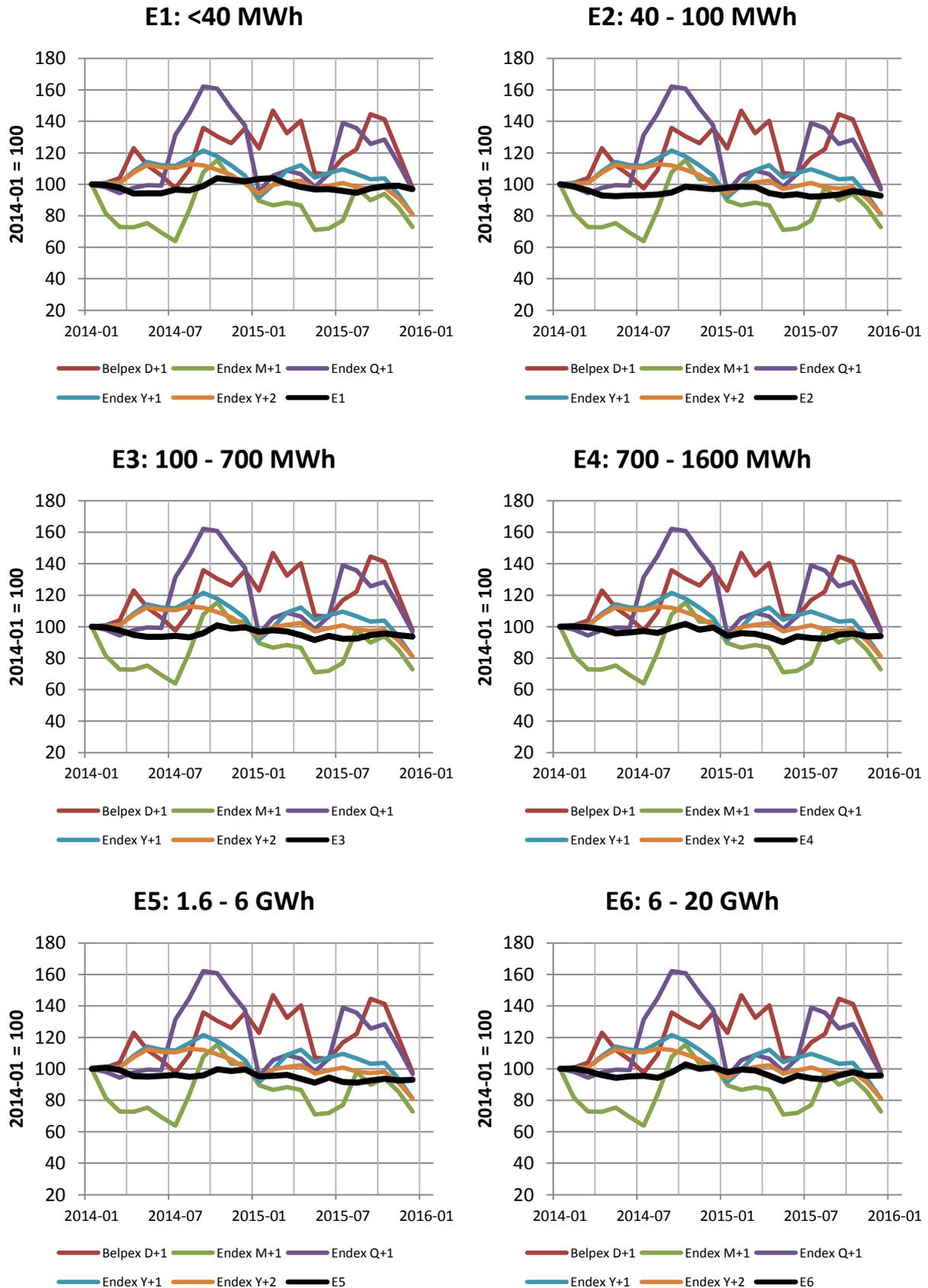
- **Belpex base D+1**: maandelijks rekenkundig gemiddelde uitgedrukt in €/MWh van de referentieprijzen op dagbasis (*end of day*) baseload (contracten voor de fysieke levering van elektriciteit op het Belgische hoogspanningsnet in de loop van de volgende dag), gepubliceerd op <http://www.belpex.be>
- **Endex base M+1**: gemiddelde van de dagnoteringen (*end of day*) baseload voor een levering van elektriciteit in de volgende maand (*month-ahead*), gepubliceerd op <http://www.apxendex.com>
- **Endex base Q+1**: idem maar met levering in het volgende kwartaal (*quarter-ahead*)
- **Endex base Y+1**: idem maar met levering in het volgende jaar (*year-ahead*)
- **Endex base Y+2**: idem met levering over twee jaar.

In de onderstaande tabel zijn de determinatiecoëfficiënten berekend tussen elke verbruiksklasse en elke beursindex. Zo verklaart de variatie van de Endex base M+1 met 41% de variatie van de prijs van de energiecomponent voor de verbruiksklasse E1 in de periode van januari 2014 tot december 2015. We zien dat de verkregen determinatiecoëfficiënten soms nul of bijna nul zijn. Dit wordt echter verklaard door het feit dat andere elementen, die niet door de beursindexen in aanmerking worden genomen, meespelen in de vastlegging van de energieprijzen, zoals de marge van de leverancier, de risicopremies, de aankoop van energie of het mechanisme van het veiligheidsnet. We herinneren eraan dat de invoering van dit mechanisme (dat slechts van toepassing is op een deel van de verbruiksschijf E1) de leveranciers verplicht om de tarieven met variabele prijzen voor residentiële klanten en kmo's alleen nog op basis van de beursnoteringen van elektriciteit (en gas) te indexeren.

Determinatiecoëfficiënten van 2014-01 tot 2015-12	Belpex base D+1	Endex Power BE base M+1	Endex Power BE base Q+1	Endex Power BE base Y+1	Endex Power BE base Y+2
E1: < 40 MWh	19%	41%	5%	2%	3%
E2: 40 - 100 MWh	5%	33%	0%	1%	0%
E3: 100 - 700 MWh	4%	37%	1%	0%	0%
E4: 700 - 1600 MWh	0%	17%	6%	7%	19%
E5: 1.6 - 6 GWh	2%	12%	0%	2%	10%
E6: 6 - 20 GWh	8%	38%	4%	0%	0%

Tabel 8: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde energieprijzen en de beursindexen (Belpex en Endex) in de periode van januari 2014 tot december 2015

Prijs van de elektriciteit

Figuur 8: Evolutie van de energiegcomponent van elektriciteit ten opzichte van de macro-economische indexen

2.2.3 Evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie

De evolutie van het bedrag van deze bijdrage is nauw verbonden met de evolutie van de quota voor groenestroomcertificaten die wordt bepaald door de gewestregering en de evolutie van de marktprijs van het groenestroomcertificaat. Ter herinnering, deze quota (verhouding tussen het aantal te leveren groenestroomcertificaten en het aantal MWh elektriciteit dat aan de eindklanten werd geleverd) evolueren als volgt:

Jaar	Quota
2004	2.00%
2005	2.25%
2006	2.50%
2007	2.50%
2008	2.50%
2009	2.50%
2010	2.75%
2011	3.00%

Jaar	Quota
2012	3.25%
2013	3.50%
2014	3.80%
2015	4.50%
2016	5.10%
2017	5.80%
2018	6.50%
2019	7.20%

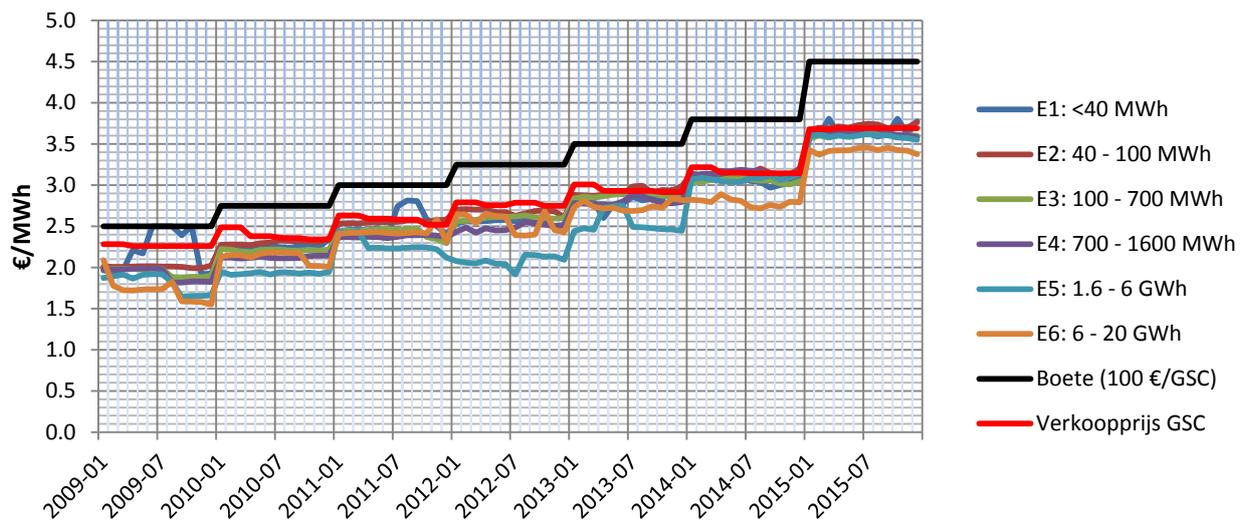
Jaar	Quota
2020	8.00%
2021	8.80%
2022	9.50%
2023	10.30%
2024	11.10%
2025	12.10%

Tabel 9: Evolutie van de quota groenestroomcertificaten

Bron: Besluiten van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 21/12/2006, 29/03/2007, 29/11/2012

De evolutie van het bedrag van de bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling is opgenomen in de hieronder Figuur 9. In deze figuur hebben we ook de reeks "Boete" toegevoegd die overeenstemt met het bedrag dat de leverancier moet betalen per ontbrekend groenestroomcertificaat (momenteel vastgelegd op 100 €/GSC). Deze reeks vertegenwoordigt dus in zekere zin een plafond voor deze bijdrage hernieuwbare energie en staat direct in verhouding tot de quota groenestroomcertificaten.

Brussel > Elektriciteit > Bijdragen hernieuwbare energie en WKK

Figuur 9: Evolutie van de gemiddelde prijs van de bijdrage hernieuwbare energie per MWh elektriciteit

Naast de reeks "Boete" werd er nog een andere reeks toegevoegd aan Figuur 9. Het gaat om het bedrag van deze bijdrage hernieuwbare energie gekoppeld aan de transactieprijs van de GSC die BRUGEL elk kwartaal vaststelt (reeks "Verkooprijs GSC"). Merk op dat de leveranciers deze bijdrage hernieuwbare

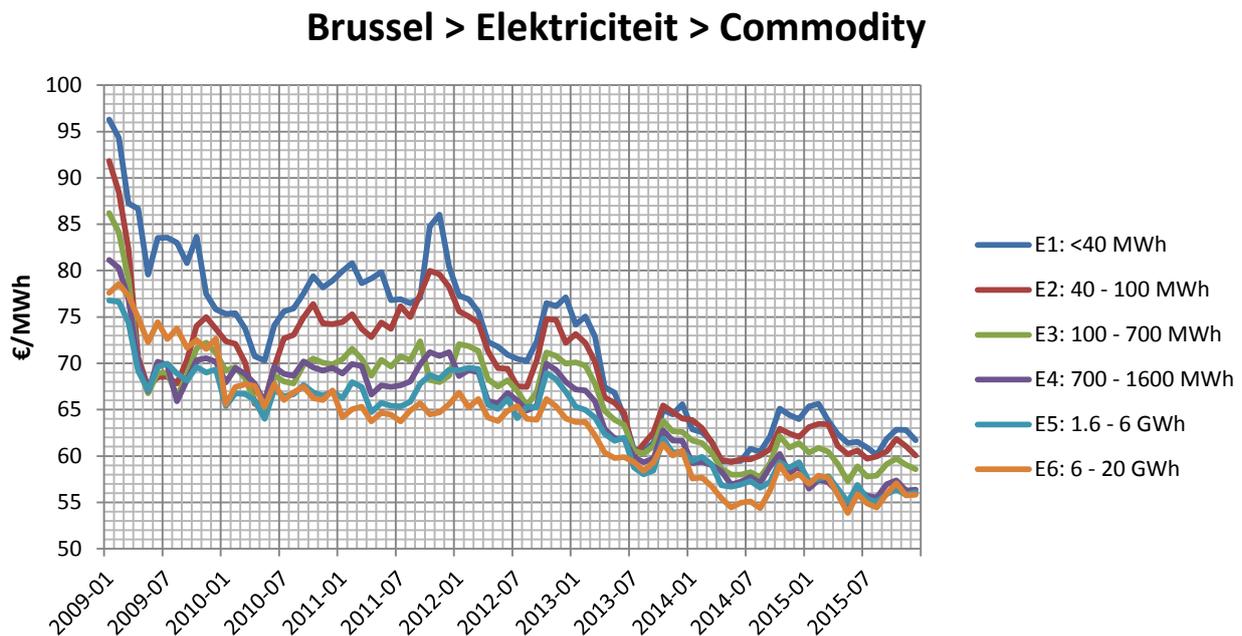
Prijs van de elektriciteit

energie gemiddeld factureren tegen een lagere prijs dan op de markt van de groenstroomcertificaten (curve 'Verkooprij GSC').

De evolutie van de bijdrage hernieuwbare energie volgt de evolutie van de quota zoals we konden verwachten en is vrijwel identiek voor de verschillende verbruiksklassen.

2.2.4 Evolutie van de "commodity"

De som van de componenten "energie" (§2.2.2) en "bijdrage hernieuwbare energie" (§2.2.3) wordt gemeenzaam de "commodity" genoemd. De onderstaande figuur toont haar evolutie.

Figuur 10: Evolutie van de gemiddelde prijs van de commodity per MWh elektriciteit

De onderstaande tabel geeft de bedragen van de commodity voor bepaalde maanden.

€/MWh excl. btw	E1: < 40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
2009-01	96.30	91.84	86.23	81.15	76.79	77.59
2010-01	75.34	72.39	69.20	67.95	65.38	65.55
2011-01	79.94	74.44	70.45	68.89	66.24	64.17
2012-01	77.30	75.62	72.06	68.61	69.25	66.83
2013-01	74.15	73.17	70.09	67.19	65.32	63.66
2014-01	62.86	63.87	61.66	59.24	59.46	57.57
2015-01	65.34	63.12	60.36	56.48	57.26	57.00
2015-12	65.64	63.47	60.88	57.44	57.53	57.89
Evolutie 2009-01 tot 2015-12	-31.8%	-30.9%	-29.4%	-29.2%	-25.1%	-25.4%
GJG ²¹ 2009-01 tot 2015-12	-5.4%	-5.2%	-4.9%	-4.9%	-4.1%	-4.1%
Evolutie 2014-12 tot 2015-12	+2.6%	+2.3%	-0.9%	-2.5%	-3.0%	-0.3%

²¹ GJG = Gemiddelde Jaarlijks Groeicijfer

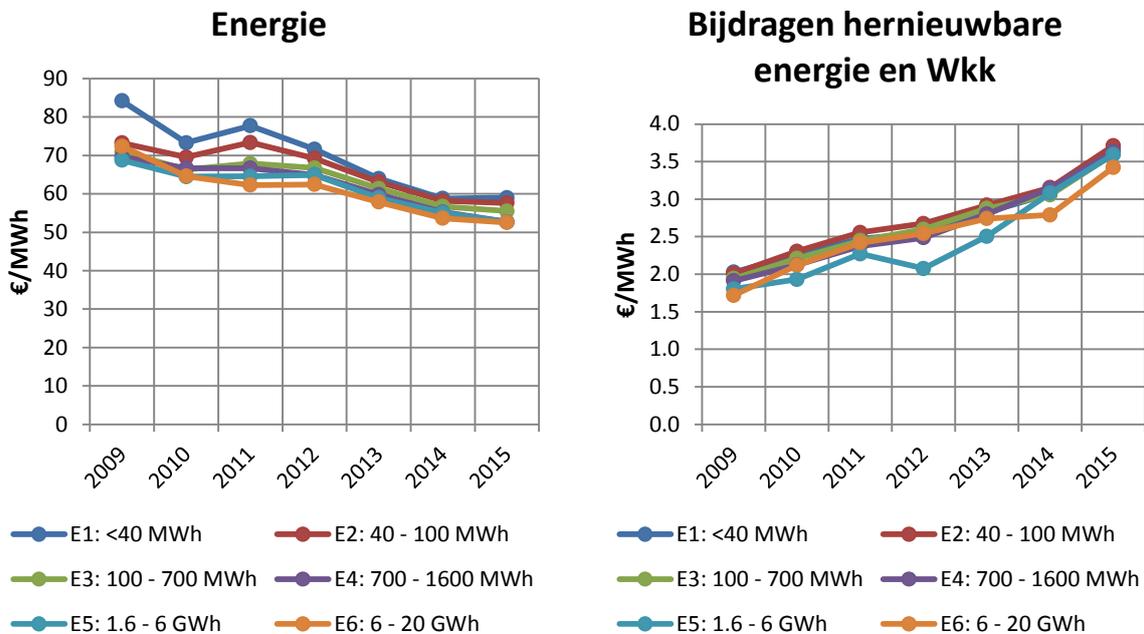
Tabel 10: Evolutie van de gemiddelde prijs van de commodity per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

Merk op dat deze laatste daalt voor alle verbruiksklassen over het geheel van de bestudeerde periode 2009-2015. Anderzijds zien we vorig jaar lichte stijgingen voor de klassen E1 en E2 en de lichte dalingen voor de andere klassen.

De onderstaande figuren (Figuur 9) tonen dat de stijging van de kosten van de steun voor hernieuwbare energie wordt tegengegaan door de daling van de kosten van de energiecomponent.

Zoals vermeld in de vorige paragrafen, daalt de energiecomponent en stijgt de component van de bijdrage hernieuwbare energie over heel de lijn. Bestaat er een verband tussen deze twee evoluties?

Aangezien de quota groenestroomcertificaten op jaarbasis en niet op maandbasis evolueren, bestaat er geen objectieve reden om de correlaties op maandbasis te analyseren. De onderstaande oefening wordt dus op jaarbasis uitgevoerd.

Figuur 11: Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse prijs van de energie (figuur links) en van de bijdrage hernieuwbare energie (figuur rechts) per MWh elektriciteit

Op basis van de gegevens van de onderstaande figuren kan men de determinatiecoëfficiënten tussen deze twee componenten berekenen. Ze worden in de onderstaande tabel gegeven. Hieruit blijkt dat statistisch en voor de periode van 2009 tot 2015, 81% van de jaarlijkse variaties van de energiecomponent voor de verbruiksklasse E1 wordt verklaard door de jaarlijkse variaties van de bijdrage hernieuwbare energie. We kunnen dus zeggen dat er een verband bestaat tussen de daling van de prijs van de energiecomponent en de stijging van de bijdrage hernieuwbare energie (en dus waarschijnlijk ook de ontwikkeling van hernieuwbare energie). Deze analyse geldt ook voor de andere verbruiksklassen, aangezien de determinatiecoëfficiënten variëren van 81% voor E2 tot 96% voor E4.

Prijs van de elektriciteit

Determinatiecoëfficiënten	E1: < 40 MWh	E2: 40 - 100 MWh	E3: 100 - 700 MWh	E4: 700 - 1600 MWh	E5: 1.6 - 6 GWh	E6: 6 - 20 GWh
Bijdrage hernieuwbare energie - Energie	81%	81%	88%	96%	93%	89%

Tabel 11: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde energieprijzen en de bijdrage hernieuwbare energie van 2009 tot 2015

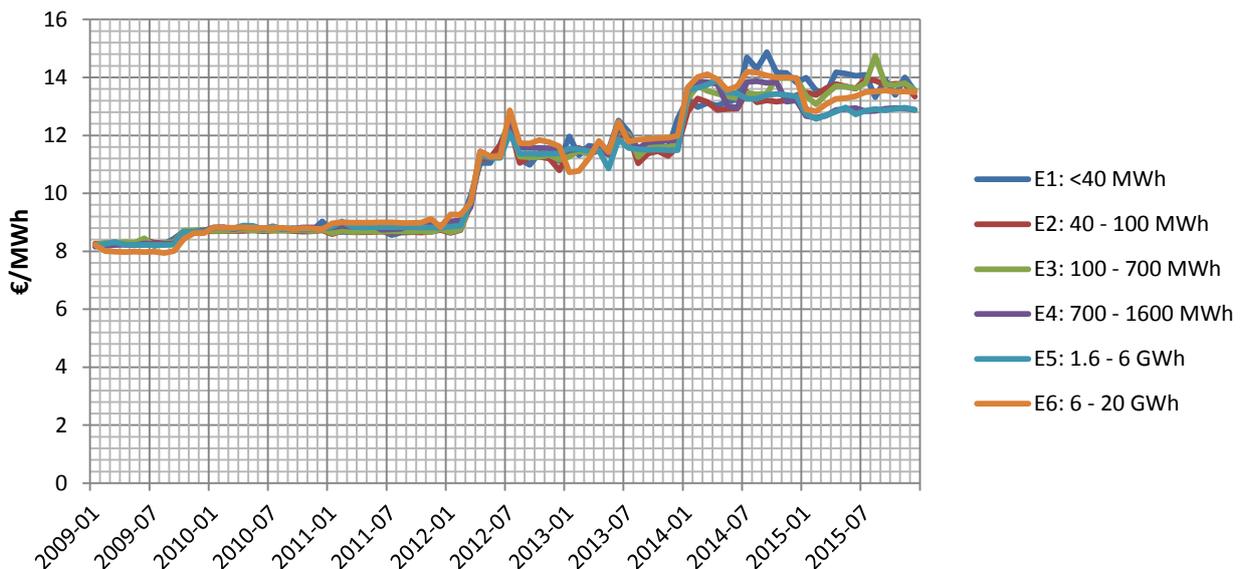
2.2.5 Evolutie van de transmissietarieven

De transmissietarieven omvatten:

- de tarieven voor de aansluiting op het net (onderschreven vermogen, beheer van het systeem, ...);
- de tarieven voor het gebruik van het net, inclusief het tarief voor de compensatie van onevenwichten;
- de tarieven voor de ondersteunende diensten;
- diverse toeslagen: aansluiting van de offshore windmolenparken, offshore groenestroomcertificaten, wegenistretributie.

De transmissietarieven zijn gereguleerd en worden goedgekeurd en gecontroleerd door de CREG. Ze worden goedgekeurd voor een periode van 4 jaar (2008-2011 en 2012-2015). Na verscheidene beroepsprocedures werden ze echter op 1 april en 1 oktober 2010 aangepast. Op 1 januari 2012 werden de nieuwe tarieven van kracht, die daarna op de volgende datums werden gewijzigd: 1 juni 2013 en 1 januari 2014. Op 1 januari 2015 worden ze nogmaals aangepast conform de werkingsregels van de strategische reserve (met het oog op de dekking van de vraagpieken en het opvangen van bevoorradingsstekorten). In het Brussels Gewest staat het transmissietarief los van het vermogen en is het dus voor alle verbruiksklassen identiek.

Brussel > Elektriciteit > Transmissie

Figuur 12: Evolutie van de transmissiekosten per MWh elektriciteit

De hierboven Figuur 12 geeft de evolutie van de transmissietarieven opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven.

De stijging van de transmissietarieven vanaf 1 januari 2012 is te wijten aan de grote infrastructuurprojecten op de netten (projecten Stevin, Nemo en Alegro), de hogere prijzen van de ondersteunende diensten en de kosten verdeeld over een kleiner verbruik als gevolg van de economische crisis en de toenemende gedecentraliseerde productie (bron: CREG²²).

In maart 2012 werden de transmissietarieven opnieuw opwaarts herzien (cascadeprincipe²³: de distributienetbeheerder heeft een aanpassingsvoorstel ingediend omdat de tarieven van Elia hoger zijn dan de tarieven die in 2011 werden toegepast).

Tegelijk met deze stijging van het transmissietarief zien we in dezelfde periode, maar in mindere mate, een stijging van de federale toeslagen die in de transmissie inbegrepen zijn, met name de toeslagen voor offshore windmolenparken en de offshore groenestroomcertificaten; deze laatste zijn in 2013 eveneens opwaarts herzien.

Op 1 juni 2013 werden de kosten van bepaalde diensten opwaarts herzien (beheer van het opnemingsysteem, reservering van de primaire frequentieregeling...).

In april 2013 heeft ELIA een verbeterd tariefvoorstel aan de CREG voorgelegd; dit tariefvoorstel is door CREG goedgekeurd en op 1 januari 2014 van kracht geworden. Een van de aanpassingen is de verhoging van de aan het onderschreven vermogen verbonden term voor alle aansluitingstypes. Dit is een gedeeltelijke verklaring voor de in 2014 waargenomen stijging tegenover 2013.

Wij hebben echter geen verklaring voor de in juli 2012 waargenomen piek. We veronderstellen dat het gaat om een regularisatie na de hierboven beschreven aanpassingen in het eerste halfjaar 2012.

Tussen eind 2014 en eind 2015 dalen de transmissiekosten voor alle verbruiksklassen, gaande van -0.4% voor E2 tot -3.5% voor E5 en E6, terwijl in dezelfde periode de federale toeslagen met 5% stijgen (14.88 €/MWh eind 2014 naar 15.58 €/MWh).

We zien echter op- en neergaande variaties in het tweede halfjaar, vooral voor de klasse E3 in augustus 2015.

²² CREG, "Studie (F)120906-CDC-1183 over de "componenten van de elektriciteits- en aardgasprijzen""

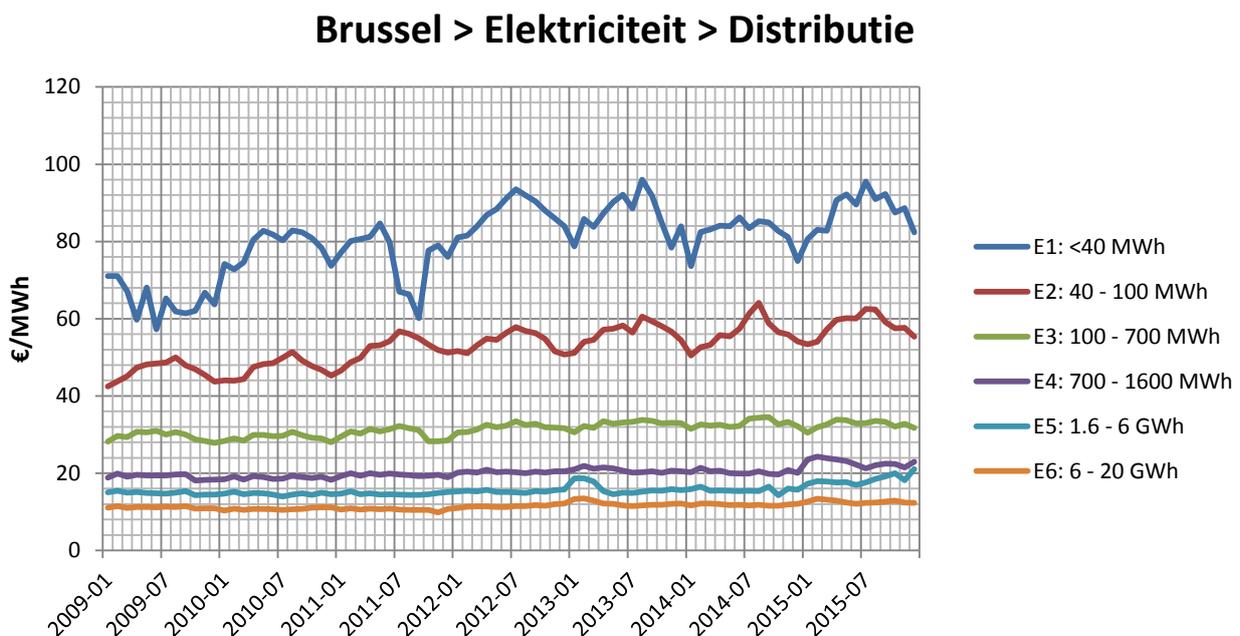
²³ De door de DNB gefactureerde transmissiekosten zijn de kosten van Elia, gecorrigeerd met de netto verliezen van de DNB.

2.2.6 Evolutie van de distributietarieven

Net als de transmissietarieven zijn de distributietarieven gereguleerd en worden ze goedgekeurd en door de bevoegde overheid: eerst de CREG, van 2009 tot 2014, en vervolgens BRUGEL. Ze werden dus eerst goedgekeurd voor een periode van 4 jaar (2009-2012), maar om juridische en praktische redenen werd daarvan afgeweken. Voor Sibelga (de distributienetbeheerder in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) werden de tarieven van 2008 verlengd tot eind september 2009. Daarna zijn de nieuwe distributietarieven van kracht geworden. In april 2012 heeft de CREG de voor 2012 goedgekeurde tarieven tot eind 2014 verlengd. In principe is er dan ook geen evolutie tussen 2012 en 2014.

We herinneren eraan dat in het kader van de 6de staatshervorming de bevoegdheid voor de controle van de prijzen van de openbare distributie van elektriciteit (en gas) op 1 juli 2014 werd overgedragen aan de gewestelijke regulatoren, voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dus aan BRUGEL. De tariefperiode bedraagt nu 5 jaar voor de regulatoire periode 2015-2019

Figuur 13 toont de evolutie van het distributietarief, per verbruiksklasse, opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven. Naast het feit dat we een degressiviteit van deze tarieven vaststellen (in €/MWh) afhankelijk van het jaarlijks verbruik, zien we, vooral voor E2 en in mindere mate voor E1, een schommeling van de sinusvorm met een maximum in juli en een minimum in januari die we kunnen toeschrijven aan een seizoenseffect verbonden met de elektrische verwarming en de verlichting. We zien dit seizoenseffect trouwens in alle SLP-curven²⁴ van de professionele klanten die op de website van Synergrid werden gepubliceerd. De curve E1 vertoont een bijzonder, zelfs foutief gedrag dat we niet kunnen verklaren.

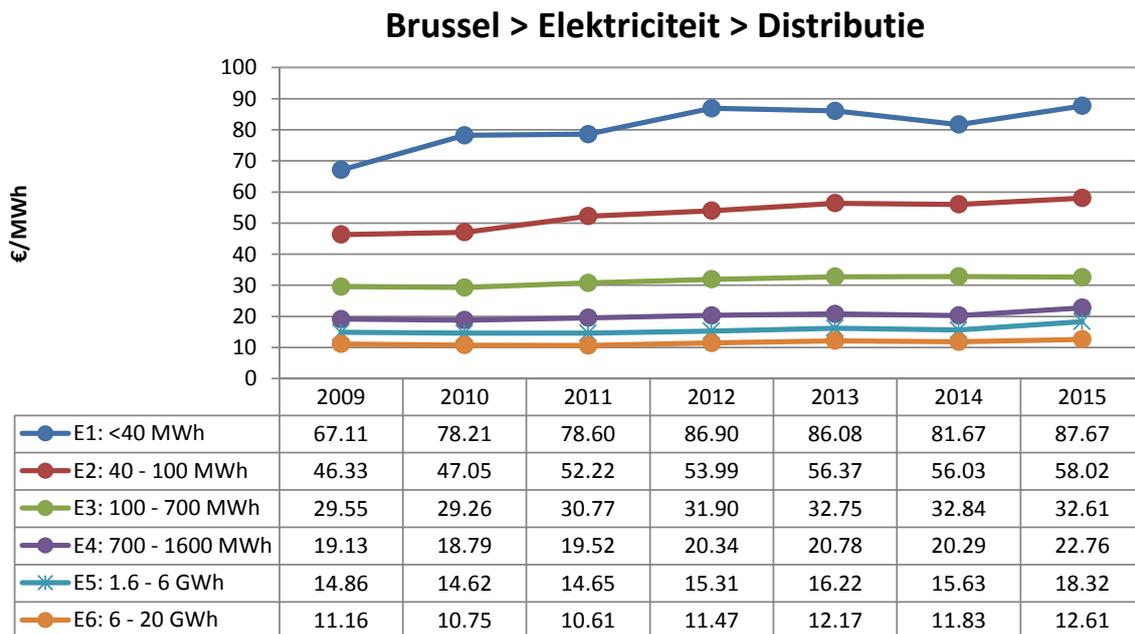
Figuur 13: Evolutie van de distributiekosten per MWh elektriciteit

²⁴ Type-verbruiksprofielen, "Synthetic Load Profiles" (SLP's), worden in de vrije elektriciteits- en gasmarkt gebruikt voor de verrekening van de afname van verbruikers die niet uitgerust zijn met telelezing

Prijs van de elektriciteit

We kunnen ook de gemiddelde jaarlijkse distributietarieven voor elektriciteit berekenen, zoals we dat voor de prijs all-in hebben gedaan (zie §2.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs, p. 22). Het gaat hier evenmin om een maandelijks gemiddelde maar wel om een gewogen gemiddelde, afhankelijk van de geleverde volumes (MWh).

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de gemiddelde jaarlijkse distributiekosten tussen 2009 en 2015 per verbruiksklasse elektriciteit.

Figuur 14: Evolutie van de jaarlijkse distributiekosten per MWh elektriciteit

Ongeacht de geanalyseerde verbruiksklasse, zijn de gemiddelde jaarlijkse distributiekosten per MWh elektriciteit sterk gestegen van 2009 tot 2015, gaande van +10.4% voor E3 tot +30.6% voor E1. Tussen 2014 en 2015 zien we eveneens een stijging, ook al is ze minder uitgesproken. Voor de klasse E3 zien we zelfs een zeer lichte daling.

Evolutie van de jaarlijkse gemiddelde distributiekosten per MWh elektriciteit	van 2009 tot 2015	Van 2014 tot 2015
E1: < 40 MWh	+30.6%	+7.3%
E2: 40 - 100 MWh	+25.2%	+3.6%
E3: 100 - 700 MWh	+10.4%	-0.7%
E4: 700 - 1600 MWh	+19.0%	+12.2%
E5: 1.6 - 6 GWh	+23.3%	+17.2%
E6: 6 - 20 GWh	+13.0%	+6.6%

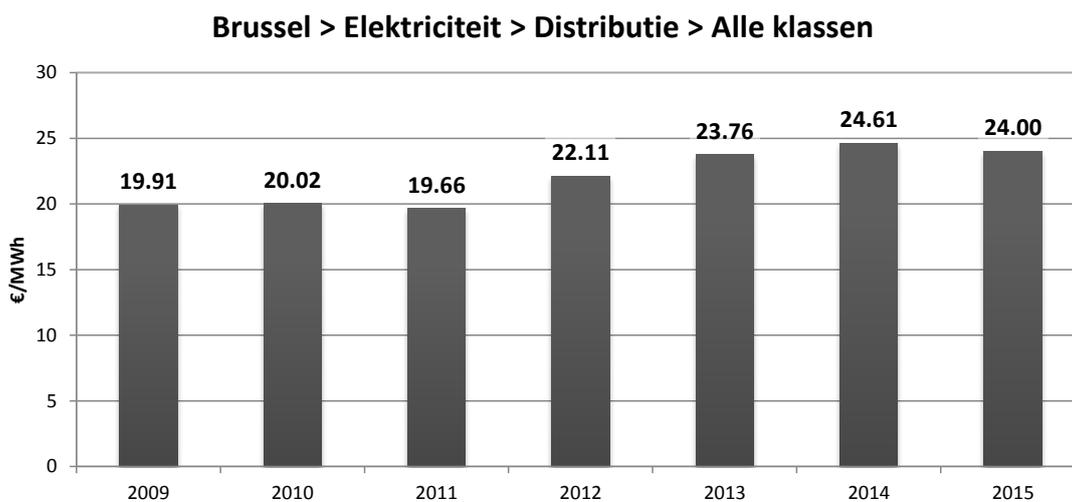
Prijs van de elektriciteit

De onderstaande tabel toont dat de statistische trend coherent is met de tarieftrend die blijkt uit de in 2014 door BRUGEL goedgekeurde tarieven voor de regulatoire periode 2015-2019.

	Consommation annuelle en kWh	kWh h.pleines	kWh h.creus	kWh N	Puissance appelée en kW	Type mesure	2014		2015		Evolution 2014/2015
	Total						EUR/an	ct/kWh	EUR/an	ct/kWh	
Réseau MT	30000	30000	0	0	30	MMR	1873.26	6.24	1920.42	6.40	2.5%
	50000	50000	0	0	50	MMR	2780.43	5.56	2783.74	5.57	0.1%
	160000	160000	0	0	100	AMR	5865.81	3.67	5499.13	3.44	-6.3%
	750000	412000	338000	0	225	MMR	14401.07	1.92	14191.89	1.89	-1.5%
	1250000	1250000	0	0	500	AMR	25891.71	2.07	25087.05	2.01	-3.1%
	2000000	2000000	0	0	500	AMR	33105.21	1.66	32434.80	1.62	-2.0%
	10000000	10000000	0	0	2500	AMR	129417.99	1.29	128894.53	1.29	-0.4%
	24000000	18000000	6000000	0	4000	AMR	265481.86	1.11	267131.33	1.11	0.6%
	24000000	12000000	12000000	0	4000	AMR	258617.86	1.08	260483.33	1.09	0.7%
Transf.MT	24000000	12000000	12000000	0	4000	AMR	174255.43	0.73	181420.22	0.76	4.1%
	29000000	14400000	14600000	0	5750	AMR	210131.55	0.72	218731.93	0.75	4.1%
	50000000	37500000	12500000	0	10000	AMR	342844.66	0.69	360479.12	0.72	5.1%
	50000000	25000000	25000000	0	10000	AMR	342844.66	0.69	354641.62	0.71	3.4%
	70000000	52500000	17500000	0	10000	AMR	450604.66	0.64	470384.12	0.67	4.4%
	70000000	35000000	35000000	0	10000	AMR	450604.66	0.64	462211.62	0.66	2.6%

Figuur 15: Impact van de evolutie van de tarieven 2014/2015 op de verschillende verbruiksklassen

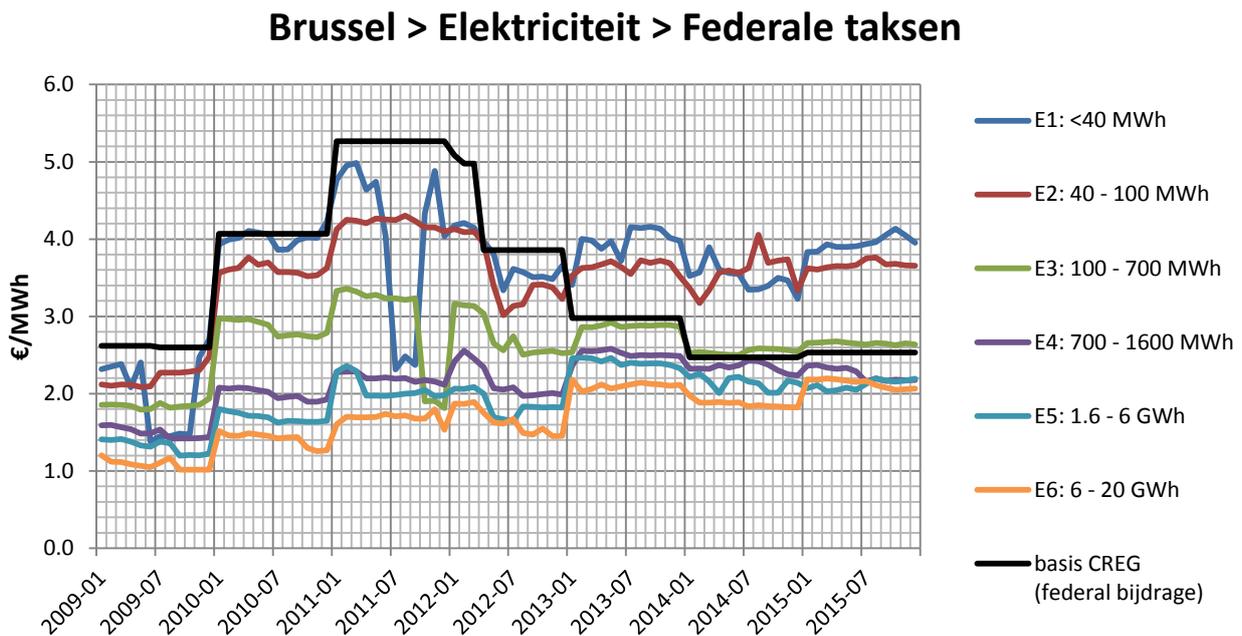
Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de onderstaande grafiek de gemiddelde distributiekosten van de elektriciteit, alle verbruiksklassen door elkaar genomen. We stellen van 2009 tot 2015 een stijging vast van +20.5%. Anderzijds is de trend tussen 2014 en 2015 dalend (-2.5%).

Figuur 16: Jaarlijkse distributiekosten per MWh elektriciteit alle verbruiksklassen door elkaar genomen

2.2.7 Evolutie van de federale taken

De hieronder Figuur 17 geeft de evolutie weer van het bedrag van de federale taken (federale bijdrage en energiebijdrage) vermeld in de facturen van de professionele verbruikers. In deze figuur werd de reeks "basis CREG" toegevoegd. Het gaat om de evolutie van het bedrag van de federale bijdrage zoals gepubliceerd door de CREG, namelijk het bedrag dat door de transmissienetbeheerder (TNB) bij zijn eigen klanten en bij de distributienetbeheerders (DNB) wordt geïnd, exclusief degressiviteit²⁵ en exclusief vrijstelling²⁶.

Figuur 17: Evolutie van de federale taken per MWh elektriciteit

De evolutie van de verschillende verbruiksklassen volgen door de bank genomen de evolutie van de door de CREG gepubliceerde bedragen. We stellen ook vast dat het bedrag van de federale bijdrage per MWh lager is naarmate de verbruiksklasse hoger is; dit volgt de logica van de vrijstellingsregel²⁵.

We hadden in 2013 een vermindering van de federale bijdrage voor de verschillende verbruiksklassen kunnen verwachten, in verband met een vermindering van de termen "denuclearisatie" en "beschermden klanten" die deel uitmaken van deze bijdrage (zie de hieronder Figuur 18), maar die is er niet gekomen, integendeel. De afschaffing van het vrijstellingsmechanisme voor de componenten "denuclearisatie" en

²⁵ "Wanneer een hoeveelheid van meer dan 20 MWh/jaar wordt geleverd aan een verbruikssite voor professioneel gebruik, wordt de op deze eindklanten toegepaste federale bijdrage verminderd, op basis van hun jaarlijkse verbruik, door de leveranciers en de houders van een toegangscontract:

1° voor de schijf van het verbruik tussen 20 MWh/jaar en 50 MWh/jaar: met 15%;
2° voor de schijf van het verbruik tussen 50 MWh/jaar en 1.000 MWh/jaar: met 20%;
3° voor de schijf van het verbruik tussen 1.000 MWh/jaar en 25.000 MWh/jaar: met 25%;
4° voor de schijf van het verbruik boven de 25.000 MWh/jaar: met 45%.

De door de leveranciers en de houders van een toegangscontract voor deze verbruikssite gefactureerde federale bijdrage bedraagt maximaal 250.000 euro per verbruikssite en per jaar." Bron CREG.

²⁶ Tot 31/12/2012 waren bepaalde klanten vrijgesteld voor de componenten "denuclearisatie" en "Kyoto" op basis van een levering van groene stroom. Deze vrijstelling werd op 1 januari 2013 afgeschaft.

Prijs van de elektriciteit

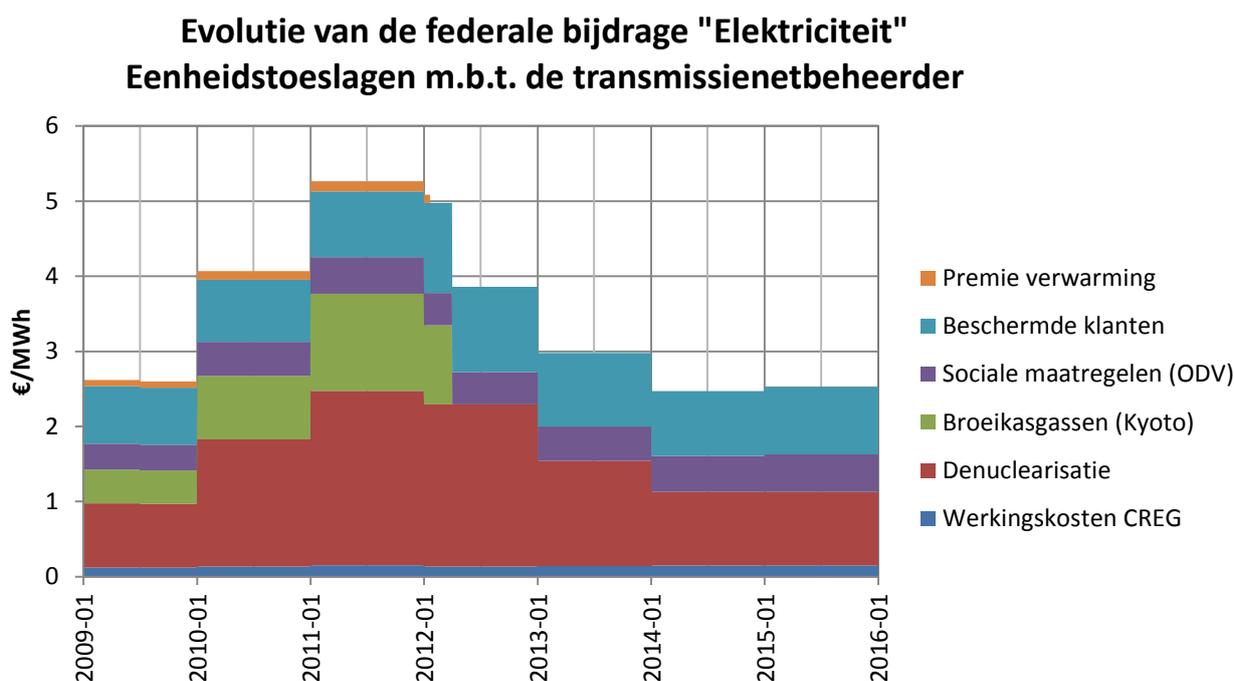
"Kyoto" op 1 januari 2013 heeft immers het tegenovergestelde effect gehad. We zien een stijging van de heffingen voor alle verbruiksklassen en zelfs het sterkst voor de grote verbruikers.

Een ander markant feit voor de jaren 2013 tot 2015 is dat het bedrag van deze bijdrage voor de klassen E1 en E2 hoger is dan het door de CREG gegeven bedrag. Het in aanmerking nemen van de netverliezen is – naast de toepassing van de energiebijdrage – een waarschijnlijke verklaring van dit verschil. Wanneer zij de toeslag aan hun klanten factureren, houden de DNB's immers rekening met het percentage netverliezen.

Zo niet zien we op de bovenstaande figuur schommelingen in de evoluties in de tijd. Ze zijn waarschijnlijk het gevolg van een diversiteit van de situaties (vrijstelling, degressiviteit, verrekening van de netverliezen) maar ook van afrondingen (de door de leveranciers meegedeelde cijfers waren in de meeste gevallen afgerond tot op de eurocent; voor een component met een gewicht van 1 tot 4 euro kan dat een invloed hebben).

Uiteindelijk zien we tussen eind 2014 en eind 2015 dat de federale taksen voor alle verbruiksklassen gestegen zijn, gaande van 2.5% voor E6 tot 22.5% voor E1, met uitzondering van klasse G4, die lichtjes daalt (-2.6%).

Figuur 18 toont het detail van de componenten van de federale bijdrage zoals het werd gepubliceerd door de CREG (stemt overeen met de reeks "basis CREG" van Figuur 17). Hier zien we dat de vermindering van de federale bijdrage in 2013 (-23% tegenover eind 2012) en in 2014 (-17% tegenover 2013) het gevolg is van de vermindering van de financiering van de denuclearisatieverplichtingen en in mindere mate van de financiering van de maximumprijzen voor de beschermde klanten. In 2015 stijgt de federale bijdrage lichtjes (2% tegenover 2014) als gevolg van de lichte gecombineerde stijging van de toeslagen ODV en beschermde klanten, zodat ze uiteindelijk 2.531 €/MWh bedraagt.

Figuur 18: Evolutie van de federale bijdrage per MWh elektriciteit en haar componenten Bron: CREG

Naast de federale bijdrage bestaat er nog een andere federale heffing: de **energiebijdrage**. De bedrijven die in deze studie zijn opgenomen, zijn hieraan echter meestal niet onderworpen.

Het bedrag van deze energiebijdrage is vast en bedraagt, naargelang van het geval²⁷:

- 0 €/MWh voor een aansluiting > 1 kV;
- 0 €/MWh voor een aansluiting < 1 kV en een bedrijf met de hoedanigheid van energie-intensief bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0.9544 €/MWh: aansluiting < 1 kV en een bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 1.9088 €/MWh voor de andere la of niet professionele klanten.

2.2.8 Evolutie van de regionale bijdrage

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor elektriciteit bestaat de regionale bijdrage uitsluitend uit de toeslag elektriciteit (Art. 26 van de Verordening van 19 juli 2001). Het bedrag van deze toeslag hangt af van het vermogen dat ter beschikking wordt gehouden (aansluitingsvermogen voor hoogspanning). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen. De Verordening van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bepaalt het bedrag van deze toeslag op 0,67 €/kVA voor hoogspanning geïndexeerd op basis van het gemiddelde van de index van de consumptieprijzen²⁸. De verordening voorziet een begrenzing van het recht tot een vermogen van 5 MVA per maand. In 2015 en rekening houdend met de stijging van de index van de consumptieprijzen, bedraagt de toeslag voor elektriciteit 0.87 €/kVA, tegenover 0.86 €/kVA in 2014.

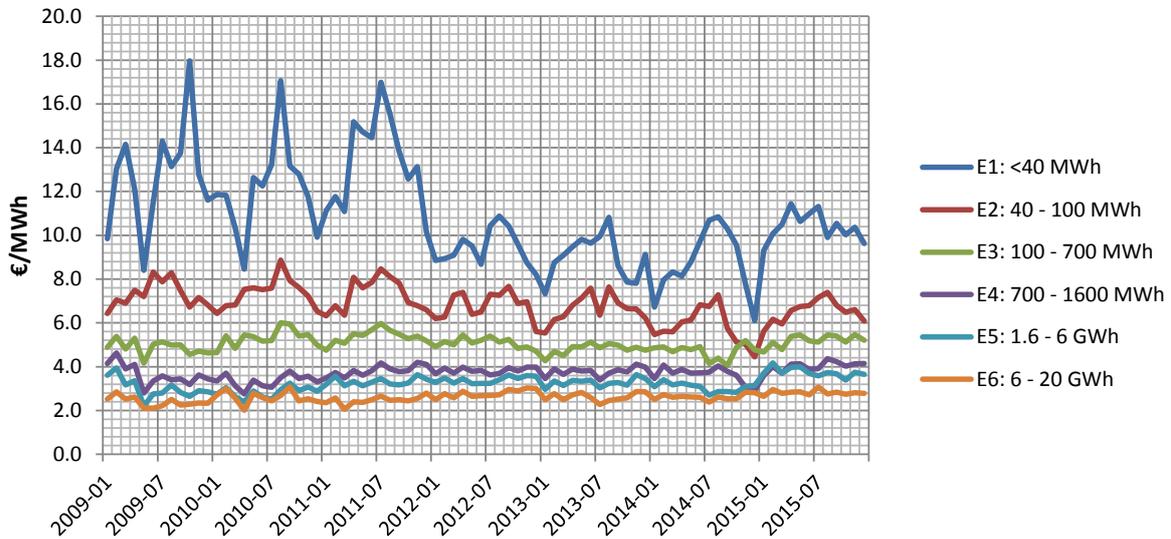
Het bedrag van deze toeslag wordt voor 5% toegewezen aan het "Fonds voor sociale energiebegeleiding", bestemd voor de opdrachten uitgevoerd door de OCMW's en voor 95% aan het "Fonds voor energiebeleid".

De evolutie van de bedragen van de regionale bijdragen opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven, wordt getoond in de hieronder Figuur 19.

²⁷ Programmawet (1) van 27 december 2004 en haar latere wijzigingen

²⁸ door het bedrag van het recht te vermenigvuldigen met een coëfficiënt die men bekomt door het gemiddelde van de indexen van de consumptieprijzen van het referentiejaar te delen door het gemiddelde van de indexen van de consumptieprijzen van het jaar 2001

Brussel > Elektriciteit > Regionale bijdrage

Figuur 19: Evolutie van de regionale bijdrage per MWh elektriciteit

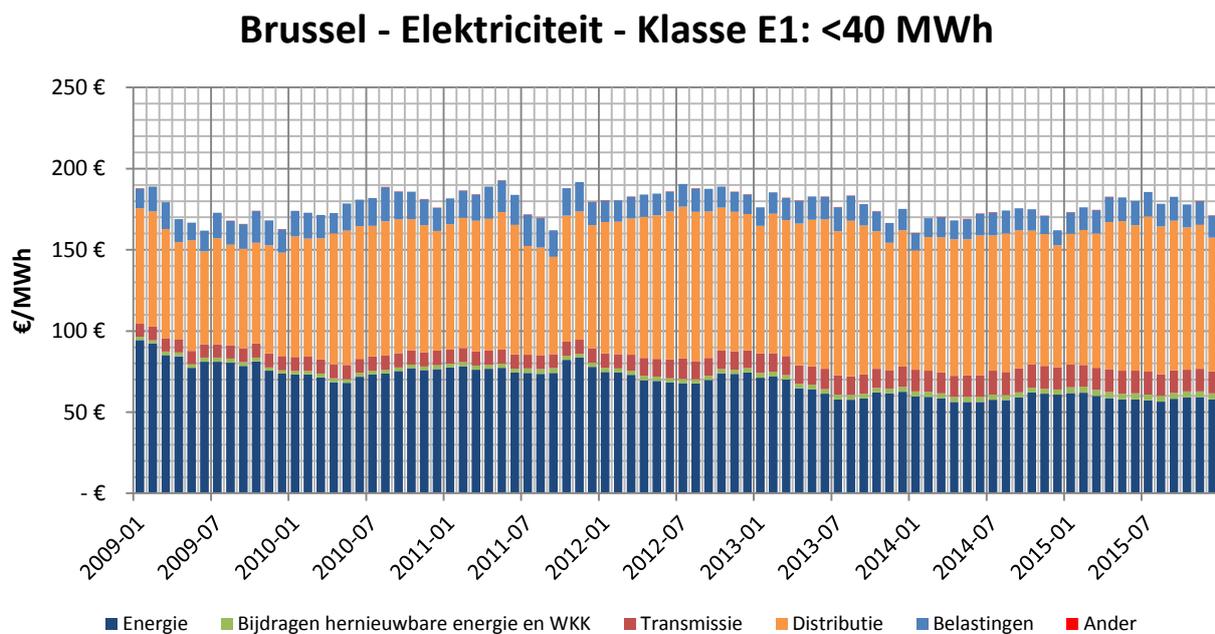
Op basis van de gegevens waarover we beschikken, is het niet mogelijk om de variaties van de curve E1 te verklaren. We kunnen echter het seizoenseffect waarnemen (verbonden met de elektrische verwarming en de verlichting) aangezien de teller constant is in de ratio €/MWh (in verhouding tot het vermogen van de aansluiting) en de noemer daalt in de zomer. Dit verklaart ook de degressiviteit van deze bijdrage: hoe meer men verbruikt, hoe minder men per MWh betaalt.

2.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse

De gemiddelde prijzen all-in excl. btw van de MWh elektriciteit werden uitgesplitst volgens hun verschillende componenten namelijk energie, de bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling, de transmissie- en de distributiekosten, de (federale en regionale) taken en een component met de naam "ander" (positief, negatief of nul naargelang van het geval). Deze laatste component werd ingevoerd om het feit te respecteren dat de som van de andere posten van de factuur niet altijd overeenstemt met de eindfactuur (bijvoorbeeld in geval van herzieningen, ...).

Omdat deze evoluties grotendeels worden besproken in hoofdstuk 2.2, geven we niet systematisch commentaar bij de figuren die in dit hoofdstuk worden voorgesteld.

2.3.1 Verbruiksklasse E1 (< 40 MWh)

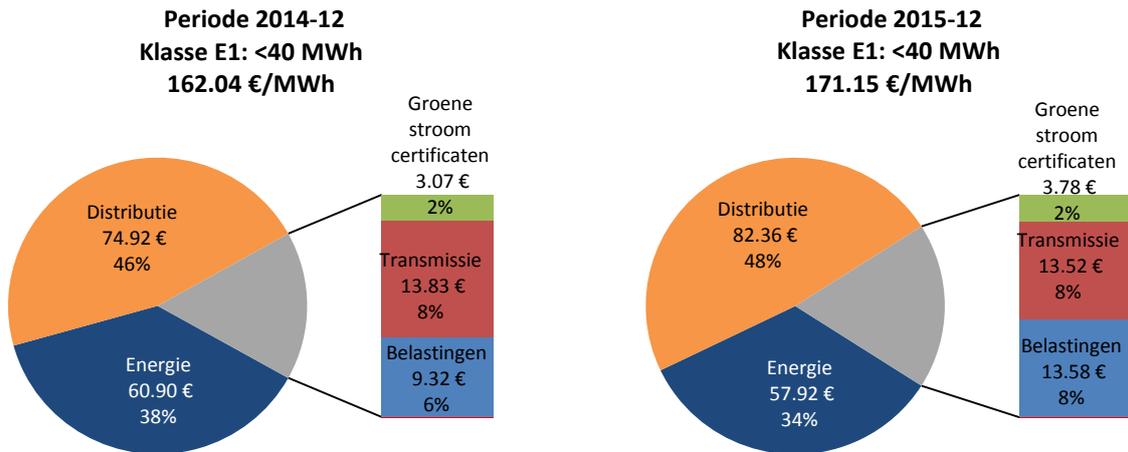

Figuur 20: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E1: < 40 MWh, all-in prijs excl. btw)

Als we Figuur 20 bekijken, zien we al snel dat enerzijds de energiecomponent en anderzijds de distributiekosten de doorslaggevende posten zijn in de elektriciteitsprijs in de periode van januari 2009 tot december 2015.

De hieronder Figuur 21 toont ons dat voor de verbruiksklasse E1 (jaarlijks elektriciteitsverbruik kleiner dan 40 MWh) en voor de jaren 2014 tot 2015 de energie een groot derde van het factuurbedrag vertegenwoordigt en de distributie goed is voor iets minder dan 50%.

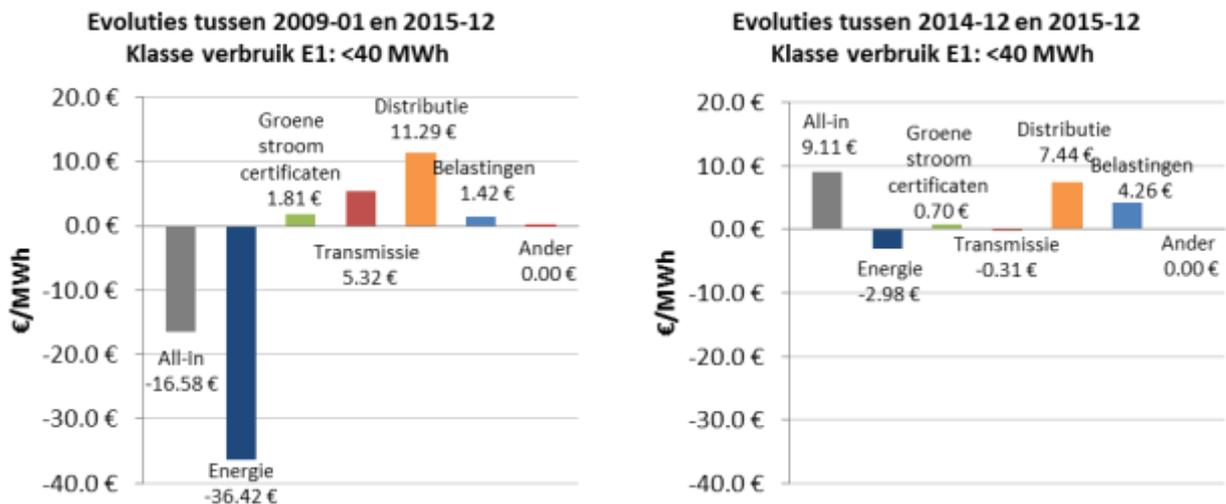
Prijs van de elektriciteit

Figuur 21: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E1: < 40 MWh, prijs all-in excl. btw)

De hieronder Figuur 22 geeft meer inzicht in de evolutie van de prijzen tussen januari 2009 en december 2015 en tussen december 2014 en december 2015.

Zo is de energiecomponent van januari 2009 tot december 2015 met 36.42% gedaald. Deze consequente daling wordt echter gecompenseerd door een aanzienlijke stijging van de transmissietarieven (+5.32 €/MWh) en de distributietarieven (+11.29 €/MWh).

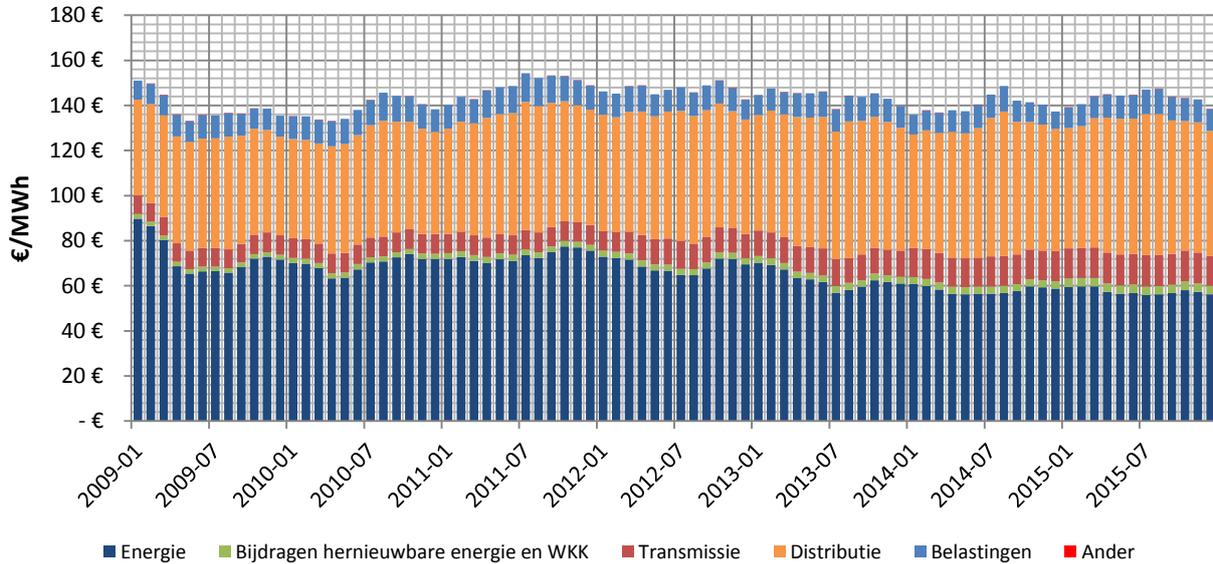

Figuur 22: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Prijs van de elektriciteit

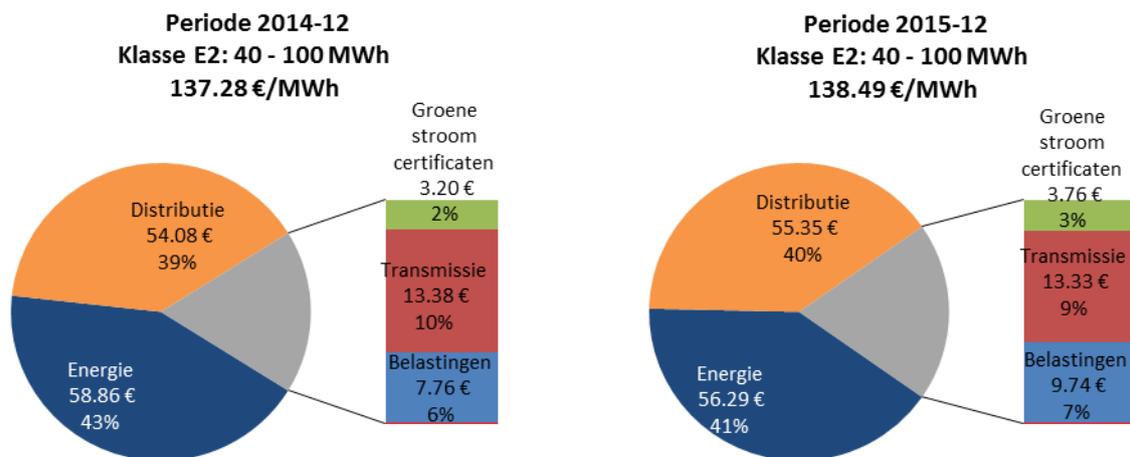
2.3.2 Verbruiksklasse E2 (40-100 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E2: 40 - 100 MWh

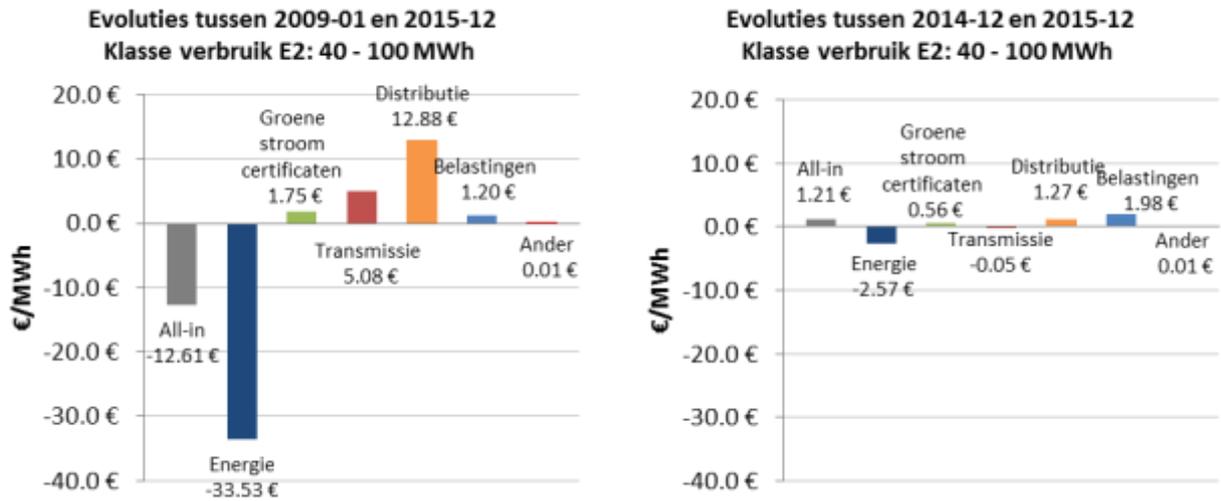
Figuur 23: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E2: 40 -100 MWh, prijs all-in excl. btw)

Opnieuw bedraagt het gewicht van de termen energie en distributie tussen januari 2009 en december 2015 meer dan 80% van de elektriciteitsprijs all-in voor de verbruiksklasse E2 (40 tot 100 MWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) 138.49 € tegenover 137.28 € een jaar eerder.

Figuur 24: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E2: 40 -100 MWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van de elektriciteit

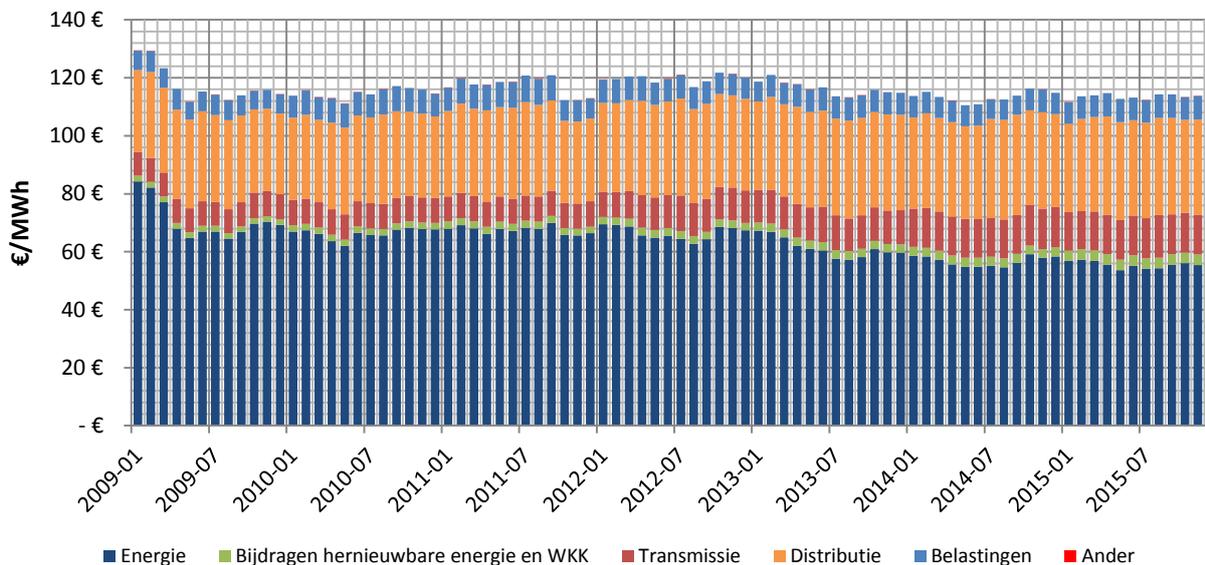
Figuur 25: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

De sterke daling van de energieprijzen tussen januari 2009 en december 2015 heeft de stijging van de andere termen van de factuur gecompenseerd (distributie, transmissie en groenestroomcertificaat). Uiteindelijk daalt de MWh elektriciteit met 12.61 € tussen deze twee periodes.

Prijs van de elektriciteit

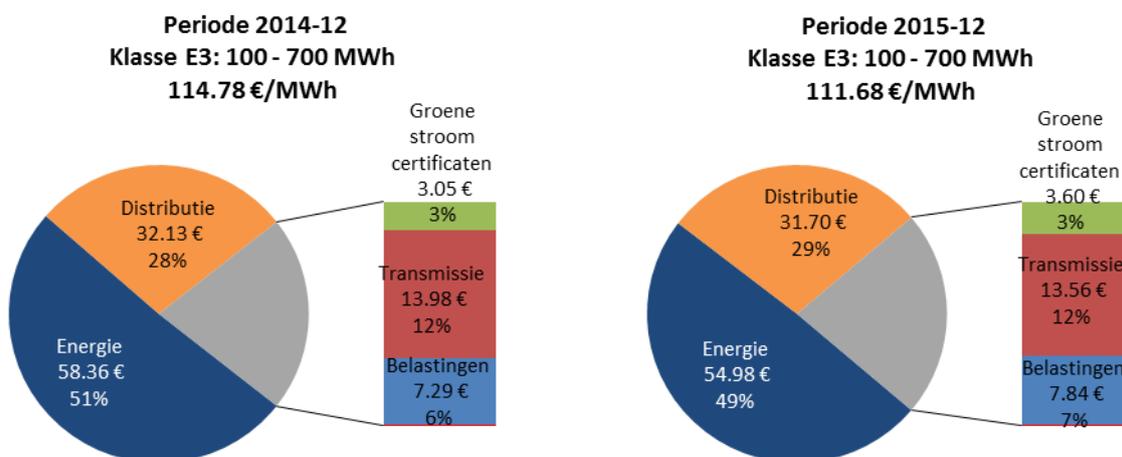
2.3.3 Verbruiksklasse E3 (100-700 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E3: 100 - 700 MWh

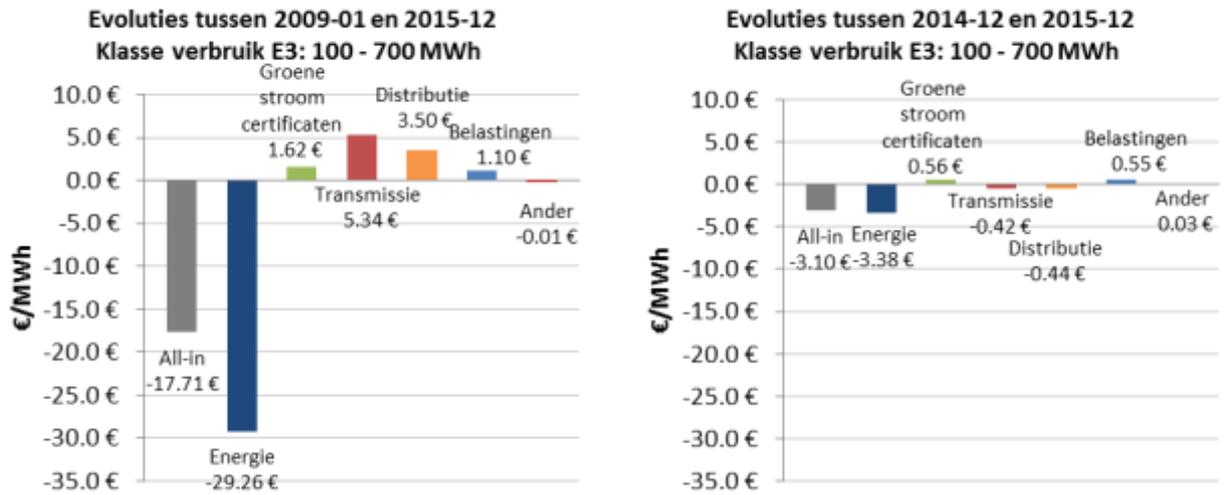
Figuur 26: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E3: 100 - 700 MWh, prijs all-in excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt tussen januari 2009 en december 2015 iets minder dan 80% van de elektriciteitsprijs all-in voor de verbruiksklasse E3 (100 tot 700 MWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) 111.68 €, dus 3.1 € minder dan een jaar eerder.

Figuur 27: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E3: 100 - 700 MWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van de elektriciteit

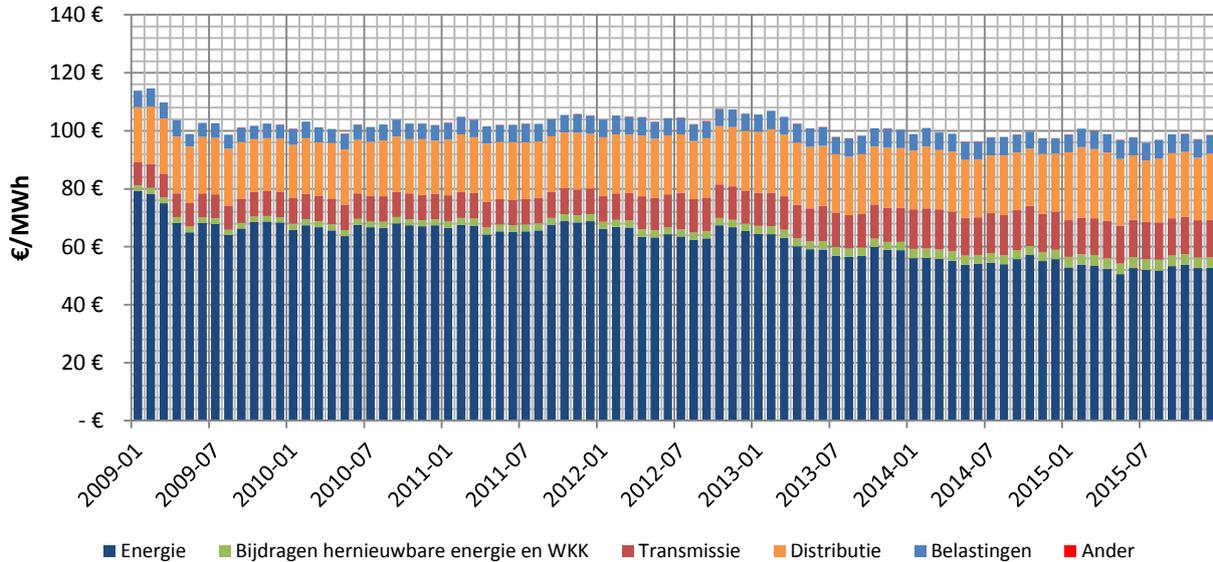
Figuur 28: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Van 2009 tot 2015 is de stijging van de transmissie, de distributie en de taken ruimschoots gecompenseerd door de daling van de term energie. Uiteindelijk daalt de MWh elektriciteit met 17.71 € tussen deze twee periodes.

Prijs van de elektriciteit

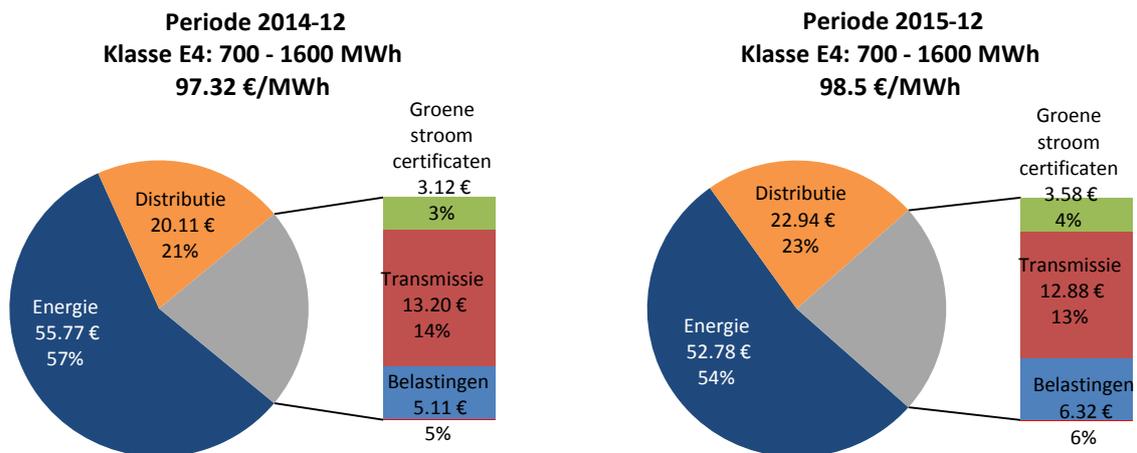
2.3.4 Verbruiksklasse E4 (700-1.600 MWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E4: 700 - 1600 MWh

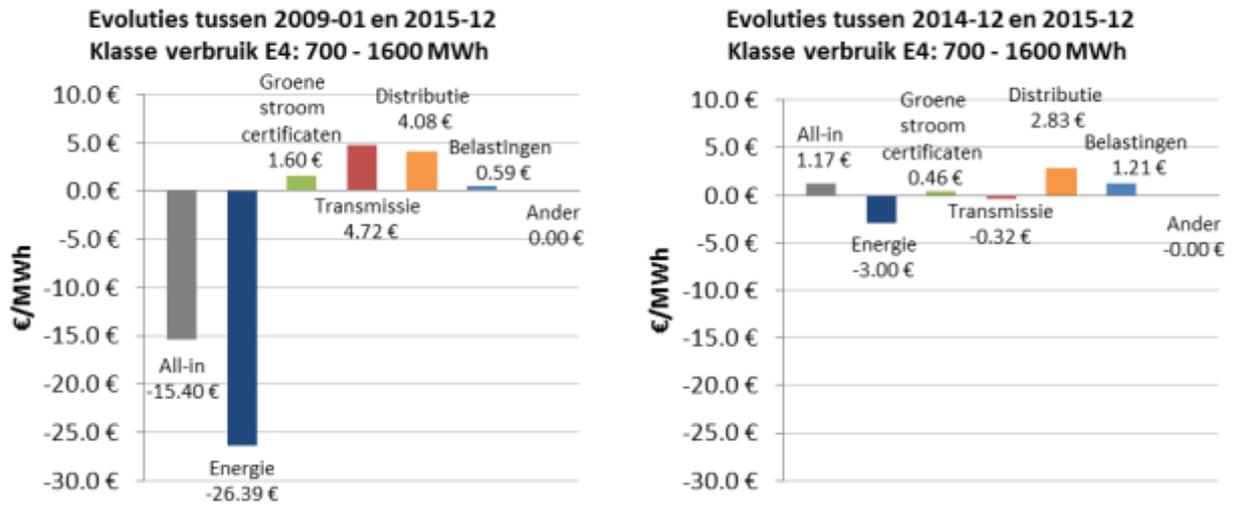
Figuur 29: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E4: 700 - 1.600 MWh, prijs all-in excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt tussen januari 2009 en december 2015 iets minder dan 80% van de elektriciteitsprijs all-in voor de verbruiksklasse E4 (700 tot 1600 MWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) 98.5 € tegenover 97.32 € een jaar eerder.

Figuur 30: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E4: 700 - 1600 MWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van de elektriciteit

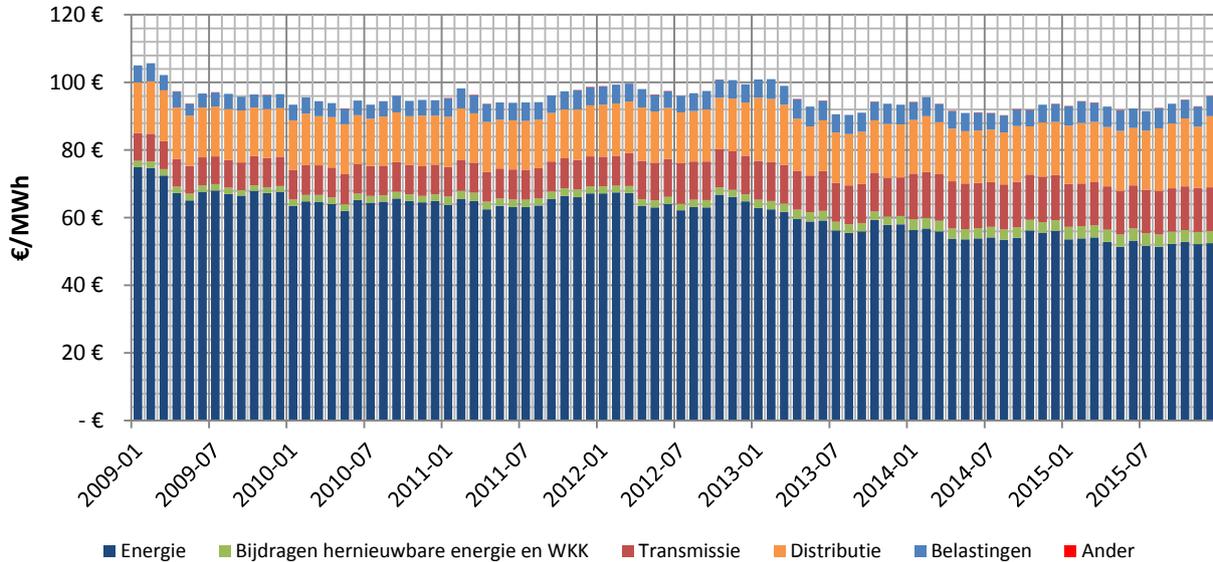
Figuur 31: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Van december 2014 tot december 2015 wordt de stijging van de distributie en de taken (3.94 €/MWh) niet gecompenseerd door de daling van de term energie (-3 €/MWh).

Prijs van de elektriciteit

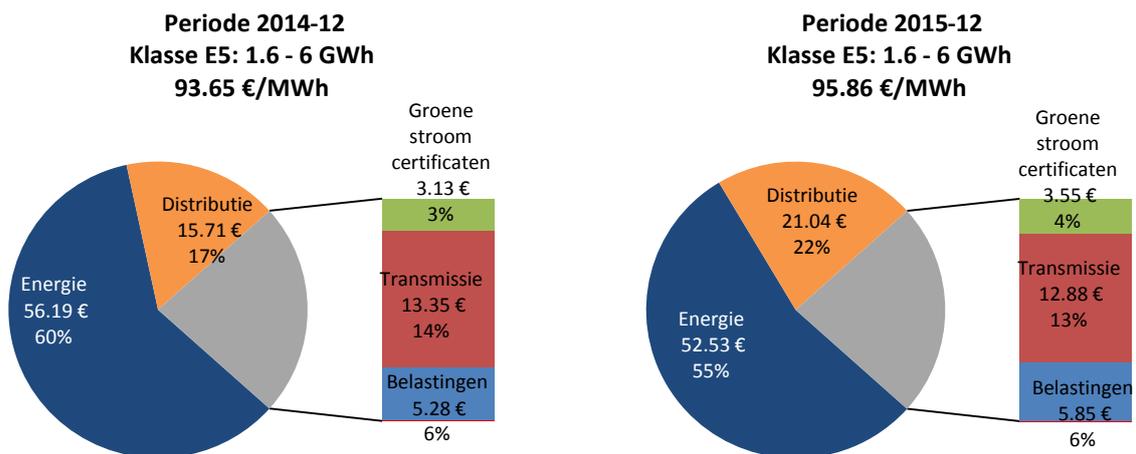
2.3.5 Verbruiksklasse E5 (1.6-6 GWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E5: 1.6 - 6 GWh

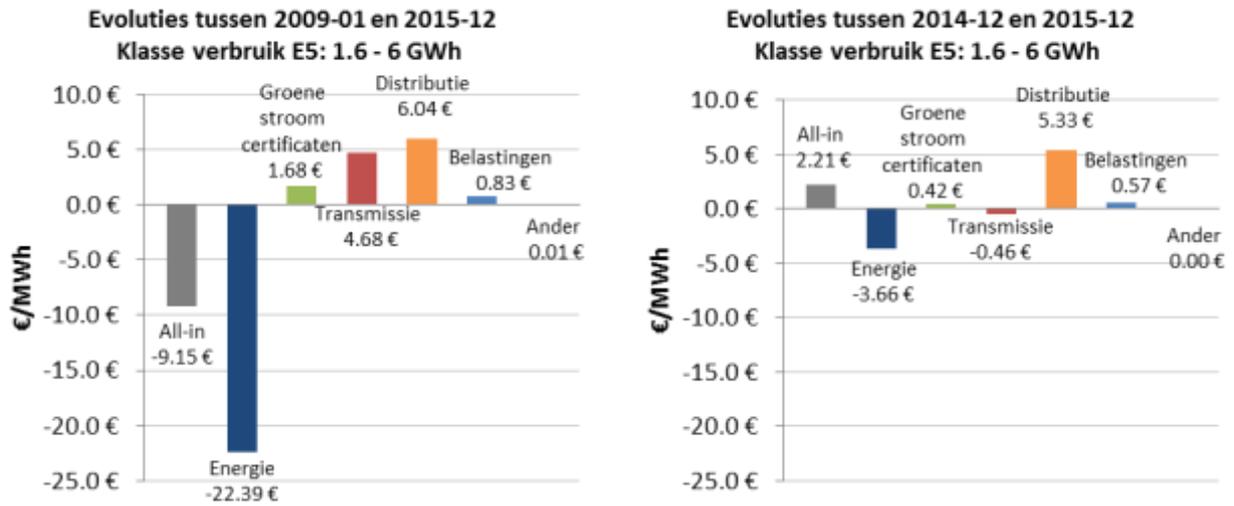
Figuur 32: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E5: 1.6 - 6 GWh, prijs all-in excl. btw)

Het gewicht van de termen energie en distributie bedraagt iets minder dan 80% van de elektriciteitsprijs all-in voor de verbruiksklasse E5 (1.6 tot 6 GWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) 95.86 €, dus 2.21 € meer dan een jaar eerder.

Figuur 33: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E5: 1.6 - 6 GWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van de elektriciteit

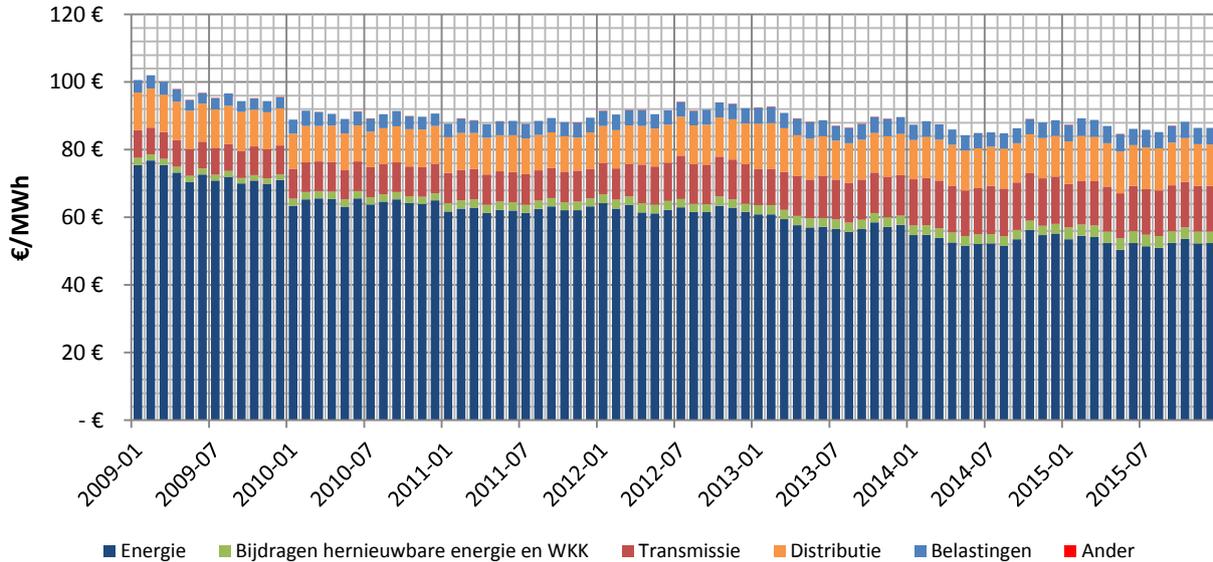
Figuur 34: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Van december 2014 tot december 2015 is de term distributie fors gestegen (+5.33 €), wat grotendeels de stijging verklaart van de prijs all-in (+2.21 €) ondanks de daling van de componenten energie en transmissie (-4.1 €).

Prijs van de elektriciteit

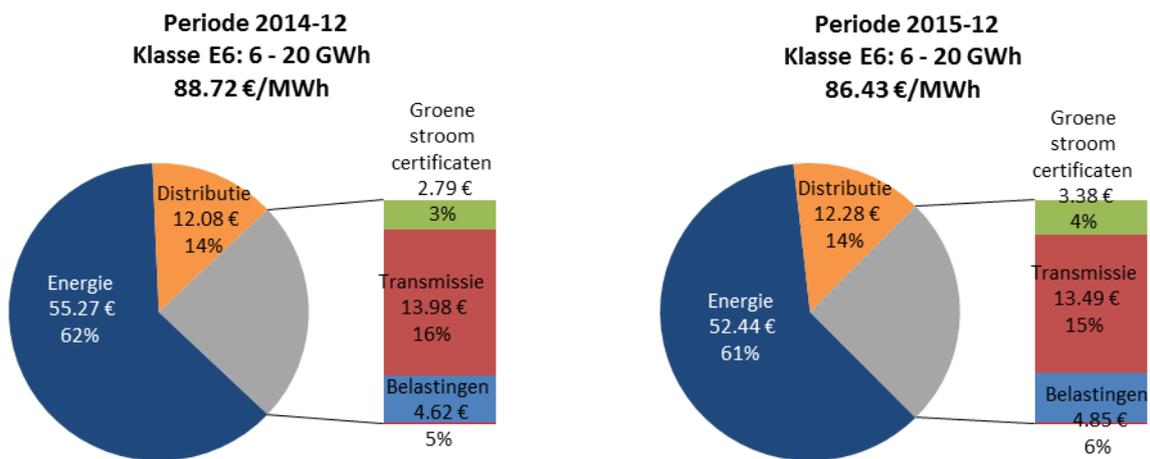
2.3.6 Verbruiksklasse E6 (6-20 GWh)

Brussel - Elektriciteit - Klasse E6: 6 - 20 GWh

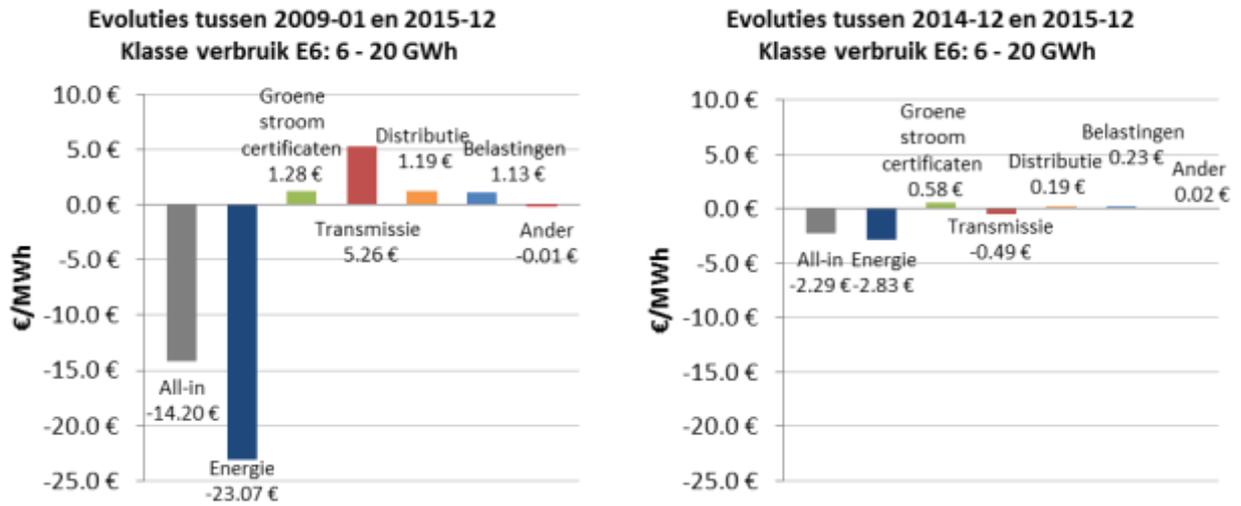
Figuur 35: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E6: 6 - 20 GWh, prijs all-in excl. btw)

De termen energie en distributie vertegenwoordigen ¼ van de prijs all-in van de elektriciteit voor de verbruiksklasse E6 (6 tot 20 GWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh elektriciteit (excl. btw) 86.43 € tegenover 88.72 € een jaar eerder; dit is een daling met 2.29 €.

Figuur 36: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh elektriciteit (verbruiksklasse E6: 6 - 20 GWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van de elektriciteit

Figuur 37: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Van december 2014 tot december 2015 is de prijs all-in van een MWh elektriciteit voor klasse E6 met 2.29 € gedaald, grotendeels als gevolg van de daling van de energiecomponent.

Prijs van de elektriciteit

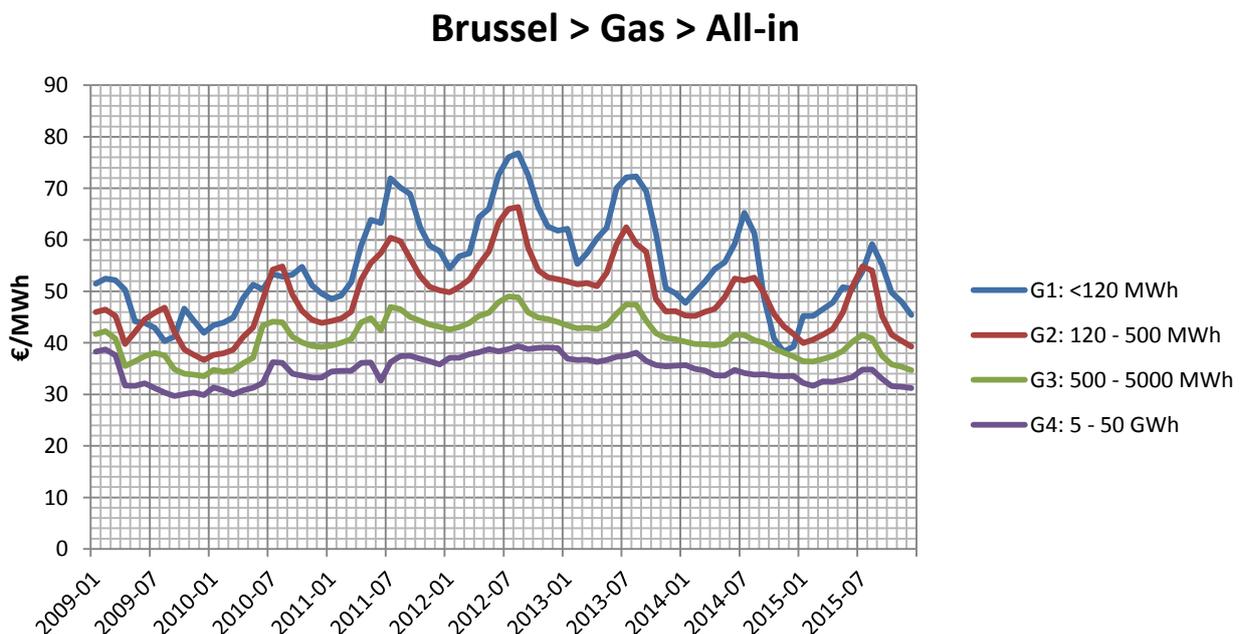
3 Prijs van het aardgas

3.1 Evolutie van de globale aardgasprijs

3.1.1 Evolutie van de gemiddelde prijs per verbruiksklasse

De evolutie van de gemiddelde aardgasprijs per verbruiksklasse wordt gegeven in Figuur 38 en Tabel 12. In Annexe 2 vindt de lezer de cijfertabel op basis waarvan Figuur 38 werd opgesteld. Zoals te verwachten was, zien we een degressiviteit van de prijs volgens het jaarlijkse verbruik, met enkele uitzonderingen. De tijdelijke evolutie van een verbruiksklasse naar een andere lijkt dezelfde richting uit te gaan.

Voor de verbruiksklassen G1 en G2 stellen we sterke schommelingen vast die verbonden zijn met de transmissie (zie verder §3.2.3 p. 68). Voor deze kleine verbruikers stijgt deze component inderdaad voor de maanden buiten het verwarmingsseizoen (in de vakliteratuur algemeen beschouwd als de periode van 15 oktober tot 15 mei voor België); we noemen dit het seizoenseffect. In periodes van laag verbruik – vooral voor bedrijven die gas uitsluitend gebruiken om de lokalen te verwarmen – weegt de vaste term voor de huur van de meter veel zwaarder in de eindfactuur.

Figuur 38: Evolutie van de gemiddelde prijs per MWh aardgas per verbruiksklasse (prijs all-in en excl. btw)

In de hierboven figuur zien we dat de gemiddelde all-in prijs in 2013 daalt tegenover 2012. We herinneren eraan dat de variabele energieprijzen vanaf het eind van het 1ste kwartaal van 2012 tot het eind van 2012 werden bevroren voor particulieren en kmo's met een jaarlijks gasverbruik van minder dan 100 MWh, dus een groot gedeelte van de verbruiksklasse G1. Deze bevroering van de prijzen geldt uitsluitend voor de energiecomponent. We hadden in januari 2013 een inhaalbeweging van de prijzen kunnen verwachten, maar die is er niet gekomen. De op de bovenstaande figuur getoonde evolutie laat zelfs het tegendeel vermoeden.

Prijs van het aardgas

De onderstaande tabel geeft de gemiddelde prijzen voor de maand januari van de jaren 2009 tot 2015 en voor de maanden december van 2014 en 2015.

	G1: <120 MWh	G2: 120 - 500 MWh	G3: 500 - 5000 MWh	G4: 5 - 50 GWh
2009-01	51.51	45.94	41.72	38.29
2010-01	43.43	37.65	34.78	31.36
2011-01	48.51	44.24	39.48	34.47
2012-01	54.48	49.80	42.56	37.11
2013-01	62.12	51.93	43.40	36.95
2014-01	47.77	45.31	40.23	35.68
2014-12	39.26	41.73	37.37	33.55
2015-01	45.26	39.96	36.41	32.19
2015-12	45.40	39.25	34.70	31.25
Evolutie 2009-01 tot 2015-12	-11.9%	-14.6%	-16.8%	-18.4%
GJG ²⁹ 2009-01 tot 2015-12	-1.8%	-2.3%	-2.6%	-2.9%
Evolutie 2014-12 tot 2015-12	+15.6%	-5.9%	-7.1%	-6.9%

Tabel 12: Evolutie van de gemiddelde prijs per MWh gas per verbruiksklasse (prijs all-in en excl. btw)

In de bestudeerde periode, van januari 2009 tot december 2015, daalt de prijs per MWh aardgas (van -11.9% tot -18.4%) voor alle verbruiksklassen.

Van december 2014 tot december 2015 daalt de prijs per MWh gaande van -5.9% voor G2 tot -7.1% voor G3, voor alle verbruiksklassen met uitzondering van G1. Voor deze verbruikerscategorie zien we zelfs een vrij sterke stijging (+15.6%). Wanneer we echter de trends van januari tot december 2015 bekijken, zien we een zeer lichte stijging van de gemiddelde prijs voor de klasse G1.

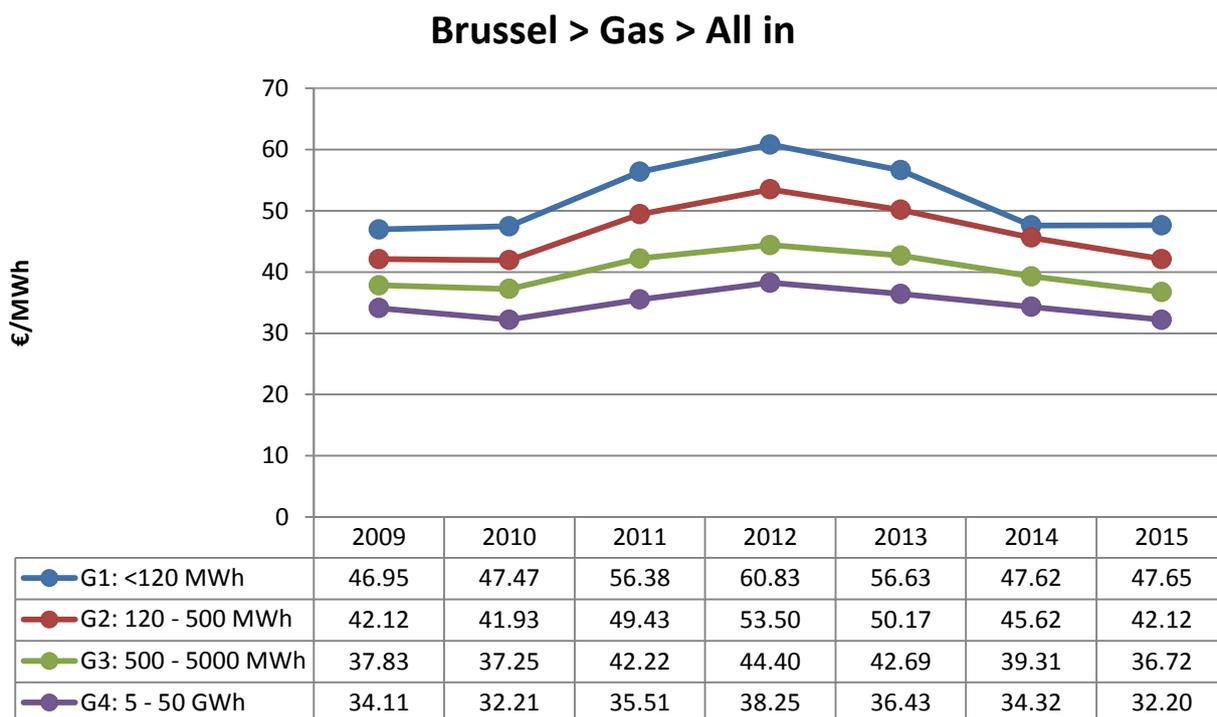
Tot slot stellen we vast dat de verbruiksklasse G5 (50 tot 250 GWh/jaar) hier (en in het vervolg van het rapport) niet vertegenwoordigd is, vanwege de vertrouwelijkheid van de gegevens; het aantal leveranciers dat informatie over deze verbruiksklasse heeft overgemaakt was te klein.

²⁹ GJG = Gemiddelde Jaarlijks Groeicijfer

Prijs van het aardgas

3.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs

Naast de hiervoor gepresenteerde maandelijkse evolutie, is het soms interessant om over jaarlijkse cijfers te beschikken. Dat is het onderwerp van deze paragraaf. Het gaat hier niet om een maandelijks gemiddelde van de cijfers die in de vorige paragraaf werden gepresenteerd, maar wel om een gewogen gemiddelde afhankelijk van de geleverde volumes (MWh).

Figuur 39: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas (prijs all-in en excl. btw)

Op enkele uitzonderingen na, is de gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas:

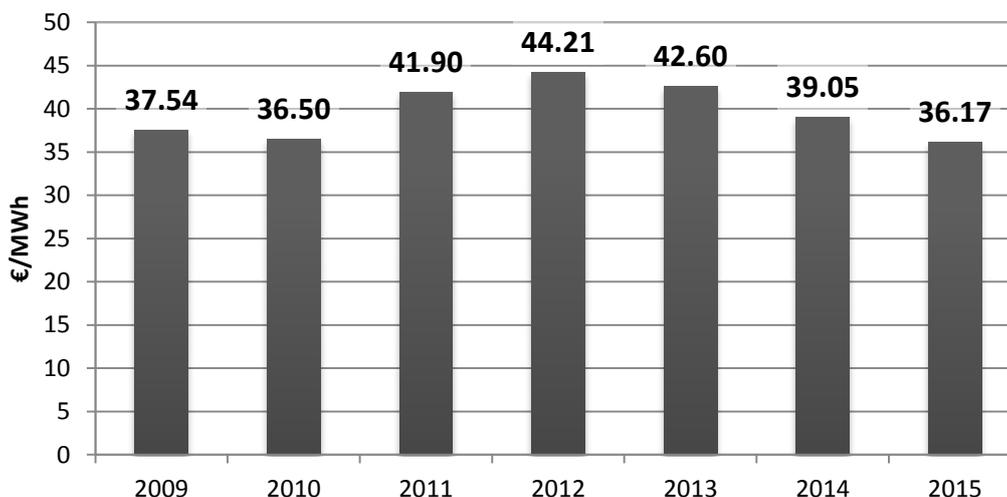
- gedaald van 2009 tot 2010 (behalve voor G1);
- gestegen van 2010 tot 2011;
- gestegen van 2011 tot 2012;
- gedaald van 2012 tot 2013;
- gedaald van 2013 tot 2014;
- gedaald van 2014 tot 2015 (behalve voor G1).

Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse prijs all-in per MWh gas	van 2009 tot 2010	van 2010 tot 2011	van 2011 tot 2012	van 2012 tot 2013	van 2013 tot 2014	Van 2014 tot 2015
G1: <120 MWh	+1.1%	+18.8%	+7.9%	-6.9%	-15.9%	+0.1% ⁴⁴
G2: 120 - 500 MWh	-0.4%	+17.9%	+8.2%	-6.2%	-9.1%	-7.7%
G3: 500 - 5000 MWh	-1.5%	+13.4%	+5.1%	-3.8%	-7.9%	-6.6%
G4: 5 - 50 GWh	-5.6%	+10.2%	+7.7%	-4.8%	-5.8%	-6.2%

Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de hieronder Figuur 40 de gemiddelde prijs all-in, alle verbruiksklassen door elkaar genomen (inclusief G5). Ook hier gaat het niet om een maandelijks gemiddelde van de cijfers die in de vorige paragraaf werden gepresenteerd, maar wel om een gewogen gemiddelde in functie van de geleverde volumes.

Prijs van het aardgas

Brussel > Gas > All in > Alle klassen

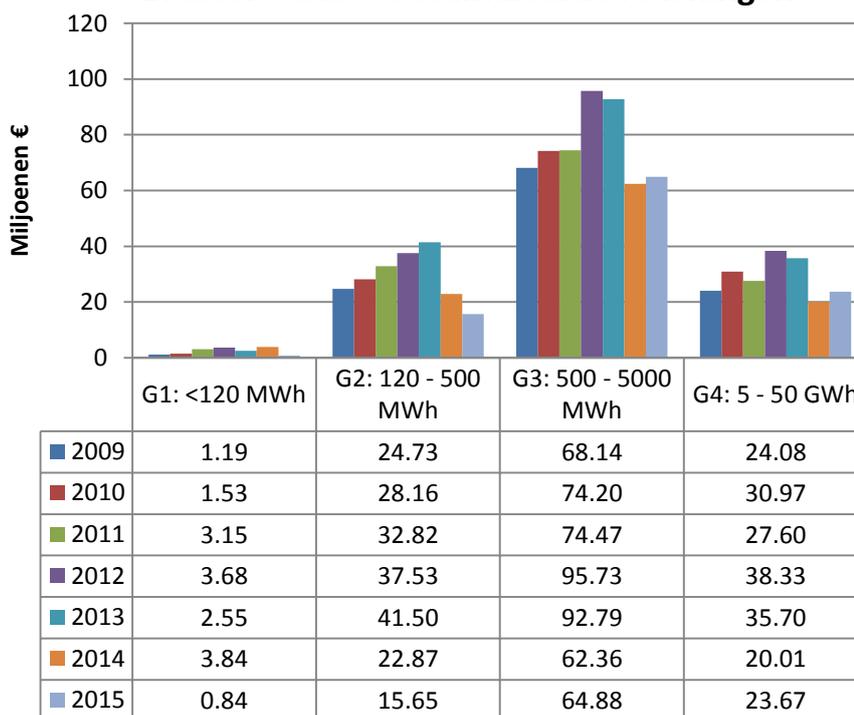

Figuur 40: Gemiddelde jaarlijkse prijs per MWh aardgas, alle verbruiksklassen door elkaar genomen (prijs all-in en excl. btw)

De trend die we vaststellen in Figuur 40 is dezelfde als in Figuur 39; namelijk een daling van de prijs tussen 2009 en 2010, gevolgd door opeenvolgende stijgingen in 2011 en 2012 en ten slotte een daling tussen 2012 en 2015. Uiteindelijk is de gemiddelde prijs all-in in 2015 lager dan in 2009.

De hieronder Figuur 41 toont de som van de aan de klanten uit onze steekproeven gefactureerde bedragen. Merk op dat de jaarlijkse variaties voor deze facturen verband houden met de evoluties van de prijzen maar ook met de variaties van de geleverde volumes.

Brussel > Gas > Gecumuleerde rekeningen

Figuur 41: Aardgasfactuur van de klanten uit de steekproef

3.2 Evolutie van de componenten van de aardgasprijs

Zoals in het hoofdstuk over elektriciteit het geval was, onderzoeken we in het eerste deel van dit hoofdstuk (§3.2.1) de trends die we in de resultaten mogen verwachten.

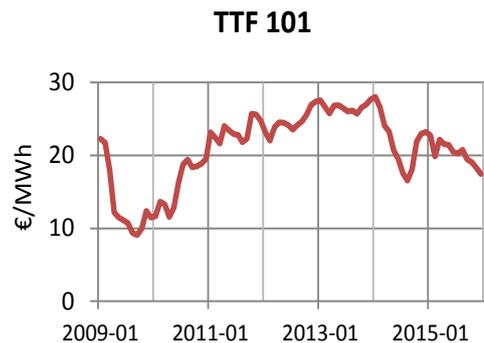
Vervolgens (§3.2.2 tot §3.2.5) analyseren we de evolutie van de verschillende componenten waaruit de prijs per MWh elektriciteit bestaat.

3.2.1 Evolutie a priori van de componenten van de aardgasprijs

Op basis van de gegevens gepubliceerd door de CREG, door BRUGEL, door bepaalde leveranciers en/of kranten, kunnen we ons a priori (namelijk zonder de resultaten van de studie te bekijken) een idee vormen van de evolutie van de componenten van de aardgasprijs. Voor:

- de energie (inclusief transmissie):

Algemeen beschouwd en in het bijzonder voor het aardgas zijn de prijzen in het eerste halfjaar van 2009 sterk gedaald, na de economische crisis van het najaar 2008. Daarna zijn de indicatoren opnieuw gestegen tot eind 2013 (zie evolutie van de TTF hiernaast). In 2014 daalde de TTF 101-index in de drie eerste kwartalen en steeg hij in het laatste, zonder echter zijn niveau van het begin van het jaar te bereiken. In 2015 zien we opnieuw een neerwaartse trend. We verwachten dus een stijging van de energiecomponent voor aardgas in de loop van 2015 (zie Tabel 13 pagina 65).

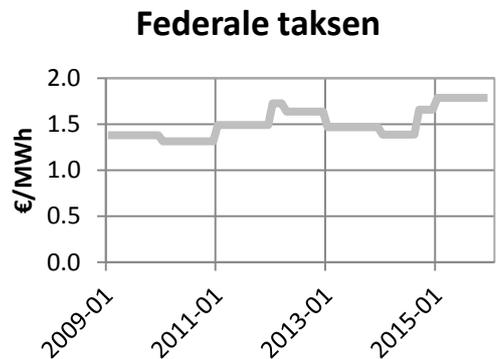
- de distributietarieven:

De distributietarieven werden vastgelegd voor een periode van 4 jaar (2009-2012). Om praktische en juridische reden werd daar echter van afgeweken. In de drie eerste kwartalen van 2009 werden de tarieven van 2008 toegepast. Daarna werden de nieuwe tarieven van Sibelga van toepassing (stijging). In april 2012 heeft de CREG de in 2012 goedgekeurde tarieven tot eind 2014 verlengd; bijgevolg zijn de distributietarieven tussen 2012 en 2014 weinig geëvolueerd. In het kader van de 6de staatshervorming werd de bevoegdheid voor de controle van de prijzen van de openbare distributie van gas op 1 juli 2014 overgedragen aan de gewestelijke regulatoren; deze opdracht wordt nu dus in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door BRUGEL uitgeoefend.

Prijs van het aardgas

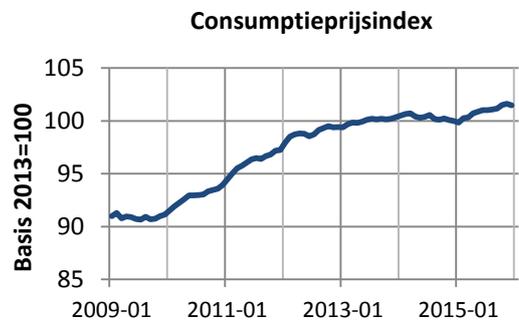
- de federale taken:

Eind 2013 bedroeg de federale bijdrage 0.4774 €/MWh. Op 1 januari 2014 was ze licht gedaald, naar 0.3978 €/MWh. Op 1 september werd de toeslag "beschermden klanten" opwaarts herzien, zodat de federale bijdrage naar 0.6706 €/MWh steeg. In 2015 bedraagt de bijdrage 0.7959 vanwege de stijging van de ODV-toeslag.

- de regionale bijdrage:

De Brusselse regionale bijdrage wordt bepaald op basis van het kaliber³⁰ van de gasmeter en jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen. Ze werd voor het eerst ingevoerd in 2012. De index van de consumptieprijzen is in de voorbije jaren slecht licht gestegen; de regionale bijdrage is relatief stabiel gebleven of enigszins gestegen, afhankelijk van de verbruiksklasse.

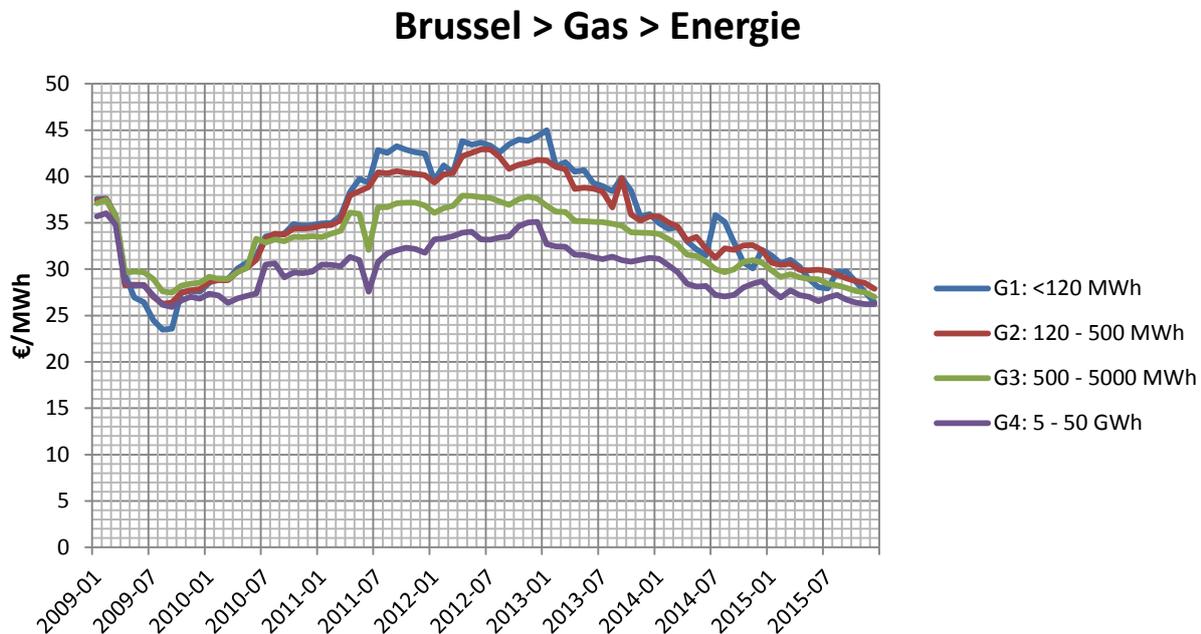
³⁰ Het kaliber van de meter wordt bepaald door het maximale gasdebiet, uitgedrukt in kubieke meter per uur, waarvoor de meter ontworpen is.

3.2.2 Evolutie van het gedeelte energie (inclusief transmissie)

Voor aardgas is het niet altijd mogelijk om het onderscheid te maken tussen het gedeelte energie en het gedeelte transmissie. Daarom werden deze twee componenten hier samengevoegd tot één component.

Zoals we zullen zien in §3.3.1 tot §3.3.4 is de energiecomponent de bepalende component in de all-in prijs voor aardgas; hij maakt inderdaad 60% tot 90% uit van het globale bedrag van de factuur. Zijn evolutie is dus bepalend voor de all-in prijs.

De hieronder figuur toont een degressiviteit van de energiecomponent afhankelijk van de verbruiksklasse, in het bijzonder tussen juli 2011 en juli 2014.

Figuur 42: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh aardgas

Zoals voor elektriciteit, is de aardgasprijs gedaald in het eerste halfjaar 2009; het gevolg van de economische crisis, maar ook van het overaanbod. Daarna zijn de prijzen opnieuw gestegen tot eind december 2012. In 2013 daalt de prijs van het MWh gas voor alle verbruiksklassen. In het eerste halfjaar van 2014 blijven de prijzen dalen, maar in het tweede halfjaar stijgen ze weer. In de loop van 2015 zien we opnieuw een algemene daling van de prijzen voor alle verbruiksklassen.

In 2009 zien we geen echte prijsdifferentiatie volgens de verbruiksklasse. Deze differentiatie, in dit geval degressief, verschijnt in 2010 voor de grootste verbruiksklasse (G4). We moeten wachten tot het einde van het 1ste kwartaal 2011 om ook een degressiviteit te zien voor alle verbruiksklassen. We merken echter op dat het prijsverschil per MWh gas gering is in de klassen G1 en G2. Deze degressiviteit neemt af met de van 2013 tot 2015 waargenomen prijsdaling.

Tot slot herinneren we eraan dat de variabele energieprijzen werden bevroren van 1 april 2012 tot eind december 2012. Voor gas geldt dit voor de kmo's met een jaarlijks verbruik van minder dan 100 MWh/jaar,

Prijs van het aardgas

dus alleen voor de klasse G1. We stellen in aanloop naar deze datum een stijging van de prijs per MWh vast voor G1 (+8,4%), gevolgd door een stagnatie van de prijzen. We merken echter op dat de gemiddelde prijs per MWh gas in het laatste kwartaal van 2012 hoger is dan de gemiddelde prijs die op 1 april werd toegepast. Dat is waarschijnlijk te wijten aan het gewicht van de nieuwe contracten met vaste prijs, die gemiddeld niet aan de bevrozing van de prijzen zijn onderworpen. De daling van het verbruik van de gascentrales in België heeft waarschijnlijk een weerslag op de daling van de gasprijs.

Vanaf 1 januari 2013 treedt de vangnetregulering³¹ volledig in werking. (KMO < 100 MWh/jaar). Vanaf deze datum zijn indexeringen van de variabele energieprijzen alleen mogelijk op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober mits goedkeuring door de CREG.

	G1: <120 MWh	G2: 120 - 500 MWh	G3: 500 - 5000 MWh	G4: 5 - 50 GWh
2009-01	37.60	37.39	37.11	35.69
2010-01	28.54	28.63	29.20	27.35
2011-01	34.94	34.71	33.47	30.48
2012-01	39.55	39.34	36.08	33.20
2013-01	44.98	41.74	36.83	32.70
2014-01	34.97	35.68	33.82	31.12
2014-12	32.10	32.03	30.69	28.71
2015-01	31.49	30.70	29.88	27.72
2015-12	26.43	27.89	27.04	26.23
Evolutie 2009-01 tot 2015-12	-29.7%	-25.4%	-27.1%	-26.5%
GJG ³² 2009-01 tot 2015-12	-5.0%	-4.1%	-4.5%	-4.4%
Evolutie 2014-12 tot 2015-12	-17.7%	-12.9%	-11.9%	-8.7%

Tabel 13: Evolutie van de gemiddelde energieprijzen per MWh aardgas per verbruiksklasse (€/MWh excl. btw)

In de periode van januari 2009 tot december 2015 daalt de energieprijzen van het gas sterk, gaande van -25.4% voor G2 tot -29.7% voor G1. Deze daling houdt in het vorige jaar, van december 2014 tot december 2015 (-8.7% tot -17.7% in één jaar tijd).

³¹ Zie de wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

³² GJG = Gemiddelde Jaarlijks Groeicijfer

3.2.2.1 Vergelijking van de evolutie van de prijs van de energiecomponent met macro-economische indicatoren

De figuren op de volgende pagina plaatsen de evolutie van de energiecomponent van aardgas voor de verschillende verbruiksklassen in perspectief met de evolutie van de macro-economische indicatoren (met index januari 2013 = 100). De gekozen indicatoren zijn:

- **TTF:** (Title Transfert Facility) virtueel uitwisselingspunt voor aardgas in Nederland. De noteringen zijn uitgedrukt in €/MWh. Deze noteringen kunnen verschillen volgens hun bereik in de tijd; zo vertegenwoordigt de TTF-notering 103 het maandelijkse rekenkundige gemiddelde "settlement price" van de notering "Dutch TTF Gas Base Load Futures" (werkdagen van de ICE Endex) voor de maand die aan het leveringskwartaal voorafgaat.
- **ZTP:** (Zeebrugge Trading Point) virtueel tradingplatform voor aardgas in Zeebrugge. Het ZTP is in oktober 2012 als nieuwe speler op de gasmarkt verschenen. De noteringen zijn uitgedrukt in €/MWh. Vergeleken met de TTF-markt, heeft dit platform het voordeel dat geen grenscapaciteit tussen Nederland en België moet worden betaald. Het vervangt vaak de indicator HUB (eveneens in Zeebrugge), die in pence/therm wordt uitgedrukt en het nadeel heeft dat men de wisselkoers in aanmerking moet nemen. Volgens een rapport van de CREG wordt de ZTP-markt de toekomstige referentie voor de Belgische gasmarkt. De indicator ZTP D+1 verwijst naar een *Day ahead* notering, dus voor de volgende dag.

Het koninklijk besluit van 21 december 2012 bepaalt de exhaustieve lijst van toegelaten criteria voor de indexering van de gasprijzen door de leveranciers, voornamelijk beursnoteringen op van de Centraal West Europese ("CWE") gasmarkt, en voorziet een overgangperiode tot eind 2014 voor het gebruik van op de aardoliemarkt gebaseerde beursnoteringen. Een recent rapport van de CREG³³ merkt op: "*Geen enkele leverancier*

heeft vanaf het derde kwartaal 2013 nog olie gelinkte indexeringsparameters gebruikt".

Determinatiecoëfficiënten 2014-01 tot 2015-12	ZTP D+1	TTF 101	TTF 103	TTF 303
G1: <120 MWh	9%	11%	15%	22%
G2: 120 - 500 MWh	36%	44%	57%	62%
G3: 500 - 5000 MWh	42%	57%	67%	71%
G4: 5 - 50 GWh	53%	75%	79%	77%

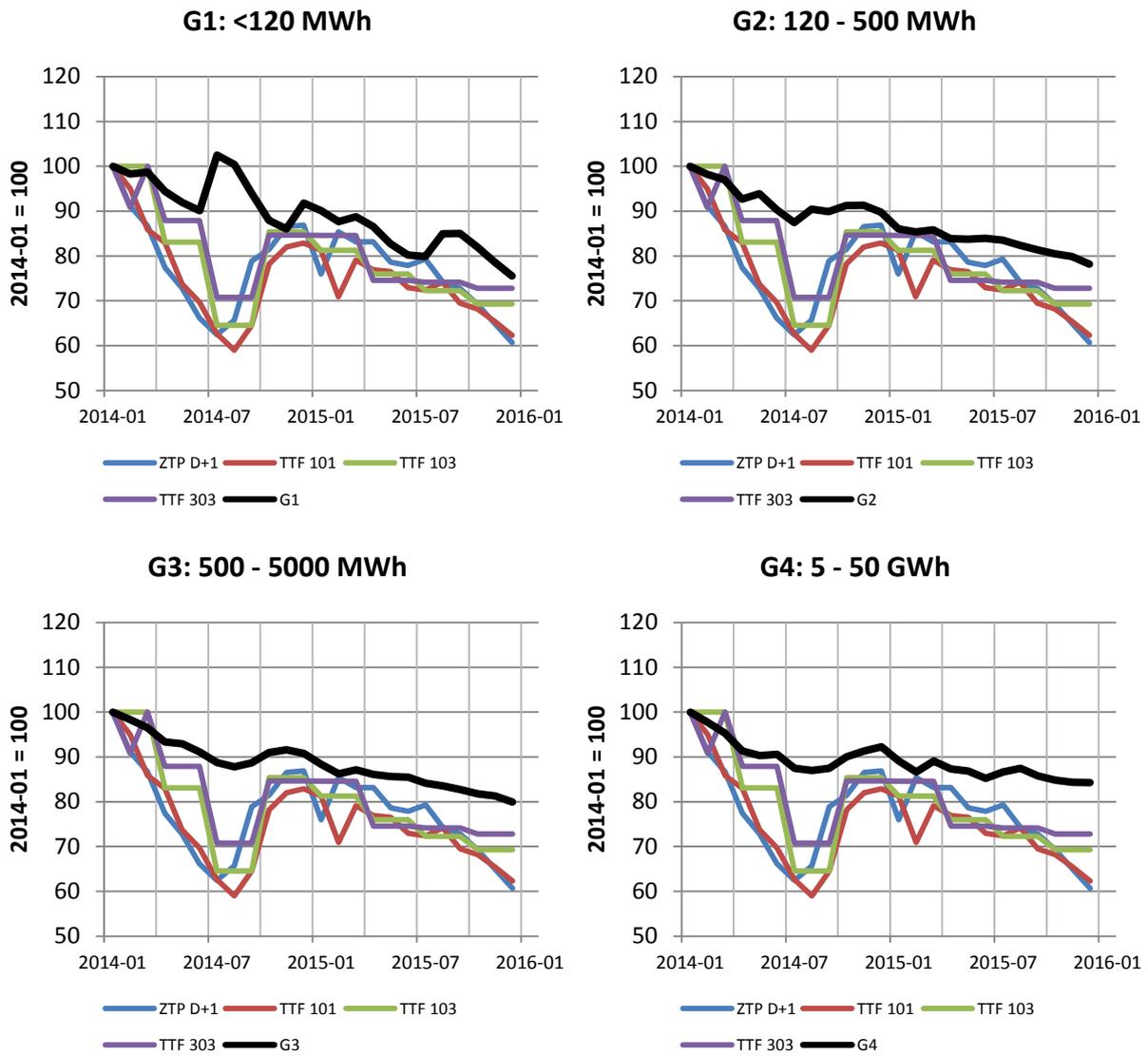
Tabel 14: Determinatiecoëfficiënten tussen de gemiddelde aardgasprijs en diverse macro-economische indexen in de periode van januari 2014 tot december 2015

Op de figuren van de volgende pagina zien we als gevolg van het seizoeneffect een zeer zwakke correlatie tussen de indicatoren en de energieprijzen voor de verbruiksklasse G1. Anderzijds nemen we voor de hogere verbruiksklassen min of meer grote correlaties waar tussen de prijzen en deze indicatoren. Statistisch (zie onderstaande tabel) bestaat er wel degelijk een sterke correlatie met deze indexen, aangezien bijvoorbeeld een variatie van de TTF 103-index 79% van een prijsvariatie voor de verbruiksklasse G4 verklaart.

³³ "Verslag over de evolutie van de indexeringsparameters van de elektriciteits- en gasleveranciers", CREG, 26 maart 2015, <http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Others/Z1413NL.pdf>

Prijs van het aardgas

We herinneren eraan dat net als voor de elektriciteit de prijs van de energiegcomponent voor aardgas andere elementen bevat die niet door de beursindexen in aanmerking worden genomen (marge van de leverancier, risicopremies...).

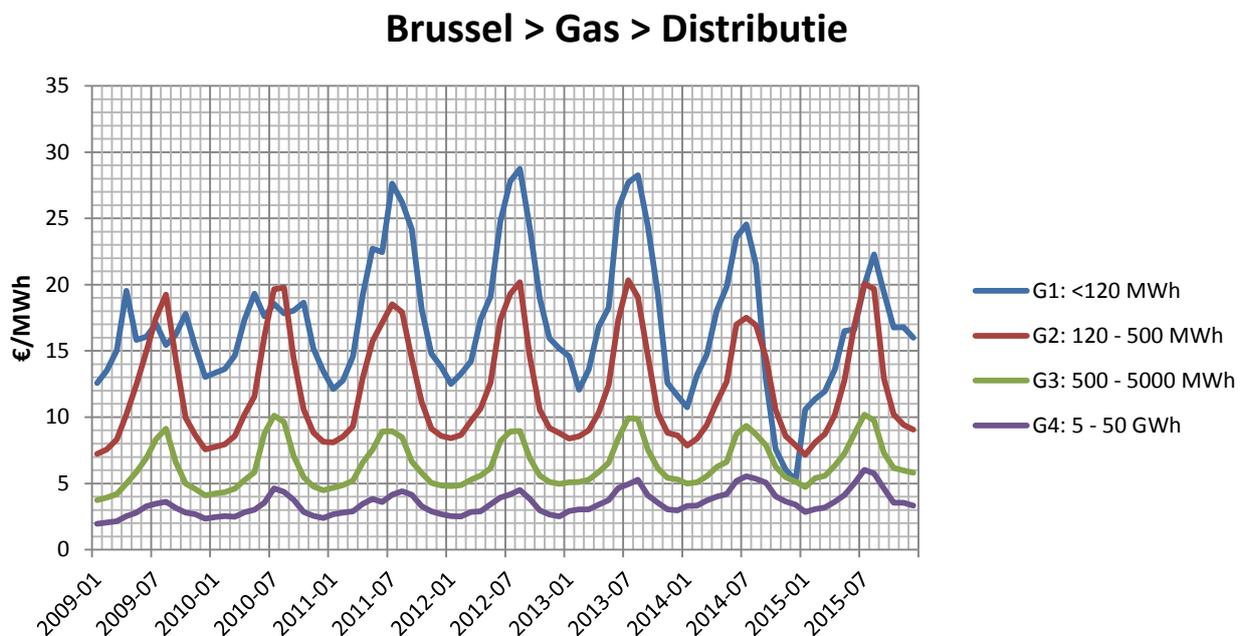
Figuur 43: Vergelijking van de evolutie van de energiegcomponent van aardgas en macro-economische indicatoren

3.2.3 Evolutie van de distributietarieven

Zoals voor elektriciteit is 2009 voor aardgas het eerste jaar van de meerjarenperiode 2009-2012 voor de distributietarieven, maar aangezien de tariefvoorstellen van de DNB (Sibelga) door de CREG werden verworpen, werden de tarieven van 2008 verlengd tot 30 september 2009.

In het begin van het 2de kwartaal 2012 heeft de CREG de voor 2012 goedgekeurde tarieven tot eind 2014 verlengd. De onderstaande figuur zou dus geen evolutie van de distributietarieven tussen 2012 en 2013 mogen tonen. We herinneren eraan dat in het kader van de 6de staats hervorming de bevoegdheid voor de controle van de prijzen van de openbare distributie van gas op 1 juli 2014 werd overgedragen aan de gewestelijke regulatoren; deze opdracht wordt nu dus in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door BRUGEL uitgeoefend.

De hieronder Figuur 44 toont de evolutie van de distributietarieven voor de verschillende verbruiksklassen. We stellen een seizoenseffect vast: een niet te verwaarlozen stijging voor de periodes buiten het verwarmingsseizoen als gevolg van het toegenomen belang van de vaste term (huur van de meter), in het bijzonder voor de verbruiksklassen G1 tot G3³⁴. De evoluties voor de verbruiksklassen G1 en G2 lijken sterk op elkaar en kruisen elkaar af en toe. De evoluties van de hogere verbruiksklassen (G3 en G4) zijn relatief stabiel en bevestigen dus dat we hier met meerjarentarieven te maken hebben. Zoals te verwachten was, nemen we tussen 2012 en 2015 vrijwel geen verschil waar; de evoluties die toch verschijnen, zouden het resultaat moeten zijn van niet volledig vergelijkbare situaties (weersomstandigheden die de vaste term van de prijs wel of niet verdunnen, ander park...).

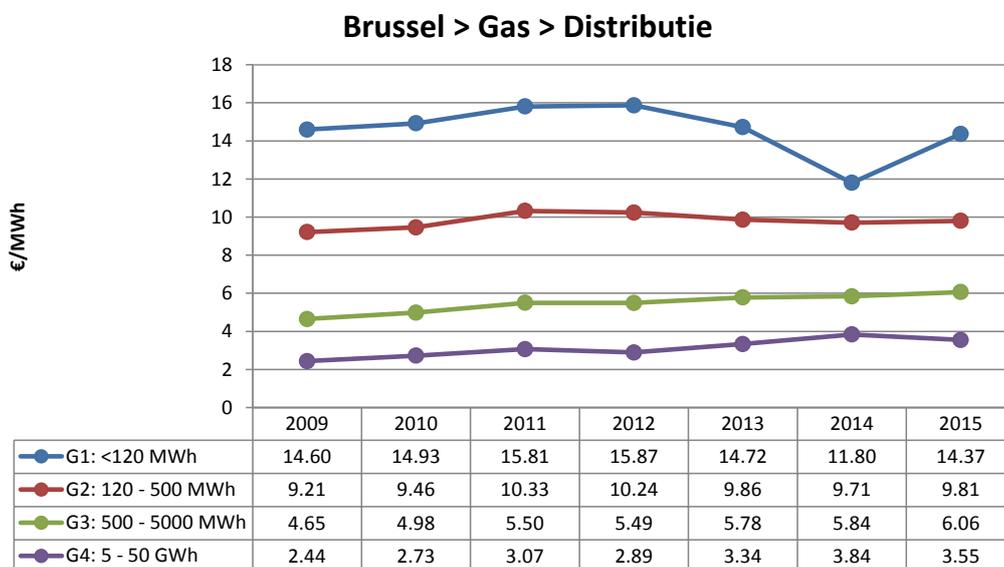
Figuur 44: Evolutie van de distributiekosten per MWh aardgas

³⁴ Statistisch verklaart de evolutie van de maandelijkse daggraden (een meting van de strengheid van het klimaat) 46% van de variaties van de distributiekosten voor G1 in de periode van januari 2009 tot december 2014. Het cijfer stijgt naar 67% en zelfs 71% voor respectievelijk G3 en G2.

Prijs van het aardgas

We kunnen ook de gemiddelde jaarlijkse distributietarieven voor aardgas berekenen, zoals we dat voor de prijs all-in hebben gedaan (zie §3.1.2 Gemiddelde jaarlijkse prijs, p. 60). Het gaat hier evenmin om een maandelijks gemiddelde maar wel om een gewogen gemiddelde, afhankelijk van de geleverde volumes (MWh).

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de gemiddelde jaarlijkse distributiekosten tussen 2009 en 2015 per verbruiksklasse aardgas.

Figuur 45: Evolutie van de jaarlijkse distributiekosten per MWh aardgas

De gemiddelde jaarlijkse distributiekosten per MWh aardgas zijn van 2009 tot 2015 gestegen (gaande van +6.5% voor G2 tot +45.7% voor G4); alleen voor G1 zijn ze licht gedaald (-1.6%). Anderzijds zien we tussen 2014 en 2015 een sterke stijging voor G1 (+21.7%).

Evolutie van de jaarlijkse gemiddelde distributiekosten per MWh gas	van 2009 tot 2015	Van 2014 tot 2015
G1: <120 MWh	-1.6%	+21.7%
G2: 120 - 500 MWh	+6.5%	+1.0%
G3: 500 - 5000 MWh	+30.5%	+3.8%
G4: 5 - 50 GWh	+45.7%	-7.4%

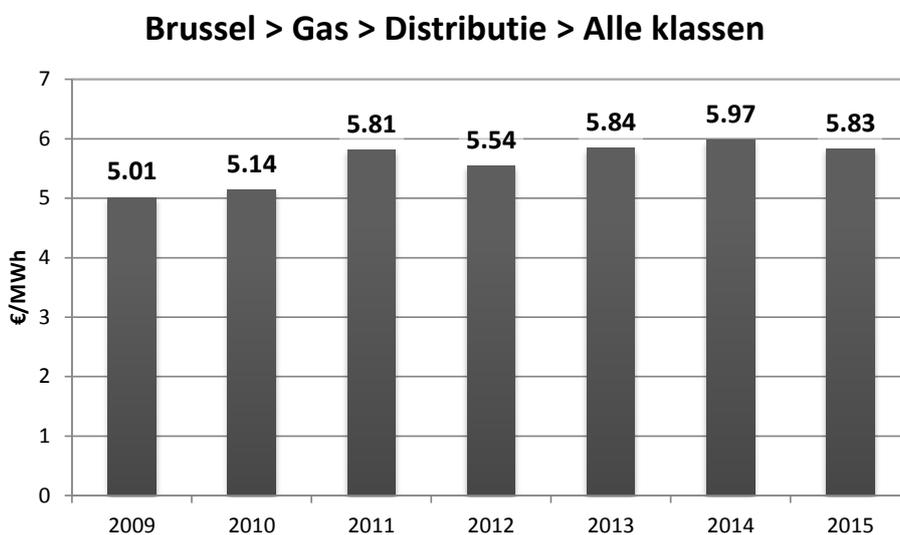
Prijs van het aardgas

De onderstaande tabel toont dat de statistische trend coherent is met de tarieftrend die blijkt uit de in 2014 door BRUGEL goedgekeurde tarieven voor de regulatoire periode 2015-2019.

	Consommation annuelle en kWh	Puissance appelée en kW	Tarif	Type mesure	2014		2015		Evolution 2014/2015
					EUR/an	ct/kWh	EUR/an	ct/kWh	
Industriel	29600		T2	YMR	416.16	1.41	403.90	1.36	-2.9%
	116300		T2	YMR	1428.21	1.23	1397.22	1.20	-2.2%
	300000		T3	YMR	2744.54	0.91	2724.27	0.91	-0.7%
	1163000		T4	MMR	7763.70	0.67	7821.22	0.67	0.7%
	10000000		T4	MMR	43182.40	0.43	45820.32	0.46	6.1%
	11630000		T4	MMR	49715.44	0.43	52829.32	0.45	6.3%
	11630000	5712.18075	T5	AMR	34685.25	0.30	35156.66	0.30	1.4%
	11630000	7268.75	T5	AMR	38415.34	0.33	37142.14	0.32	-3.3%
	11630000	2907.5	T5	AMR	27499.60	0.24	31002.27	0.27	12.7%
	26800000	12600	T5	AMR	72296.43	0.27	65786.43	0.25	-9.0%
	116300000	29075	T5	AMR	236455.80	0.20	215924.43	0.19	-8.7%
	116300000	14537.5	T5	AMR	204035.65	0.18	200146.28	0.17	-1.9%

Figuur 46: Impact van de evolutie van de tarieven 2014/2015 op de verschillende verbruiksklassen

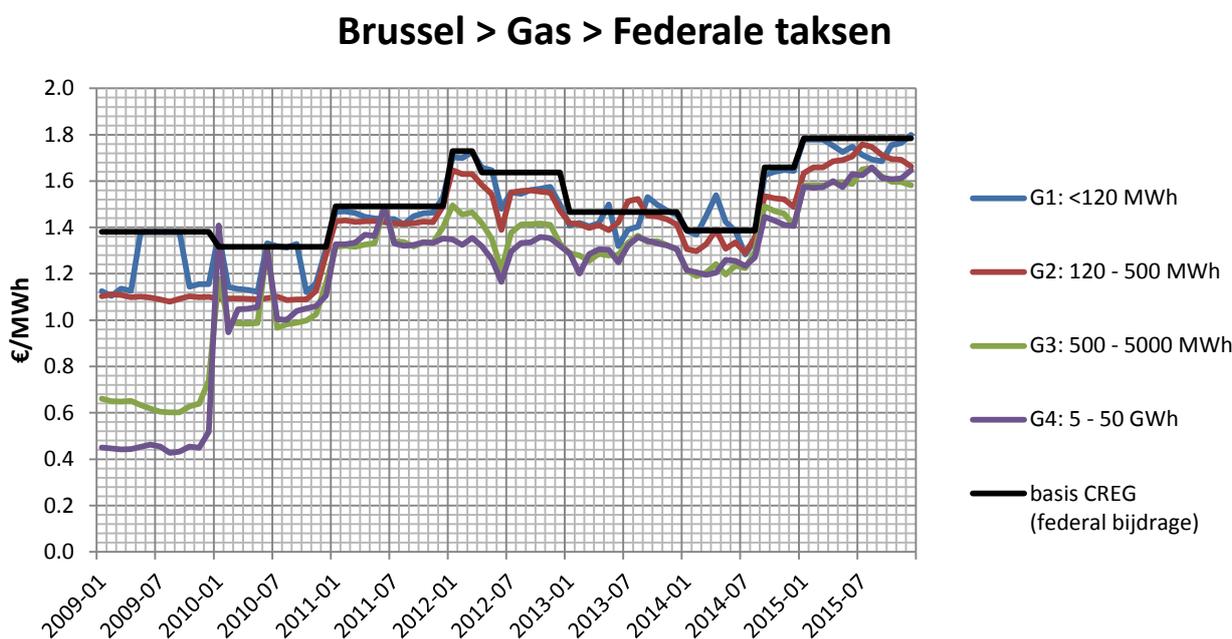
Voor de lezer die slechts één cijfer per jaar wil onthouden, geeft de onderstaande grafiek de gemiddelde distributiekosten van aardgas, alle verbruiksklassen door elkaar genomen. Van 2009 tot 2015 zien we een stijging met +16,3%. Anderzijds is de trend tussen 2014 en 2015 dalend (-2.4%).

Figuur 47: Jaarlijkse distributiekosten per MWh aardgas alle verbruiksklassen door elkaar genomen

3.2.4 Evolutie van de federale taken

De hieronder Figuur 48 geeft de evolutie weer van het bedrag van de federale taken (federale bijdrage, energiebijdrage en toeslag beschermde klanten) vermeld in de facturen van de professionele verbruikers. In deze figuur werd de reeks "basis CREG" toegevoegd: het gaat om de evolutie van het bedrag van de federale bijdrage zoals gepubliceerd door de CREG (inclusief de toeslag "beschermde afnemers" en de energiebijdrage, namelijk het bedrag dat door de transmissienetbeheerder (TNB) bij zijn eigen klanten en bij de distributienetbeheerders (DNB) wordt geïnd exclusief korting³⁵).

Figuur 48: Evolutie van de federale taken per MWh aardgas

De evolutie van de verschillende verbruiksklassen volgen door de bank genomen de evolutie van de door de CREG gepubliceerde bedragen. Voor de klassen G3 en G4 ligt dit daarentegen lager omdat de bedrijven die tot deze verbruiksklassen behoren vaak van een korting op de energiebijdrage genieten³⁵.

We stellen "eigenaardigheden" vast in de evolutie: ze zijn waarschijnlijk het gevolg van een andere situatie (korting) maar ook van afrondingen (de cijfers die de leveranciers hebben doorgegeven, waren in de meeste gevallen afgerond tot op de eurocent; dit kan invloed hebben voor een component met een gewicht van ongeveer 1 euro).

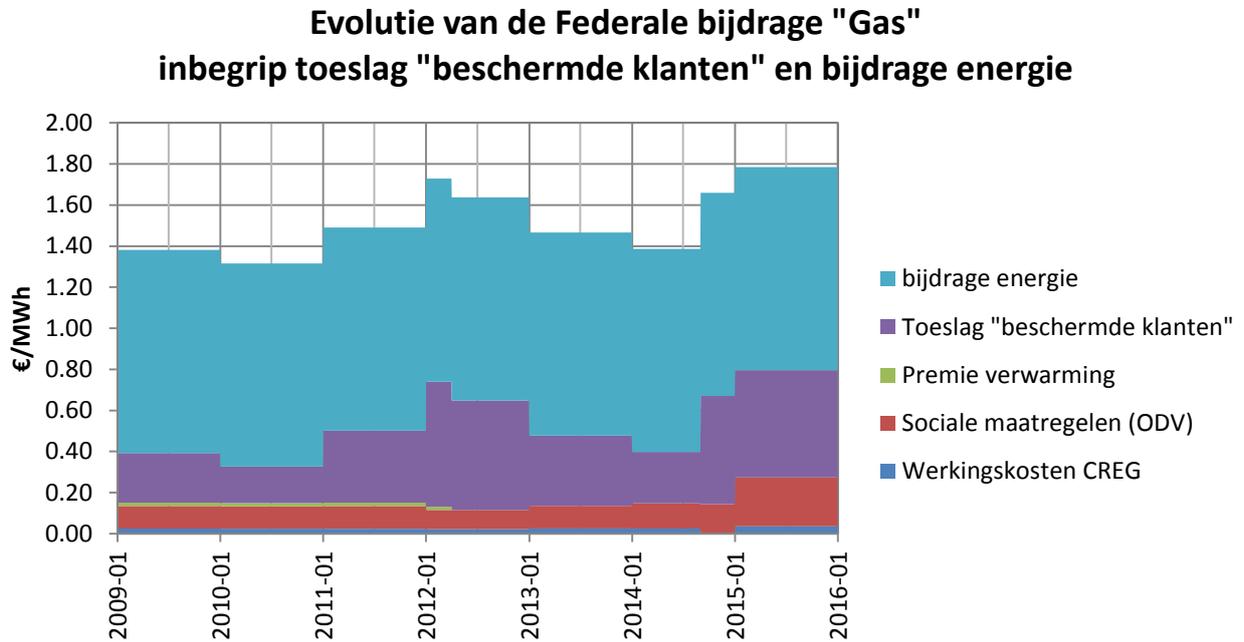
Begin 2014 dalen de federale taken. Maar in september stijgen ze weer, als gevolg van de verhoging van de toeslag "beschermde klanten". Begin 2015 blijven de federale taken stijgen, vooral als gevolg van de stijging van de ODV-toeslag (financiering van de sociale maatregelen).

³⁵ Sinds de programmawet van 31/12/2009 zijn er 3 tarieven voor de energiebijdrage:

- 0.0 €/MWh voor bedrijven met de hoedanigheid van energie-intensief bedrijf met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0.0942 €/MWh voor bedrijven met een overeenkomst milieudoelstelling;
- 0.9889 €/MWh voor alle andere bedrijven.

Prijs van het aardgas

Figuur 49 toont het detail van de componenten van de federale bijdrage zoals het werd gepubliceerd door de CREG (de reeks "basis CREG" van Figuur 48).

Figuur 49: Evolutie van de federale bijdrage per MWh aardgas en haar componenten
Bron: CREG

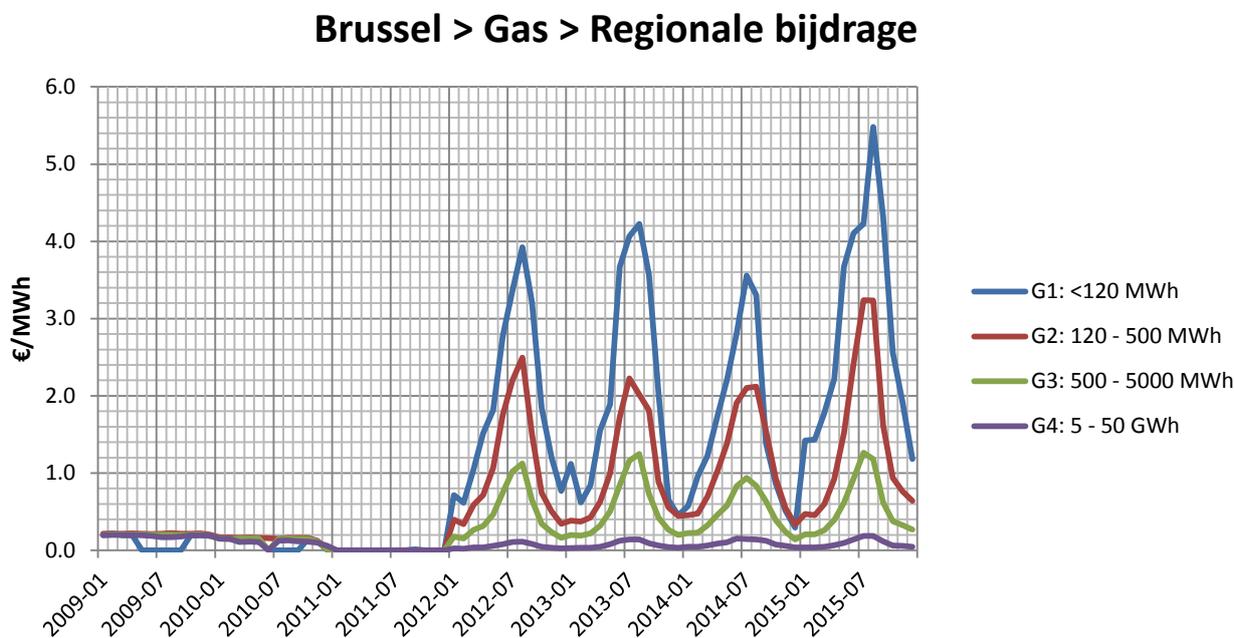
De toeslag "beschermden klanten", die op 1 januari 2013 en 2014 gedaald was, werd op 1 september 2014 en 1 januari 2015 opwaarts herzien.

3.2.5 Evolutie van de regionale bijdrage

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor aardgas bestaat de regionale bijdrage uitsluitend uit de toeslag gas (Art. 39 van de Verordening van 20 juli 2011 tot wijziging van de verordening van 19 juli 2001). Het bedrag van deze bijdrage is afhankelijk van het kaliber van de meter dat wordt bepaald door het maximale gasdebiet [m³/h]. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijs; deze bijdrage werd voor het eerst toegepast op 1 januari 2012.

Het bedrag van deze toeslag wordt voor 5% toegewezen aan het "Fonds voor sociale energiebegeleiding", bestemd voor de opdrachten uitgevoerd door de OCMW's en voor 95% aan het "Fonds voor energiebeleid".

De evolutie van de bedragen van de regionale bijdragen opgesteld op basis van de gegevens die de leveranciers hebben doorgegeven, wordt getoond in de hieronder Figuur 50. De gegevens voor het jaar 2012 zouden nul moeten zijn; we veronderstellen dat het dus om fouten gaat in de gegevens die werden doorgegeven. We zien daarentegen opnieuw een logisch seizoenseffect omdat deze bijdrage wordt bepaald op basis van het kaliber van de meter; het gaat dus om een vaste term. Deze vaste term wordt relatief belangrijker naarmate het verbruik laag is. De in augustus 2015 voor de klassen G1 en G2 geregistreerde pieken komen waarschijnlijk overeen met fouten in de gemiddelde maandelijkse prijs van de regionale bijdrage die een gasleverancier heeft meegedeeld.

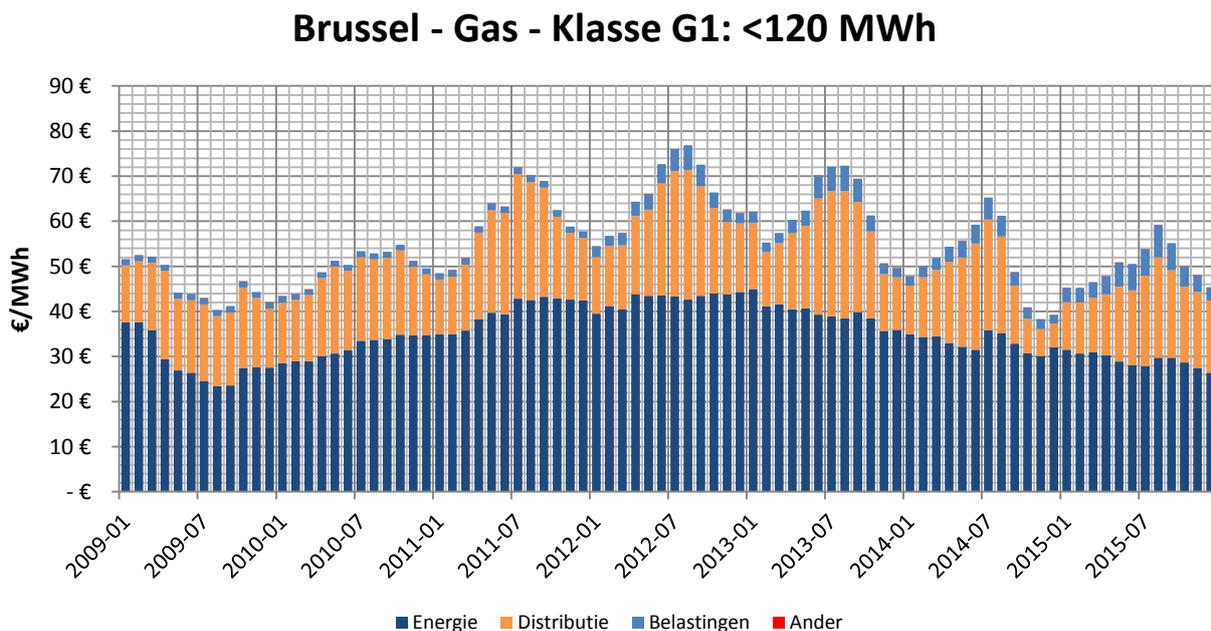
Figuur 50: Evolutie van de regionale bijdrage per MWh aardgas

3.3 Detail van de componenten per verbruiksklasse

In de volgende paragrafen zijn de gemiddelde prijzen all-in excl. btw van de MWh aardgas uitgesplitst volgens hun verschillende componenten namelijk energie, transmissie- en distributiekosten, de (federale en regionale) taksen en een component met de naam "ander" (positief, negatief of nul naargelang van het geval). Deze laatste component werd ingevoerd om het feit te respecteren dat de som van de andere posten van de factuur niet altijd overeenstemt met de eindfactuur (bijvoorbeeld in geval van herzieningen, ...).

Omdat deze evoluties grotendeels worden besproken in hoofdstuk 3.2, geven we niet systematisch commentaar bij de figuren die in dit hoofdstuk worden voorgesteld.

3.3.1 Verbruiksklasse G1 (< 120 MWh)

Figuur 51: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G1: < 120 MWh, prijs all-in excl. btw)

Als we Figuur 51 bekijken, zien we al snel dat de dominante post in de aardgasprijs enerzijds de energiecomponent is en in minder mate de distributieterm. Als we deze twee termen optellen, krijgen we bijna de prijs per MWh. We merken echter op dat we in 2012 een stijging vaststellen van de taksen die verbonden is met invoering van de regionale bijdrage.

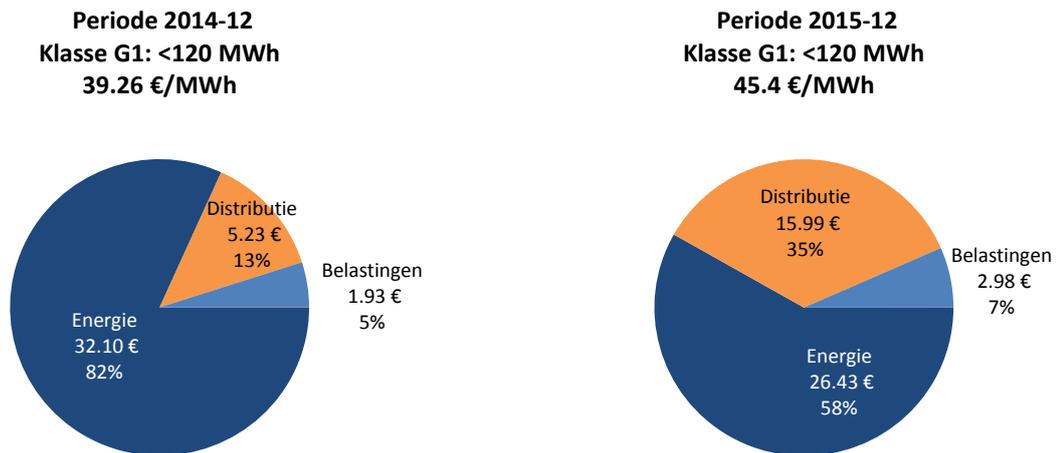
Tot slot herinneren we eraan dat voor de verbruiksklasse G1 (jaarlijks gasverbruik minder dan 120 MWh) de variabele energieprijzen werden bevroren (zie §3.2.2) van 1 april 2012 tot eind december 2012. We stellen

Prijs van het aardgas

overigens een stagnatie vast vanaf april 2012, maar ook een stijging van de energiecomponent tussen maart en april.

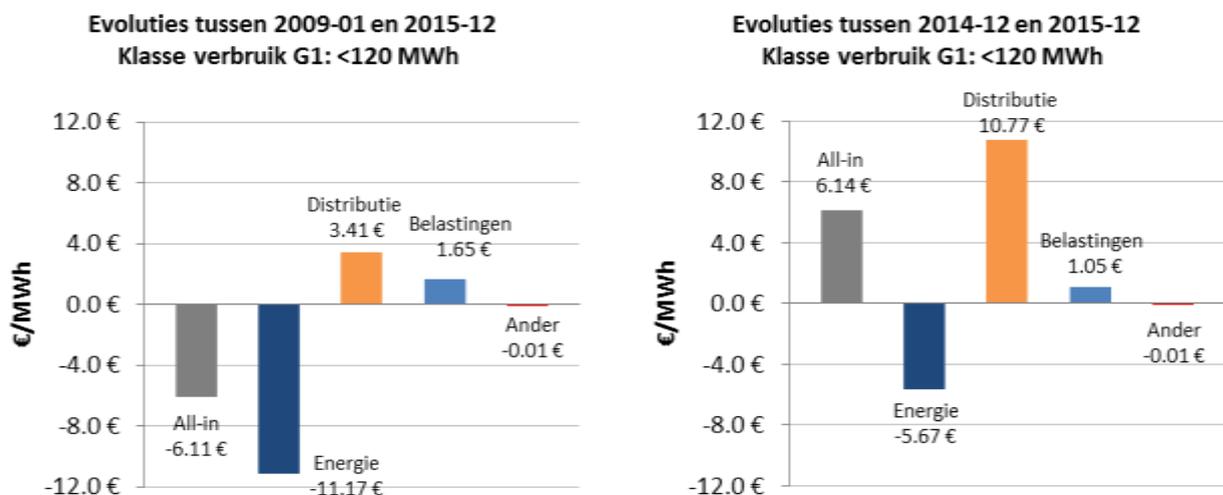
Prijs van het aardgas

De hieronder Figuur 52 toont dat voor de verbruiksklasse G1 de energiecomponent van 82% eind 2014 gedaald is naar 58% eind 2015 in de samenstelling van de prijs all-in. Tegelijkertijd is de distributiecomponent in één jaar tijd gestegen van 13% naar 35% van de prijs all-in. Uiteindelijk bedraagt de prijs all-in van een MWh gas in december 2015 45.4 €, tegenover 39.26 € een jaar eerder.

Figuur 52: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G1: < 120 MWh, prijs all-in excl. btw)

De onderstaande cijfers tonen dat de dalingen van de termen energie en distributie aan de bron liggen van de daling van de prijs all-in, zowel voor het geheel van de bestudeerde periode als voor de laatste twaalf maanden.

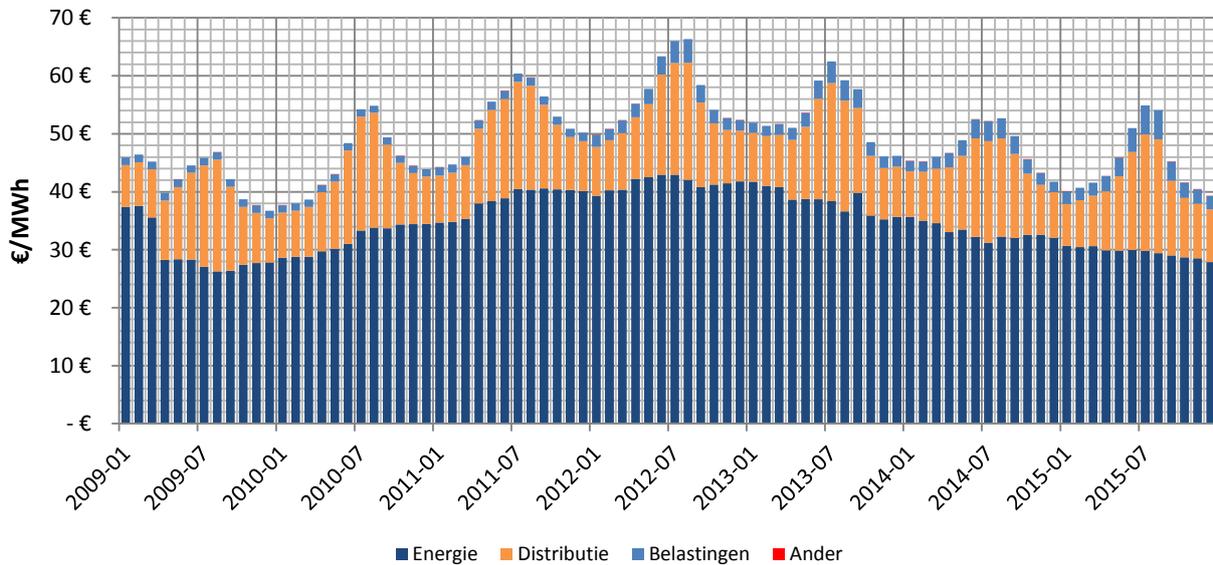

Figuur 53: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Prijs van het aardgas

3.3.2 Verbruiksklasse G2 (120-500 MWh)

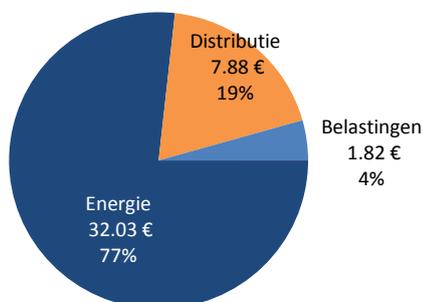
Brussel - Gas - Klasse G2: 120 - 500 MWh

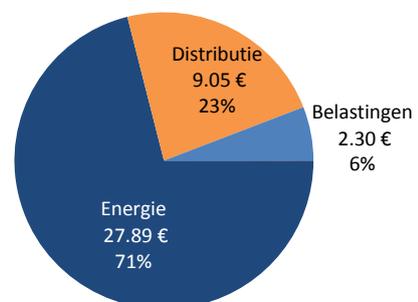
Figuur 54: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G2: 120 - 500 MWh, prijs all-in excl. btw)

De energiecomponent vertegenwoordigt op zich door de bank genomen 70% van de aardgasprijs voor de verbruiksklasse G2 (120 tot 500 MWh/jaar). In december 2015 bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) 39.25 € tegenover 41.73 € een jaar eerder.

Periode 2014-12
Klasse G2: 120 - 500 MWh
41.73 €/MWh

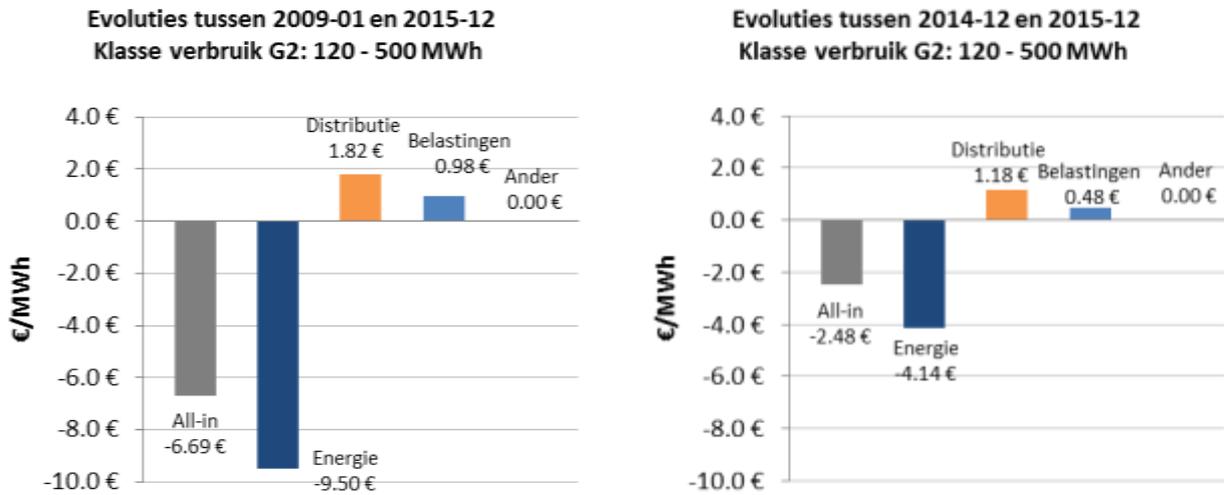

Periode 2015-12
Klasse G2: 120 - 500 MWh
39.25 €/MWh

Figuur 55: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G2: 120 - 500 MWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van het aardgas

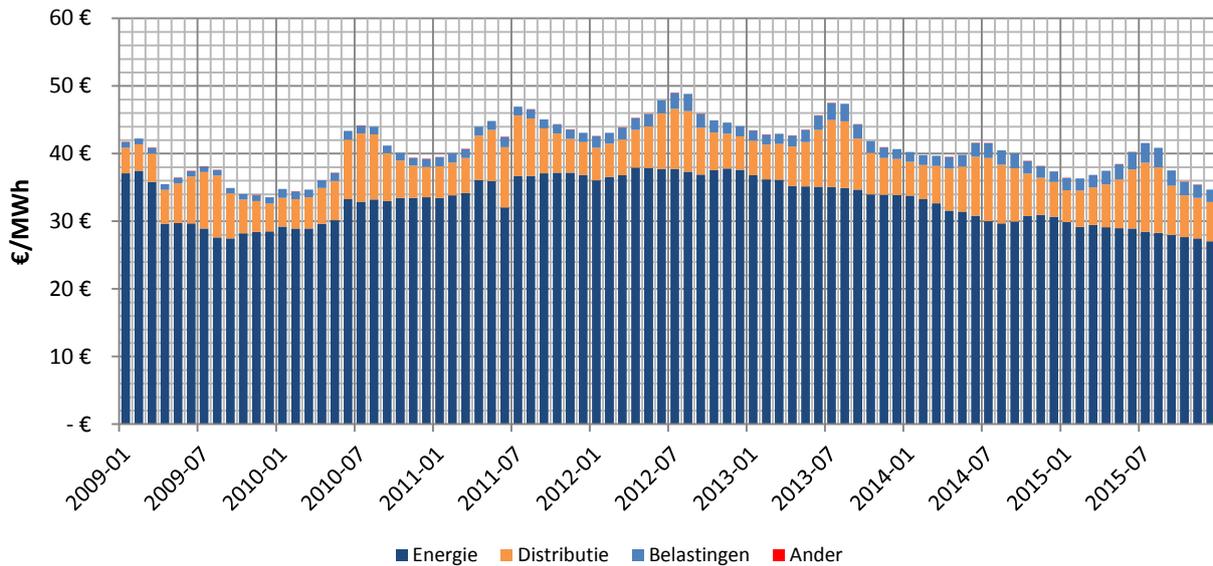
Figuur 56: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

De daling van de prijs van de term energie verklaart in grote mate de negatieve evolutie van de prijs all-in van het gas voor klasse G2, zowel tussen 2009 en 2015 als tussen december 2014 en december 2015.

Prijs van het aardgas

3.3.3 Verbruiksklasse G3 (500-5.000 MWh)

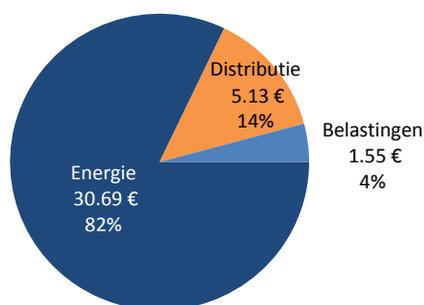
Brussel - Gas - Klasse G3: 500 - 5000 MWh

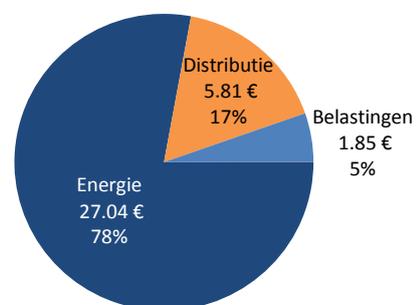
Figuur 57: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G3: 500 - 5.000 MWh, prijs all-in excl. btw)

Eind 2015 vertegenwoordigt de energiecomponent op zich iets minder dan 80% van de prijs all-in van het aardgas voor de verbruiksklasse G3 (500 tot 5.000 MWh/jaar). Uiteindelijk bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) 34.7 € tegenover 37.37 € een jaar eerder.

Periode 2014-12
Klasse G3: 500 - 5000 MWh
37.37 €/MWh

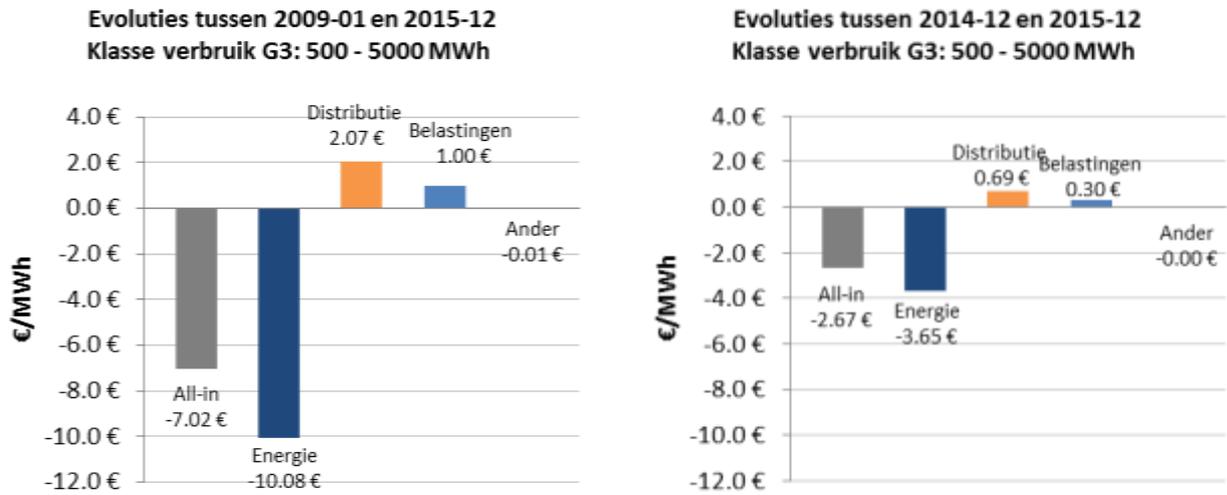

Periode 2015-12
Klasse G3: 500 - 5000 MWh
34.7 €/MWh

Figuur 58: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G3: 500 - 5.000 MWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van het aardgas

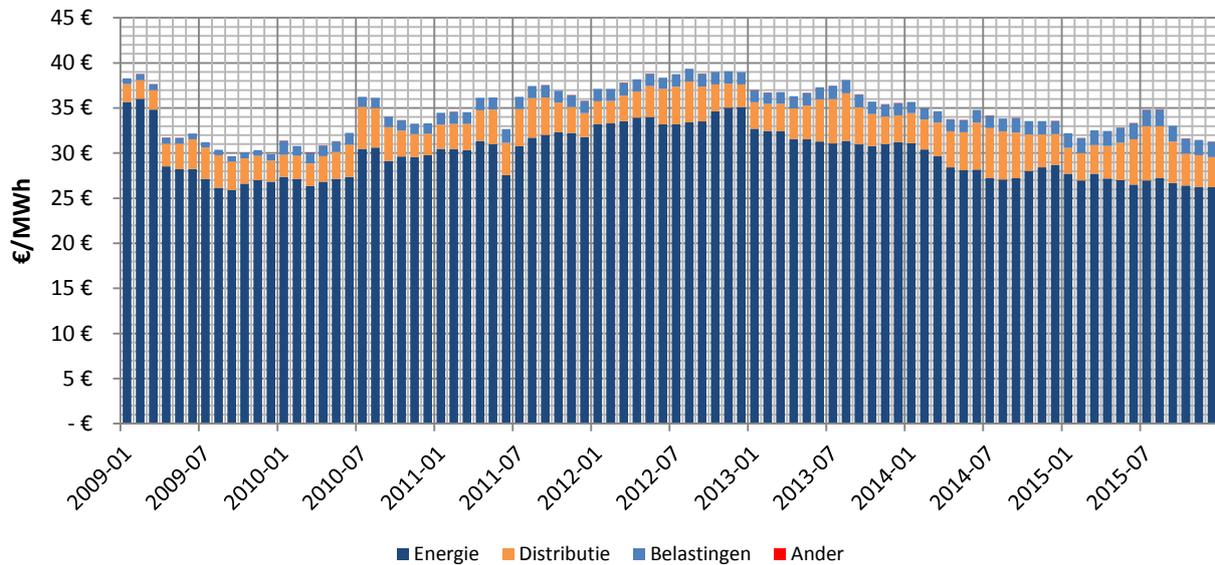
Figuur 59: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Net als voor klasse G2 verklaart de daling van de prijs van de term energie in grote mate de negatieve evolutie van de prijs all-in van het gas voor klasse G3, zowel tussen 2009 en 2015 als tussen december 2014 en december 2015.

Prijs van het aardgas

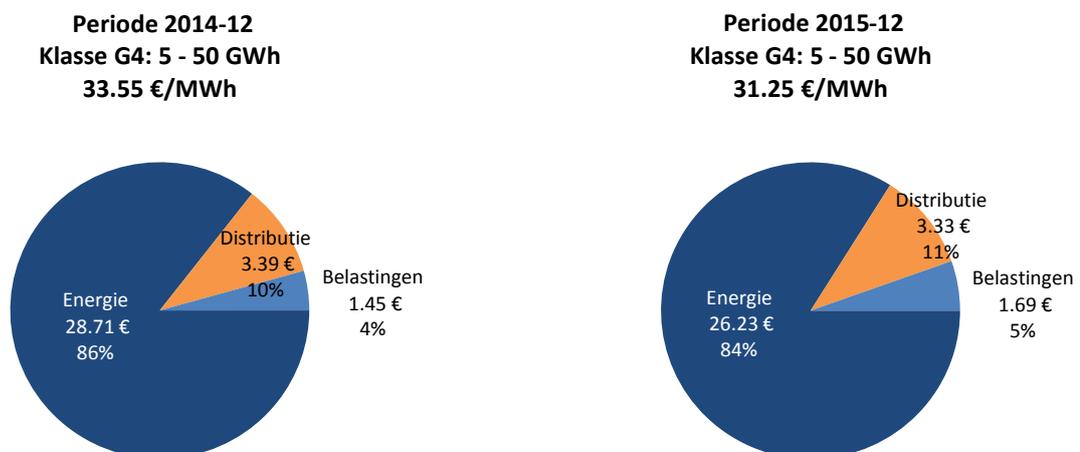
3.3.4 Verbruiksklasse G4 (5-50 GWh)

Brussel - Gas - Klasse G4: 5 - 50 GWh

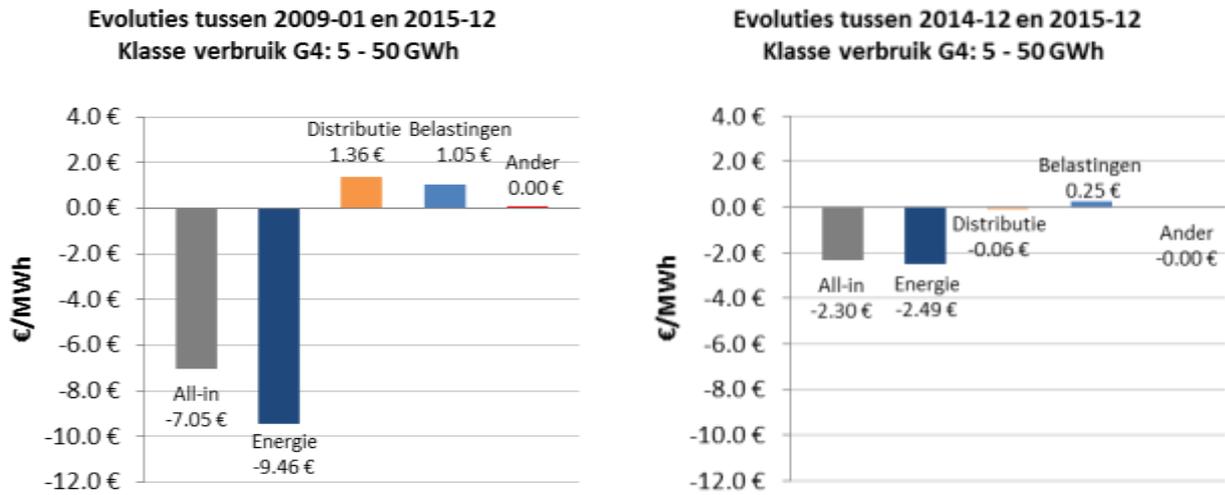
Figuur 60: Evolutie van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G4: 5 - 50 GWh, prijs all-in excl. btw)

Eind 2015 vertegenwoordigt de energiecomponent voor de verbruiksklasse GE (5 tot 50 GWh/jaar) 84% van de prijs all-in van het aardgas. Uiteindelijk bedraagt de all-in prijs van een MWh aardgas (excl. btw) 31.25 € tegenover 33.55 € een jaar eerder.

Figuur 61: Aandeel van de verschillende componenten van de gemiddelde prijs van een MWh aardgas (verbruiksklasse G4: 5 - 50 GWh, prijs all-in excl. btw)

Prijs van het aardgas

Figuur 62: Evolutie van de componenten van de all-in prijs excl. btw van een MWh tussen januari 2009 en december 2015 (figuur links) | december 2014 en december 2015 (figuur rechts)

Van januari 2009 tot december 2015 heeft de sterke daling van de prijs van de energiecomponent (-9.46 €/MWh) de stijging van de andere componenten ruim gecompenseerd (distributie: +1.36 €/MWh en taksen: + 1.05 €/MWh). Uiteindelijk daalt de prijs all-in met 7.05 €/MWh.

In de twaalf laatste maanden (december 2014 tot december 2015) is de daling van de prijs van de energiecomponent (-2.49 €/MWh) de belangrijkste verklaring voor de daling van de prijs all-in (-2.3 €/MWh).

Prijs van het aardgas

4 Regionale en internationale vergelijkingen

De gegevens die in dit hoofdstuk worden voorgesteld, zijn afkomstig van deze studie die voor rekening van BRUGEL werd uitgevoerd voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een gelijkaardige studie door de CWaPE voor Wallonië en Eurostat-gegevens³⁶ voor de verschillende landen. We hebben geen vergelijkbare informatie gevonden voor de prijzen die in Vlaanderen worden toegepast.

Omdat de publicaties van Eurostat zesmaandelijks worden opgesteld, hebben we voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië zesmaandelijkse gegevens herberekend. Deze laatste werden herberekend op basis van gewogen gemiddelden, zoals we hebben gedaan in de paragrafen 2.1.2 en 3.1.2.

De verbruiksklassen die Eurostat gebruikt, zijn niet identiek aan de verbruiksklassen die we in deze studie gebruiken, zoals we hebben opgemerkt in de methodologische nota.

4.1 Elektriciteit

4.1.1 Regionale vergelijkingen

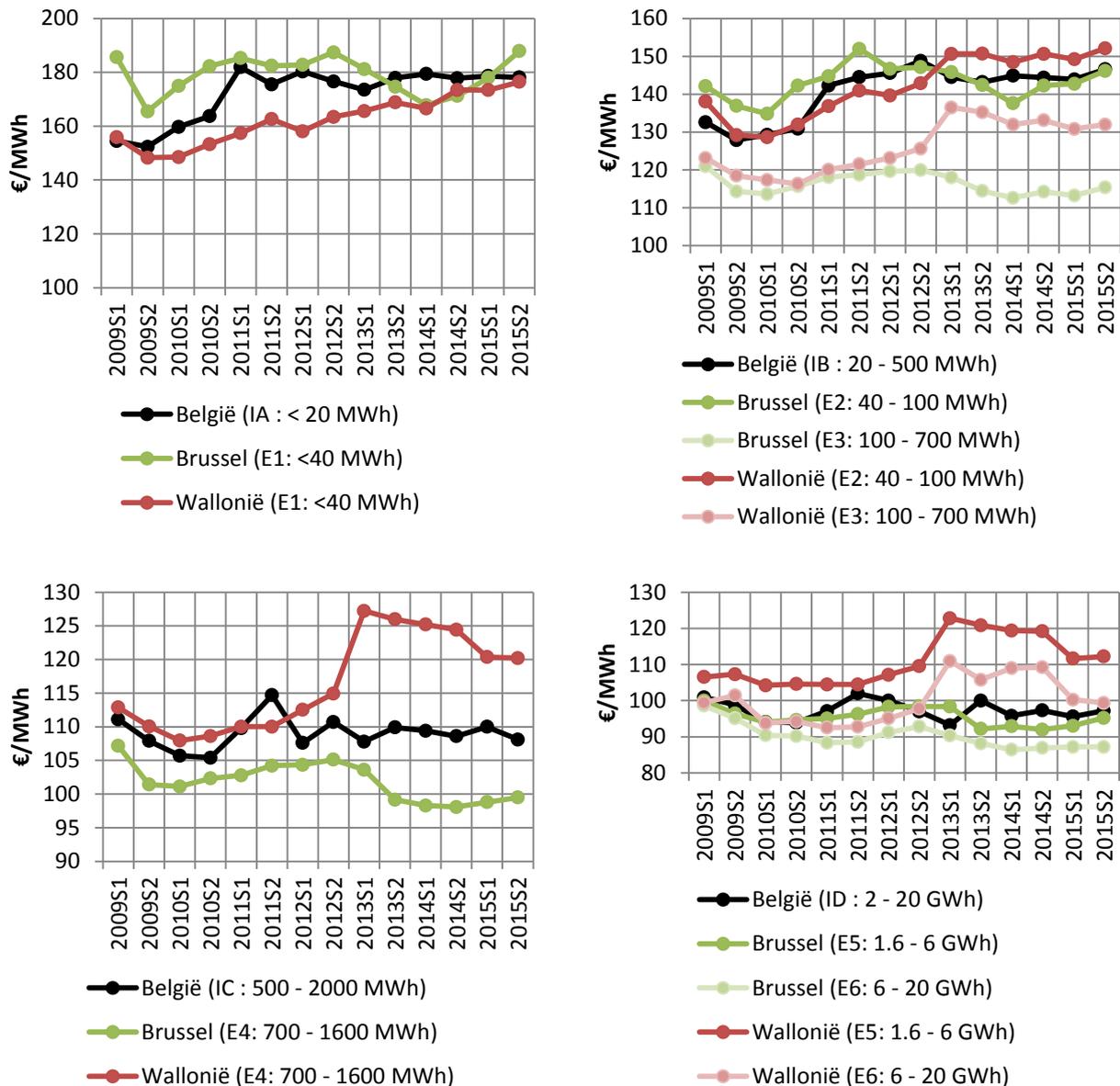
De onderstaande figuren tonen aan dat de prijzen die we in het tweede halfjaar van 2015 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben vastgesteld, lager zijn dan de prijzen die in Wallonië worden toegepast voor alle verbruiksklassen behalve E1 (< 40 MWh).

De stijgende trend in Wallonië is vooral het gevolg van de toeslag CV ELIA (ingevoerd in 2012) in de component transmissie en de verhoging van de quota's groenestroomcertificaten.

De prijzen die Eurostat vermeldt voor België en voor verbruiksklassen die de voor deze studie gebruikte verbruiksklassen benaderen, liggen meestal tussen de prijzen die in de twee Gewesten werden vastgesteld.

³⁶ Bron Eurostat: "Prix de l'électricité pour consommateurs industriels, données semestrielles" (nrg_pc_205) en "Prix du gaz pour consommateurs industriels, données semestrielles" (nrg_pc_203)

Regionale en internationale vergelijkingen

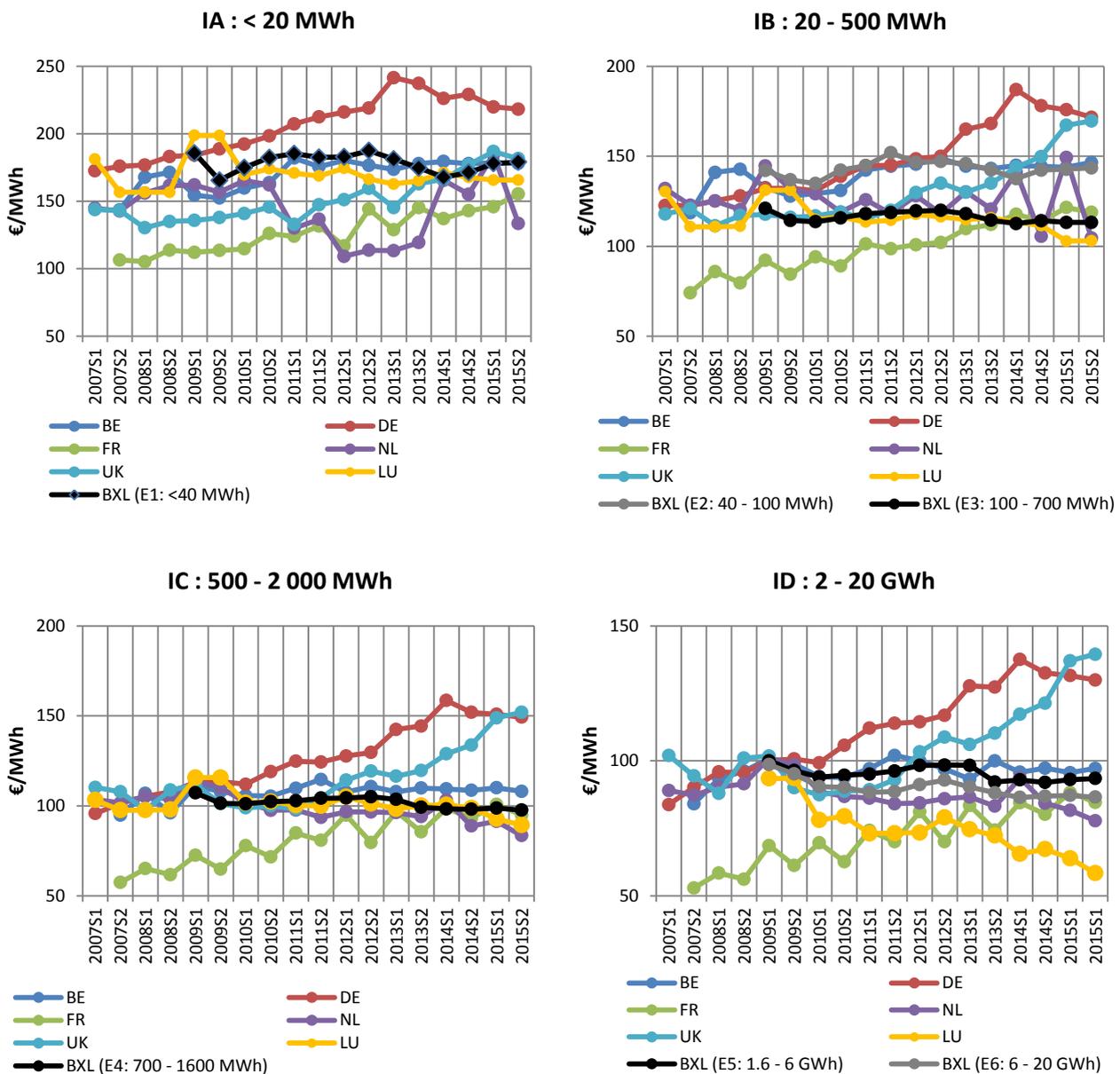
Figuur 63: Regionale en nationale vergelijkingen van de elektriciteitsprijzen (prijs all-in excl. btw)
Bronnen: CWaPE (reeks "Wallonië"), Eurostat (reeks "België")

4.1.2 Internationale vergelijkingen

Terwijl we in 2009 en 2010 een convergentie zagen van de elektriciteitsprijzen (all-in excl. btw) met onze directe buurlanden, lijkt de trend gekeerd en worden de verschillen groter.

Algemeen beschouwd zijn in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk de prijzen voor de verbruiksklassen van IA (< 20 MWh/jaar) tot ID (van 2 tot 20 GWh/jaar) het hoogst. De Duitsers betalen de prijs voor hun sterke energiebeleid en voor de energietransitie, met onder meer, en niet op de laatste plaats, de uitstap uit de kernenergie. Het Verenigd Koninkrijk Omgekeerd betalen de Fransen dankzij de kernenergie de laagste tarieven. De in Brussel toegepaste prijzen vallen tussen deze twee uitersten; voor de laagste verbruiksklassen liggen ze meestal dicht bij de Duitse prijzen, voor de hoger verbruiksklassen dicht bij de Franse.

Regionale en internationale vergelijkingen

Figuur 64: Internationale vergelijkingen van de elektriciteitsprijzen (prijs all-in excl. btw)

Bron: Eurostat

We zien dat de Brusselse prijzen vergelijkbaar zijn met de Luxemburgse, met uitzondering van klasse ID, waar de Luxemburgse prijzen sinds 2013 lager zijn.

4.2 Aardgas

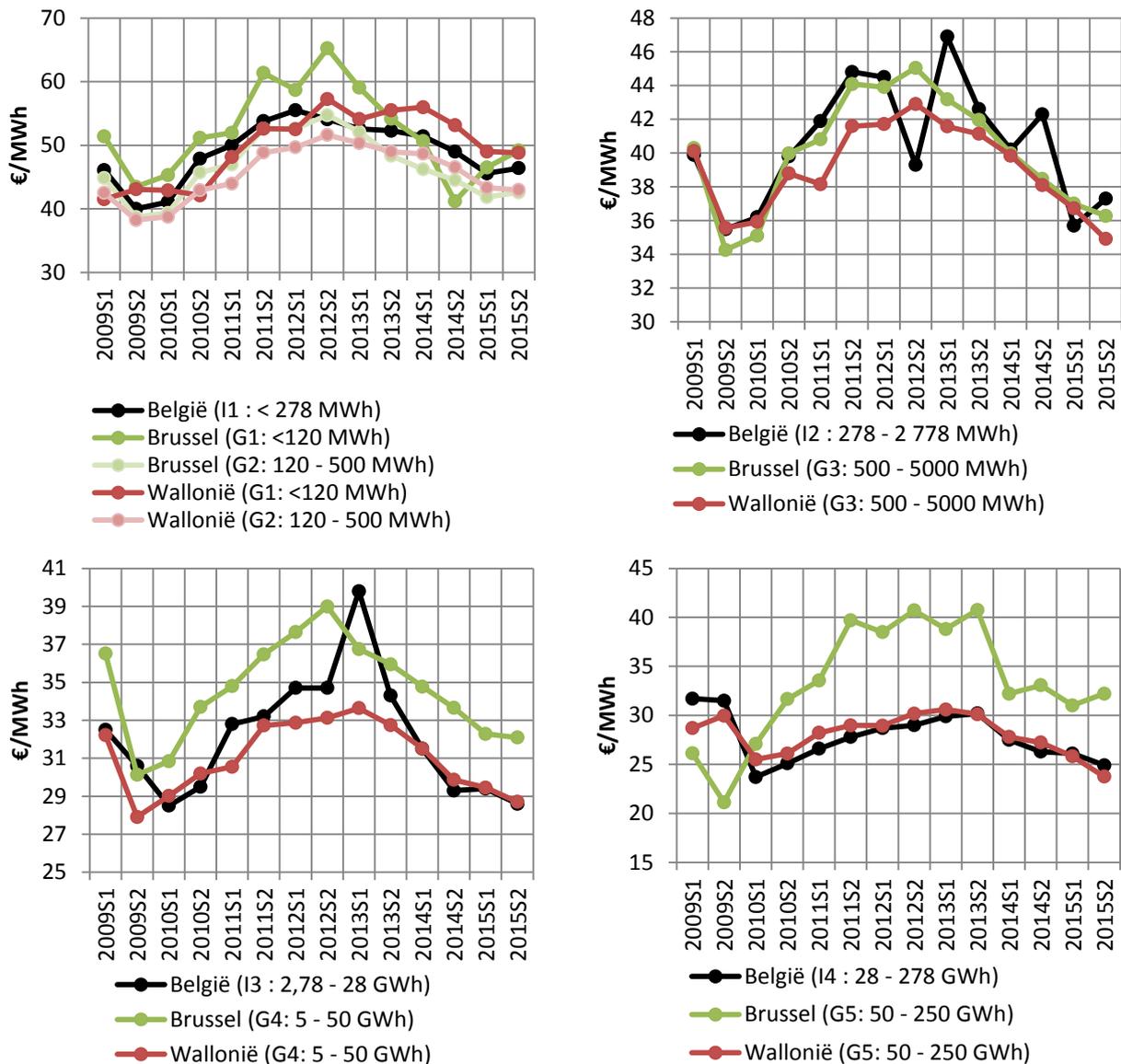
4.2.1 Regionale vergelijkingen

Voor de kleine verbruikers en vanaf 2013 zijn de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waargenomen prijzen meestal lager dan in Wallonië. Hoe groter het verbruik, hoe meer deze trend wordt omgekeerd.

Zo zijn voor de grootste verbruikers, deze van de verbruiksklasse G4, de gasprijzen in Wallonië interessanter dan in Brussel.

Regionale en internationale vergelijkingen

De door Eurostat voor België meegedeelde cijfers tonen soms verrassende evoluties voor klassen I2 en I3, die niet door deze studie en de in Wallonië uitgevoerde studie worden bevestigd. We vermelden bijvoorbeeld de sterke daling van de "Belgische" gasprijs voor de verbruiksklasse I2 in de tweede helft van 2012, een opvallende stijging voor I2 en I3 in het eerste halfjaar van 2013, een stijging voor I2 in het laatste halfjaar van 2014 en daarna, in de loop van 2015, een forse daling gevolgd door een stijging voor I2.

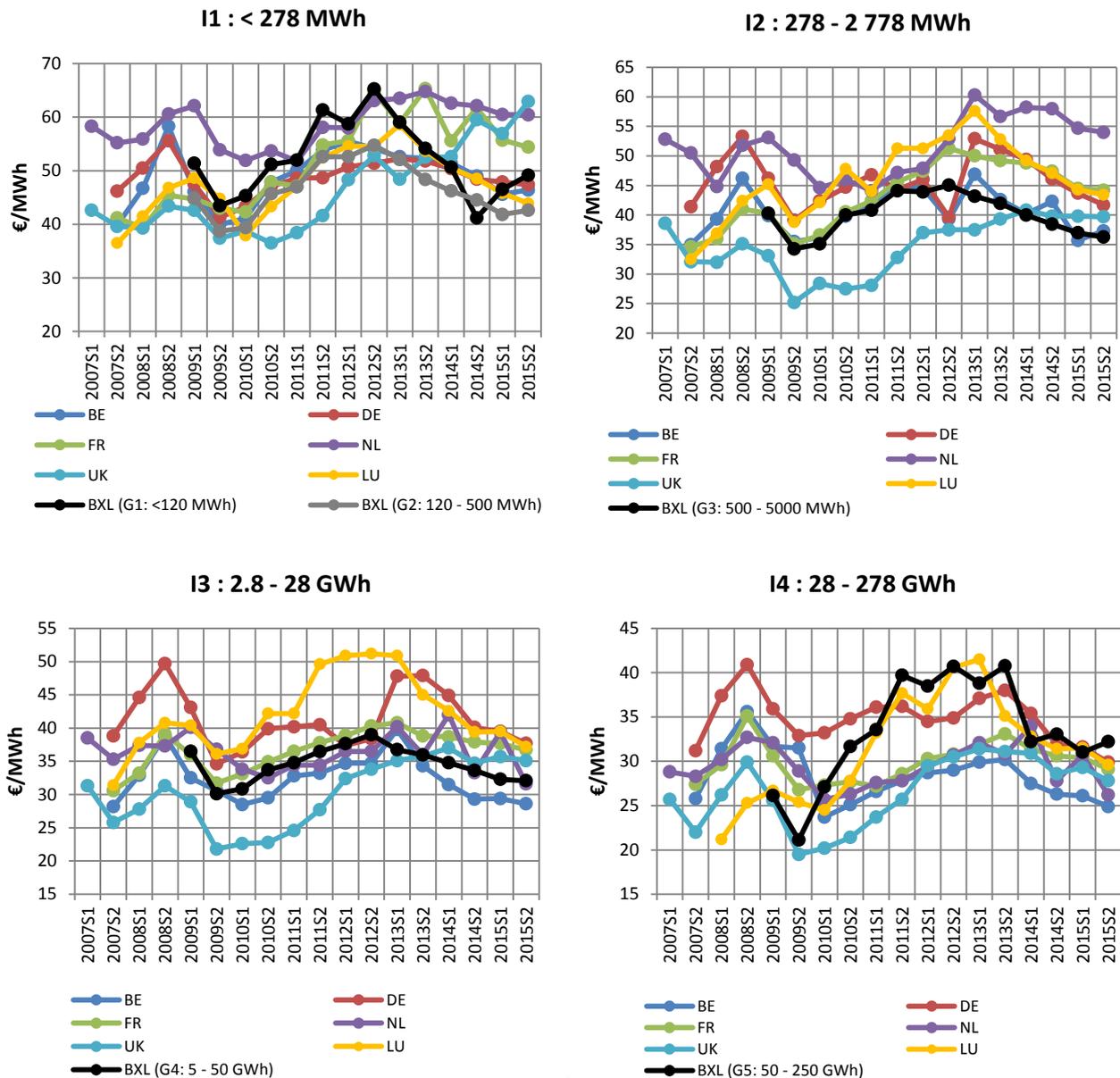
Figuur 65: Regionale en nationale vergelijkingen van de aardgasprijzen (prijs all-in excl. btw)
Bronnen: CWaPE (reeks "Wallonië"), Eurostat (reeks "België")

4.2.2 Internationale vergelijkingen

De onderstaande figuren vergelijken de aardgasprijzen (all-in excl. btw) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met de prijzen bij onze burens

Regionale en internationale vergelijkingen

Voor de verbruiksklasse I3 betalen de Duitsers hun gas duurder dan het geheel van onze burens. Voor I1 heeft niet langer Nederland maar het Verenigd Koninkrijk nu de hoogste prijzen. De Nederlanders hebben echter nog altijd de hoogst prijzen voor klasse I3. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de gasprijzen competitief en liggen ze in het lagere gemiddelde of zelfs onder de prijzen in de buurlanden van België, met uitzondering van klasse I4, waar de Brusselse prijzen sinds 2011 samen met de Luxemburgse de hoogste zijn.

Figuur 66: Internationale vergelijkingen van de aardgasprijzen (prijs all-in excl. btw)

Bron: Eurostat

5 Besluiten

5.1 Elektriciteit

Als we de all-in prijs van elektriciteit van de maand januari 2009 vergelijken met die van december 2015, stellen we een daling vast van 8.3% tot 14.1% in zeven jaar, afhankelijk van de verbruiksklasse. Ter vergelijking, de index van de consumptieprijzen is met 11,5% gestegen over dezelfde periode. Deze benadering houdt geen rekening met de evoluties die zich tussen deze twee referentiemaanden hebben voorgedaan.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen, bedraagt de gemiddelde jaarlijkse all-in prijs (excl. btw) van een MWh elektriciteit 101.14 € in 2015 tegenover 102.85 € een jaar eerder; hetzij een daling met 1.7%. De dalende trend die we sinds 2012 waarnemen, heeft dus in 2015 aangehouden.

Wanneer we de evoluties in de loop van het voorbije jaar onderzoeken, stellen we stijging vast van de **energiecomponent** in het begin van 2015 voor de lagere verbruiksklassen (E1 en E2). Uiteindelijk zien we tussen eind 2014 en eind 2015 een algemene daling van de prijzen van deze component, gaande van -4.4% tot -6.5%, afhankelijk van de verbruiksklasse. Deze daling wordt bevestigd door de daling van de beursnoteringen van de elektriciteit eind 2015. De **bijdrage hernieuwbare energie**, waarvan de evolutie nauw verband houdt met de evolutie van de quota groenestroomcertificaten en de prijs van het groenestroomcertificaat op de markt, is echter gestegen. De energie en de bijdrage hernieuwbare energie vormen samen de commodity, die van januari 2009 tot december 2015 gedaald is. De component **transmissie** is in 2015 licht gedaald, terwijl de federale toeslagen in dezelfde periode met 5% stegen. We zien voor de **distributie** variaties in de prijsstatistieken voor bepaalde verbruiksklassen. De **federale taken** stijgen met 2%, voornamelijk als gevolg van de gecombineerde lichte stijging van de ODV-toeslagen (sociale maatregelen) en beschermde klanten. Ten slotte is de **regionale bijdrage** nauwelijks gewijzigd tussen 2014 en 2015.

5.2 Aardgas

De prijs van het aardgas daalt in de periode van januari 2009 tot december 2015 voor alle verbruiksklassen. Van december 2014 tot december 2015 daalt de prijs per MWh, gaande van -5.9% voor G2 tot -7.1% voor G3, voor alle verbruiksklassen met uitzondering van G1.

Van 2009 tot 2015 daalt de energiecomponent sterk, gaande van -25.4% voor klasse G2 tot -29.7% voor klasse G1. De **distributietarieven** van 2012 werden verlengd tot eind 2014; ze zijn dus in principe tot dan toe weinig geëvolueerd. In 2015 zien we, na een door BRUGEL gecontroleerd nieuw tariefplan 2015-2019, voor de distributie sterke variaties in de prijsstatistieken voor bepaalde verbruiksklassen. De **federale taken** en meer bepaald de ODV-toeslag (financiering van de sociale maatregelen) stijgen in 2015. Ten slotte blijft de **regionale bijdrage** relatief stabiel of stijgt ze licht, afhankelijk van de verbruiksklasse, aangezien de index van de consumptieprijzen waaraan ze gekoppeld is weinig geëvolueerd is.

In 2015 bedraagt de gemiddelde prijs all-in excl. btw van het aardgas, alle klassen door elkaar genomen, 36.17 €/MWh tegenover 39.05 €/MWh in 2014.

Annexe 1. Detail van de elektriciteitsprijs [€/MWh] - 6 voorbije jaren

Brussel - Elektriciteit - Klasse E1: < 40 MWh

Jaar - Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	73.12 €	2.22 €	8.70 €	74.17 €	15.80 €	174.01 €	- 0.01 €
2010-02	73.17 €	2.24 €	8.75 €	72.82 €	15.82 €	172.80 €	- 0.00 €
2010-03	71.50 €	2.25 €	8.76 €	74.62 €	14.36 €	171.49 €	- 0.00 €
2010-04	68.52 €	2.25 €	8.77 €	80.48 €	12.55 €	172.57 €	- 0.00 €
2010-05	68.04 €	2.25 €	8.76 €	82.75 €	16.73 €	178.54 €	- 0.00 €
2010-06	71.84 €	2.26 €	8.76 €	81.78 €	16.31 €	180.94 €	- 0.01 €
2010-07	73.35 €	2.25 €	8.81 €	80.33 €	17.10 €	181.85 €	0.00 €
2010-08	73.69 €	2.24 €	8.80 €	82.87 €	20.92 €	188.53 €	0.00 €
2010-09	75.29 €	2.26 €	8.74 €	82.37 €	17.15 €	185.82 €	0.01 €
2010-10	77.10 €	2.28 €	8.71 €	80.91 €	16.82 €	185.83 €	- 0.00 €
2010-11	75.95 €	2.25 €	8.71 €	78.33 €	15.78 €	181.03 €	0.00 €
2010-12	76.59 €	2.34 €	9.04 €	73.70 €	14.15 €	175.81 €	0.00 €
2011-01	77.51 €	2.43 €	8.68 €	77.17 €	15.89 €	181.67 €	- 0.01 €
2011-02	78.35 €	2.46 €	8.67 €	80.15 €	16.73 €	186.36 €	0.01 €
2011-03	76.18 €	2.46 €	8.67 €	80.63 €	16.06 €	184.01 €	0.00 €
2011-04	76.72 €	2.45 €	8.69 €	81.22 €	19.83 €	188.90 €	- 0.01 €
2011-05	77.36 €	2.48 €	8.68 €	84.70 €	19.47 €	192.69 €	0.00 €
2011-06	74.42 €	2.38 €	8.72 €	79.81 €	18.50 €	183.83 €	0.00 €
2011-07	74.16 €	2.74 €	8.56 €	66.96 €	19.30 €	171.74 €	0.00 €
2011-08	73.67 €	2.81 €	8.65 €	66.34 €	18.02 €	169.50 €	0.00 €
2011-09	74.24 €	2.81 €	8.66 €	60.10 €	16.22 €	162.03 €	- 0.00 €
2011-10	82.18 €	2.58 €	8.68 €	77.67 €	16.90 €	188.01 €	- 0.00 €
2011-11	83.53 €	2.50 €	8.69 €	78.96 €	18.01 €	191.70 €	- 0.00 €
2011-12	78.01 €	2.41 €	8.80 €	75.99 €	14.18 €	179.39 €	0.00 €
2012-01	74.76 €	2.54 €	8.90 €	81.00 €	13.02 €	180.22 €	0.00 €
2012-02	74.34 €	2.56 €	8.92 €	81.54 €	13.14 €	180.50 €	- 0.00 €
2012-03	73.00 €	2.56 €	9.89 €	83.91 €	13.23 €	182.59 €	0.00 €
2012-04	69.76 €	2.56 €	11.05 €	86.86 €	13.78 €	184.00 €	- 0.00 €
2012-05	69.21 €	2.57 €	11.05 €	88.41 €	13.32 €	184.56 €	- 0.00 €
2012-06	68.36 €	2.58 €	11.69 €	91.09 €	12.00 €	185.73 €	0.01 €
2012-07	67.94 €	2.56 €	12.50 €	93.53 €	14.04 €	190.56 €	- 0.00 €
2012-08	67.66 €	2.58 €	11.18 €	91.96 €	14.45 €	187.83 €	0.00 €
2012-09	69.82 €	2.54 €	10.98 €	90.35 €	13.93 €	187.62 €	- 0.00 €
2012-10	73.95 €	2.55 €	11.39 €	88.01 €	13.12 €	189.01 €	- 0.00 €
2012-11	73.68 €	2.49 €	11.32 €	85.99 €	12.23 €	185.71 €	0.00 €
2012-12	74.60 €	2.52 €	11.11 €	83.93 €	11.86 €	184.02 €	0.00 €
2013-01	71.27 €	2.88 €	11.96 €	78.75 €	11.22 €	176.09 €	- 0.01 €
2013-02	72.29 €	2.78 €	11.31 €	85.87 €	13.12 €	185.36 €	- 0.01 €
2013-03	70.11 €	2.80 €	11.64 €	83.75 €	13.52 €	181.82 €	0.00 €
2013-04	64.82 €	2.60 €	11.58 €	87.25 €	13.80 €	180.05 €	0.00 €
2013-05	64.07 €	2.76 €	11.50 €	90.22 €	14.26 €	182.80 €	- 0.00 €
2013-06	61.44 €	2.78 €	12.51 €	92.07 €	13.82 €	182.63 €	0.01 €
2013-07	57.88 €	2.86 €	12.12 €	88.52 €	14.71 €	176.10 €	0.00 €
2013-08	57.75 €	2.81 €	11.50 €	95.96 €	15.21 €	183.22 €	0.00 €
2013-09	58.55 €	2.84 €	11.78 €	91.79 €	13.11 €	178.07 €	- 0.00 €
2013-10	62.15 €	2.84 €	11.69 €	84.85 €	12.15 €	173.69 €	0.00 €
2013-11	61.55 €	2.95 €	11.54 €	78.38 €	12.23 €	166.64 €	- 0.01 €
2013-12	62.69 €	2.90 €	12.58 €	83.93 €	13.11 €	175.20 €	- 0.01 €
2014-01	59.73 €	3.14 €	13.25 €	73.58 €	10.58 €	160.27 €	0.00 €
2014-02	59.47 €	3.09 €	12.98 €	82.42 €	11.52 €	169.47 €	- 0.00 €
2014-03	58.45 €	3.10 €	13.12 €	83.14 €	12.23 €	170.03 €	0.00 €
2014-04	56.28 €	3.11 €	13.02 €	84.07 €	11.74 €	168.21 €	- 0.00 €
2014-05	56.33 €	3.10 €	13.17 €	83.93 €	12.35 €	168.89 €	0.00 €
2014-06	56.38 €	3.10 €	13.24 €	86.27 €	13.26 €	172.25 €	0.00 €
2014-07	57.74 €	3.05 €	14.69 €	83.45 €	14.03 €	172.96 €	0.00 €
2014-08	57.42 €	3.04 €	14.30 €	85.24 €	14.21 €	174.20 €	- 0.01 €
2014-09	59.15 €	2.97 €	14.87 €	84.96 €	13.70 €	175.64 €	- 0.00 €
2014-10	62.10 €	3.00 €	14.16 €	82.67 €	13.06 €	174.99 €	- €
2014-11	61.40 €	3.03 €	14.15 €	81.13 €	11.24 €	170.95 €	0.00 €
2014-12	60.90 €	3.07 €	13.83 €	74.92 €	9.32 €	162.04 €	- 0.00 €
2015-01	61.78 €	3.57 €	13.99 €	80.62 €	13.15 €	173.11 €	0.00 €
2015-02	62.03 €	3.61 €	13.54 €	83.06 €	13.91 €	176.15 €	- 0.00 €
2015-03	59.99 €	3.81 €	13.46 €	82.81 €	14.42 €	174.50 €	0.00 €
2015-04	58.75 €	3.62 €	14.18 €	90.67 €	15.35 €	182.57 €	0.01 €
2015-05	57.79 €	3.60 €	14.13 €	92.18 €	14.54 €	182.23 €	- 0.00 €
2015-06	57.88 €	3.65 €	14.06 €	89.59 €	14.89 €	180.06 €	- 0.00 €
2015-07	57.28 €	3.63 €	14.09 €	95.46 €	15.26 €	185.71 €	- 0.00 €
2015-08	56.54 €	3.59 €	13.32 €	90.99 €	13.86 €	178.29 €	0.00 €
2015-09	58.23 €	3.63 €	13.92 €	92.24 €	14.61 €	182.62 €	- 0.01 €
2015-10	59.03 €	3.81 €	13.40 €	87.51 €	14.17 €	177.91 €	- 0.00 €
2015-11	59.17 €	3.62 €	14.00 €	88.65 €	14.42 €	179.86 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 1

2015-12	57.92 €	3.78 €	13.52 €	82.36 €	13.58 €	171.15 €	0.00 €
---------	---------	--------	---------	---------	---------	----------	--------

Brussel - Elektriciteit - Klasse E2: 40 - 100 MWh

Jaar - Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	70.11 €	2.28 €	8.69 €	44.07 €	9.98 €	135.13 €	0.00 €
2010-02	69.81 €	2.28 €	8.70 €	43.98 €	10.40 €	135.16 €	- 0.01 €
2010-03	67.81 €	2.28 €	8.70 €	44.35 €	10.45 €	133.60 €	0.00 €
2010-04	63.35 €	2.27 €	8.70 €	47.51 €	11.29 €	133.13 €	0.00 €
2010-05	63.60 €	2.29 €	8.72 €	48.24 €	11.27 €	134.12 €	- 0.00 €
2010-06	67.33 €	2.30 €	8.69 €	48.49 €	11.21 €	138.03 €	- €
2010-07	70.35 €	2.33 €	8.71 €	49.88 €	11.16 €	142.43 €	0.00 €
2010-08	70.75 €	2.32 €	8.72 €	51.38 €	12.45 €	145.62 €	- 0.00 €
2010-09	72.62 €	2.32 €	8.71 €	49.16 €	11.49 €	144.30 €	- 0.00 €
2010-10	74.07 €	2.32 €	8.68 €	47.77 €	11.14 €	143.99 €	0.01 €
2010-11	71.99 €	2.31 €	8.69 €	46.75 €	10.75 €	140.51 €	0.00 €
2010-12	71.89 €	2.35 €	8.72 €	45.25 €	10.15 €	138.37 €	- 0.01 €
2011-01	71.91 €	2.53 €	8.60 €	46.63 €	10.43 €	140.10 €	- 0.00 €
2011-02	72.76 €	2.54 €	8.71 €	48.77 €	11.04 €	143.82 €	- 0.00 €
2011-03	71.16 €	2.54 €	8.66 €	49.79 €	10.58 €	142.73 €	0.00 €
2011-04	70.26 €	2.55 €	8.66 €	52.97 €	12.28 €	146.72 €	0.00 €
2011-05	71.85 €	2.55 €	8.67 €	53.14 €	11.87 €	148.08 €	- 0.00 €
2011-06	71.17 €	2.55 €	8.68 €	54.17 €	12.10 €	148.67 €	- 0.00 €
2011-07	73.61 €	2.56 €	8.66 €	56.78 €	12.70 €	154.30 €	- 0.00 €
2011-08	72.42 €	2.57 €	8.69 €	56.10 €	12.42 €	152.19 €	- 0.00 €
2011-09	74.87 €	2.57 €	8.67 €	54.98 €	12.06 €	153.14 €	0.00 €
2011-10	77.41 €	2.56 €	8.65 €	53.28 €	11.08 €	152.99 €	0.00 €
2011-11	77.04 €	2.57 €	8.68 €	51.91 €	10.93 €	151.13 €	0.00 €
2011-12	75.65 €	2.58 €	8.73 €	51.19 €	10.69 €	148.84 €	0.00 €
2012-01	72.92 €	2.70 €	8.64 €	51.60 €	10.33 €	146.20 €	- 0.00 €
2012-02	72.37 €	2.71 €	8.73 €	51.03 €	10.35 €	145.19 €	- 0.00 €
2012-03	71.67 €	2.70 €	9.60 €	53.15 €	11.37 €	148.50 €	0.01 €
2012-04	68.60 €	2.71 €	11.19 €	54.88 €	11.34 €	148.73 €	0.00 €
2012-05	66.81 €	2.67 €	11.22 €	54.54 €	9.78 €	145.02 €	- 0.01 €
2012-06	66.73 €	2.67 €	11.66 €	56.32 €	9.52 €	146.90 €	- 0.00 €
2012-07	64.88 €	2.63 €	12.31 €	57.84 €	10.45 €	148.10 €	- 0.00 €
2012-08	64.79 €	2.65 €	11.05 €	56.82 €	10.40 €	145.72 €	0.00 €
2012-09	67.67 €	2.69 €	11.25 €	56.30 €	11.07 €	148.97 €	- 0.00 €
2012-10	72.08 €	2.69 €	11.25 €	54.78 €	10.29 €	151.09 €	0.00 €
2012-11	72.00 €	2.68 €	11.21 €	51.53 €	10.34 €	147.76 €	0.01 €
2012-12	69.59 €	2.61 €	10.79 €	50.75 €	8.83 €	142.58 €	0.00 €
2013-01	70.29 €	2.88 €	11.43 €	51.11 €	8.99 €	144.68 €	- 0.02 €
2013-02	69.31 €	2.88 €	11.57 €	53.99 €	9.74 €	147.44 €	- 0.05 €
2013-03	67.31 €	2.87 €	11.38 €	54.53 €	9.88 €	145.97 €	0.00 €
2013-04	63.43 €	2.88 €	11.47 €	57.18 €	10.45 €	145.42 €	0.00 €
2013-05	62.83 €	2.89 €	11.47 €	57.46 €	10.79 €	145.43 €	- 0.02 €
2013-06	61.77 €	2.89 €	12.00 €	58.21 €	11.18 €	146.06 €	0.01 €
2013-07	57.00 €	2.99 €	12.02 €	56.46 €	9.87 €	138.36 €	0.03 €
2013-08	58.29 €	2.99 €	11.04 €	60.59 €	11.36 €	144.28 €	0.00 €
2013-09	59.62 €	2.91 €	11.37 €	59.29 €	10.61 €	143.77 €	- 0.03 €
2013-10	62.52 €	2.94 €	11.46 €	58.06 €	10.37 €	145.30 €	- 0.06 €
2013-11	61.81 €	2.93 €	11.29 €	56.68 €	10.32 €	142.96 €	- 0.07 €
2013-12	61.04 €	2.99 €	11.61 €	54.42 €	9.74 €	139.78 €	- 0.01 €
2014-01	60.73 €	3.14 €	12.82 €	50.44 €	8.84 €	135.97 €	- 0.00 €
2014-02	59.88 €	3.11 €	13.27 €	52.65 €	8.79 €	137.72 €	0.00 €
2014-03	58.37 €	3.13 €	13.15 €	53.20 €	8.93 €	136.78 €	0.00 €
2014-04	56.44 €	3.17 €	12.87 €	55.75 €	9.62 €	137.85 €	0.00 €
2014-05	56.19 €	3.16 €	12.91 €	55.43 €	9.72 €	137.40 €	- 0.00 €
2014-06	56.47 €	3.16 €	12.92 €	57.39 €	10.38 €	140.32 €	0.00 €
2014-07	56.50 €	3.15 €	13.50 €	61.31 €	10.38 €	144.78 €	- 0.05 €
2014-08	56.85 €	3.20 €	13.14 €	64.15 €	11.34 €	148.59 €	- 0.09 €
2014-09	57.60 €	3.15 €	13.20 €	58.79 €	9.45 €	142.18 €	- 0.00 €
2014-10	59.82 €	3.13 €	13.16 €	56.53 €	8.85 €	141.37 €	- 0.12 €
2014-11	59.30 €	3.13 €	13.20 €	55.92 €	8.75 €	140.31 €	- 0.00 €
2014-12	58.86 €	3.20 €	13.38 €	54.08 €	7.76 €	137.28 €	- 0.00 €
2015-01	59.45 €	3.67 €	13.49 €	53.35 €	9.24 €	139.19 €	0.00 €
2015-02	59.77 €	3.70 €	13.39 €	54.00 €	9.77 €	140.63 €	- 0.00 €
2015-03	59.74 €	3.69 €	13.62 €	57.27 €	9.58 €	143.91 €	0.00 €
2015-04	57.37 €	3.71 €	13.77 €	59.72 €	10.21 €	144.78 €	0.00 €
2015-05	56.48 €	3.70 €	13.69 €	60.14 €	10.40 €	144.40 €	- 0.00 €
2015-06	56.87 €	3.73 €	13.61 €	60.06 €	10.45 €	144.73 €	0.00 €
2015-07	55.95 €	3.74 €	13.95 €	62.56 €	10.91 €	147.11 €	- 0.01 €
2015-08	56.21 €	3.74 €	13.89 €	62.35 €	11.16 €	147.34 €	0.00 €
2015-09	56.80 €	3.69 €	13.75 €	59.16 €	10.48 €	143.87 €	0.00 €
2015-10	58.12 €	3.71 €	13.78 €	57.50 €	10.16 €	143.28 €	0.00 €
2015-11	57.34 €	3.70 €	13.78 €	57.63 €	10.28 €	142.73 €	0.00 €
2015-12	56.29 €	3.76 €	13.33 €	55.35 €	9.74 €	138.49 €	0.01 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E3: 100 - 700 MWh

Jaar - Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	66.97 €	2.23 €	8.70 €	28.34 €	7.62 €	113.86 €	- 0.00 €
2010-02	67.37 €	2.22 €	8.71 €	28.96 €	8.37 €	115.63 €	0.00 €
2010-03	66.20 €	2.19 €	8.73 €	28.42 €	7.79 €	113.33 €	0.00 €
2010-04	63.70 €	2.19 €	8.74 €	29.92 €	8.41 €	112.96 €	0.00 €
2010-05	62.01 €	2.21 €	8.73 €	29.90 €	8.30 €	111.15 €	0.00 €
2010-06	66.48 €	2.22 €	8.72 €	29.56 €	8.06 €	115.04 €	0.00 €
2010-07	65.81 €	2.22 €	8.72 €	29.63 €	7.93 €	114.30 €	- 0.01 €
2010-08	65.63 €	2.21 €	8.72 €	30.76 €	8.76 €	116.07 €	0.00 €
2010-09	67.64 €	2.20 €	8.72 €	29.85 €	8.72 €	117.13 €	- €
2010-10	68.28 €	2.22 €	8.72 €	29.16 €	8.14 €	116.52 €	- 0.00 €
2010-11	67.85 €	2.20 €	8.71 €	28.96 €	8.19 €	115.92 €	- 0.00 €
2010-12	67.69 €	2.22 €	8.75 €	28.04 €	7.77 €	114.47 €	0.01 €
2011-01	68.01 €	2.44 €	8.63 €	29.45 €	8.09 €	116.62 €	0.00 €
2011-02	69.13 €	2.45 €	8.71 €	30.80 €	8.56 €	119.66 €	0.00 €
2011-03	68.03 €	2.44 €	8.67 €	30.21 €	8.39 €	117.73 €	- 0.00 €
2011-04	66.19 €	2.45 €	8.68 €	31.47 €	8.77 €	117.56 €	0.00 €
2011-05	67.90 €	2.46 €	8.69 €	30.85 €	8.71 €	118.60 €	- 0.01 €
2011-06	67.17 €	2.47 €	8.68 €	31.38 €	8.92 €	118.62 €	0.00 €
2011-07	68.29 €	2.46 €	8.69 €	32.19 €	9.20 €	120.83 €	- 0.00 €
2011-08	67.87 €	2.47 €	8.69 €	31.66 €	8.87 €	119.55 €	0.00 €
2011-09	69.89 €	2.47 €	8.68 €	31.18 €	8.72 €	120.94 €	- 0.00 €
2011-10	65.85 €	2.37 €	8.69 €	28.22 €	7.18 €	112.31 €	- 0.00 €
2011-11	65.64 €	2.34 €	8.66 €	28.26 €	7.30 €	112.20 €	0.00 €
2011-12	66.36 €	2.29 €	8.76 €	28.48 €	6.98 €	112.89 €	0.00 €
2012-01	69.49 €	2.56 €	8.66 €	30.56 €	8.08 €	119.37 €	0.00 €
2012-02	69.28 €	2.57 €	8.75 €	30.64 €	8.29 €	119.53 €	- 0.01 €
2012-03	68.77 €	2.58 €	9.64 €	31.32 €	8.13 €	120.44 €	- 0.00 €
2012-04	65.68 €	2.60 €	11.28 €	32.56 €	8.49 €	120.61 €	- 0.00 €
2012-05	64.88 €	2.61 €	11.27 €	31.86 €	7.74 €	118.35 €	- 0.00 €
2012-06	65.57 €	2.61 €	11.31 €	32.34 €	7.77 €	119.60 €	0.00 €
2012-07	64.42 €	2.62 €	12.39 €	33.45 €	8.14 €	121.01 €	0.01 €
2012-08	62.83 €	2.63 €	11.27 €	32.50 €	7.63 €	116.85 €	- 0.01 €
2012-09	64.29 €	2.61 €	11.25 €	32.83 €	7.79 €	118.77 €	- 0.00 €
2012-10	68.58 €	2.60 €	11.25 €	31.92 €	7.39 €	121.74 €	- 0.00 €
2012-11	68.21 €	2.59 €	11.32 €	31.78 €	7.46 €	121.37 €	0.01 €
2012-12	67.37 €	2.60 €	11.16 €	31.63 €	7.23 €	119.98 €	- 0.01 €
2013-01	67.26 €	2.84 €	11.27 €	30.56 €	6.78 €	118.70 €	- 0.00 €
2013-02	66.90 €	2.86 €	11.48 €	32.18 €	7.55 €	120.96 €	- 0.01 €
2013-03	64.93 €	2.85 €	11.34 €	31.73 €	7.36 €	118.22 €	0.00 €
2013-04	61.99 €	2.87 €	11.65 €	33.45 €	7.79 €	117.75 €	0.01 €
2013-05	61.03 €	2.88 €	11.44 €	32.83 €	7.80 €	116.00 €	0.00 €
2013-06	60.47 €	2.90 €	12.15 €	33.16 €	7.98 €	116.66 €	- 0.00 €
2013-07	57.67 €	2.91 €	12.03 €	33.32 €	7.73 €	113.65 €	- 0.00 €
2013-08	57.33 €	2.92 €	11.26 €	33.79 €	7.94 €	113.23 €	0.00 €
2013-09	58.15 €	2.90 €	11.57 €	33.51 €	7.85 €	113.98 €	0.00 €
2013-10	60.90 €	2.87 €	11.59 €	32.84 €	7.64 €	115.84 €	- 0.01 €
2013-11	59.82 €	2.87 €	11.59 €	33.05 €	7.77 €	115.09 €	- 0.00 €
2013-12	59.71 €	2.87 €	11.71 €	32.92 €	7.59 €	114.79 €	- 0.01 €
2014-01	58.64 €	3.03 €	13.27 €	31.44 €	7.39 €	113.74 €	- 0.01 €
2014-02	58.36 €	3.04 €	13.70 €	32.65 €	7.43 €	115.18 €	- 0.01 €
2014-03	57.29 €	3.06 €	13.54 €	32.27 €	7.21 €	113.35 €	- 0.02 €
2014-04	55.60 €	3.06 €	13.43 €	32.57 €	7.38 €	112.06 €	0.01 €
2014-05	54.88 €	3.09 €	13.35 €	31.93 €	7.28 €	110.53 €	- 0.01 €
2014-06	54.88 €	3.11 €	13.29 €	32.19 €	7.41 €	110.87 €	- 0.01 €
2014-07	55.20 €	3.07 €	13.46 €	34.11 €	6.70 €	112.54 €	0.00 €
2014-08	54.65 €	3.05 €	13.42 €	34.40 €	6.97 €	112.48 €	- 0.01 €
2014-09	56.17 €	3.06 €	13.44 €	34.55 €	6.63 €	113.84 €	- 0.00 €
2014-10	59.14 €	3.02 €	13.97 €	32.66 €	7.47 €	116.24 €	- 0.01 €
2014-11	57.92 €	3.01 €	13.98 €	33.27 €	7.75 €	115.92 €	0.00 €
2014-12	58.36 €	3.05 €	13.98 €	32.13 €	7.29 €	114.78 €	- 0.03 €
2015-01	56.79 €	3.57 €	13.36 €	30.50 €	7.32 €	111.55 €	0.00 €
2015-02	57.28 €	3.60 €	13.08 €	31.89 €	7.76 €	113.62 €	0.00 €
2015-03	56.89 €	3.58 €	13.41 €	32.61 €	7.44 €	113.93 €	- 0.00 €
2015-04	55.49 €	3.62 €	13.70 €	33.85 €	8.06 €	114.72 €	- 0.00 €
2015-05	53.68 €	3.60 €	13.68 €	33.71 €	8.12 €	112.79 €	- 0.00 €
2015-06	55.24 €	3.63 €	13.62 €	32.89 €	7.83 €	113.22 €	- 0.00 €
2015-07	54.15 €	3.61 €	13.80 €	32.96 €	7.75 €	112.29 €	0.00 €
2015-08	54.26 €	3.63 €	14.75 €	33.52 €	8.10 €	114.25 €	- 0.01 €
2015-09	55.52 €	3.62 €	13.76 €	33.30 €	8.05 €	114.24 €	- 0.00 €
2015-10	56.12 €	3.58 €	13.74 €	32.06 €	7.75 €	113.25 €	0.00 €
2015-11	55.45 €	3.60 €	13.80 €	32.76 €	8.11 €	113.73 €	0.00 €
2015-12	54.98 €	3.60 €	13.56 €	31.70 €	7.84 €	111.68 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E4: 700 – 1 600 MWh

Jaar-Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	65.83 €	2.12 €	8.82 €	18.41 €	5.42 €	100.61 €	0.00 €
2010-02	67.36 €	2.12 €	8.84 €	19.13 €	5.77 €	103.20 €	- 0.00 €
2010-03	66.77 €	2.11 €	8.77 €	18.36 €	5.20 €	101.21 €	- 0.00 €
2010-04	65.66 €	2.12 €	8.82 €	19.21 €	4.82 €	100.62 €	- 0.01 €
2010-05	63.65 €	2.13 €	8.83 €	18.99 €	5.44 €	99.04 €	0.00 €
2010-06	67.51 €	2.12 €	8.79 €	18.54 €	5.14 €	102.09 €	0.00 €
2010-07	66.75 €	2.11 €	8.82 €	18.61 €	4.99 €	101.28 €	- 0.00 €
2010-08	66.55 €	2.11 €	8.78 €	19.29 €	5.47 €	102.20 €	- 0.01 €
2010-09	68.10 €	2.12 €	8.78 €	19.04 €	5.77 €	103.80 €	- 0.00 €
2010-10	67.41 €	2.14 €	8.83 €	18.73 €	5.35 €	102.46 €	- 0.00 €
2010-11	67.06 €	2.14 €	8.82 €	19.05 €	5.46 €	102.53 €	- 0.00 €
2010-12	67.37 €	2.14 €	8.82 €	18.25 €	5.23 €	101.81 €	0.00 €
2011-01	66.52 €	2.37 €	8.82 €	19.22 €	5.76 €	102.70 €	0.00 €
2011-02	67.56 €	2.37 €	8.87 €	20.00 €	6.02 €	104.82 €	- 0.00 €
2011-03	67.31 €	2.37 €	8.85 €	19.29 €	5.77 €	103.59 €	0.00 €
2011-04	64.26 €	2.37 €	8.89 €	20.02 €	6.03 €	101.57 €	- 0.00 €
2011-05	65.27 €	2.37 €	8.93 €	19.57 €	5.81 €	101.94 €	0.00 €
2011-06	65.10 €	2.36 €	8.75 €	19.87 €	6.02 €	102.10 €	- 0.01 €
2011-07	65.26 €	2.37 €	8.76 €	19.68 €	6.35 €	102.43 €	0.00 €
2011-08	65.66 €	2.39 €	8.78 €	19.52 €	6.10 €	102.45 €	- 0.00 €
2011-09	67.51 €	2.39 €	8.95 €	19.27 €	5.93 €	104.06 €	- 0.00 €
2011-10	68.81 €	2.39 €	8.95 €	19.30 €	5.99 €	105.45 €	- 0.00 €
2011-11	68.39 €	2.39 €	8.96 €	19.60 €	6.35 €	105.69 €	0.00 €
2011-12	68.85 €	2.37 €	8.89 €	18.91 €	6.22 €	105.23 €	- 0.00 €
2012-01	66.17 €	2.43 €	9.03 €	20.12 €	6.09 €	103.85 €	- 0.00 €
2012-02	66.81 €	2.48 €	9.07 €	20.39 €	6.50 €	105.26 €	0.00 €
2012-03	66.61 €	2.42 €	9.52 €	20.17 €	6.16 €	104.88 €	0.01 €
2012-04	63.46 €	2.48 €	11.45 €	20.93 €	6.31 €	104.63 €	0.00 €
2012-05	63.20 €	2.45 €	11.27 €	20.28 €	5.85 €	103.05 €	0.00 €
2012-06	64.34 €	2.45 €	11.28 €	20.41 €	5.89 €	104.37 €	- 0.00 €
2012-07	63.52 €	2.49 €	12.60 €	20.20 €	5.70 €	104.51 €	0.00 €
2012-08	62.35 €	2.55 €	11.58 €	20.02 €	5.67 €	102.17 €	0.00 €
2012-09	62.88 €	2.54 €	11.56 €	20.42 €	5.92 €	103.33 €	0.00 €
2012-10	67.46 €	2.52 €	11.56 €	20.14 €	5.80 €	107.48 €	0.00 €
2012-11	66.76 €	2.51 €	11.56 €	20.52 €	6.00 €	107.34 €	- 0.00 €
2012-12	65.48 €	2.51 €	11.46 €	20.49 €	5.96 €	105.90 €	- 0.00 €
2013-01	64.41 €	2.78 €	11.49 €	21.02 €	5.85 €	105.53 €	- 0.02 €
2013-02	64.29 €	2.78 €	11.52 €	21.90 €	6.45 €	106.93 €	- 0.01 €
2013-03	63.13 €	2.77 €	0.00 €	21.19 €	6.22 €	104.80 €	- 0.05 €
2013-04	60.13 €	2.77 €	11.54 €	21.49 €	6.44 €	102.37 €	0.00 €
2013-05	59.15 €	2.76 €	11.32 €	21.22 €	6.39 €	100.84 €	- 0.00 €
2013-06	59.05 €	2.80 €	12.28 €	20.67 €	6.36 €	101.16 €	0.00 €
2013-07	57.00 €	2.89 €	11.91 €	20.13 €	5.87 €	97.82 €	0.02 €
2013-08	56.47 €	2.86 €	11.55 €	20.22 €	6.21 €	97.32 €	0.00 €
2013-09	56.89 €	2.82 €	11.78 €	20.46 €	6.37 €	98.29 €	- 0.03 €
2013-10	59.97 €	2.78 €	11.79 €	20.08 €	6.27 €	100.90 €	- 0.01 €
2013-11	58.88 €	2.78 €	11.81 €	20.66 €	6.61 €	100.78 €	0.03 €
2013-12	58.84 €	2.79 €	11.84 €	20.52 €	6.47 €	100.45 €	- 0.00 €
2014-01	56.12 €	3.12 €	13.63 €	20.25 €	5.79 €	98.90 €	- 0.02 €
2014-02	56.21 €	3.14 €	13.86 €	21.41 €	6.39 €	100.96 €	- 0.05 €
2014-03	55.90 €	3.13 €	13.83 €	20.51 €	6.02 €	99.39 €	- 0.01 €
2014-04	55.21 €	3.17 €	13.77 €	20.63 €	6.24 €	99.02 €	- 0.00 €
2014-05	53.74 €	3.17 €	13.02 €	20.03 €	6.04 €	96.01 €	0.00 €
2014-06	54.04 €	3.19 €	12.94 €	19.90 €	6.09 €	96.16 €	0.00 €
2014-07	54.58 €	3.18 €	13.84 €	19.94 €	6.18 €	97.77 €	0.06 €
2014-08	53.93 €	3.17 €	13.87 €	20.51 €	6.45 €	97.90 €	- 0.03 €
2014-09	55.72 €	3.12 €	13.81 €	19.87 €	6.16 €	98.68 €	0.00 €
2014-10	57.13 €	3.10 €	13.84 €	19.70 €	5.91 €	99.67 €	- 0.00 €
2014-11	55.05 €	3.11 €	13.16 €	20.79 €	5.31 €	97.41 €	- 0.02 €
2014-12	55.77 €	3.12 €	13.20 €	20.11 €	5.11 €	97.32 €	0.00 €
2015-01	52.87 €	3.61 €	12.67 €	23.51 €	5.95 €	98.61 €	0.00 €
2015-02	53.82 €	3.62 €	12.61 €	24.33 €	6.39 €	100.76 €	- 0.00 €
2015-03	53.55 €	3.62 €	12.68 €	23.84 €	6.05 €	99.74 €	0.00 €
2015-04	52.45 €	3.64 €	12.88 €	23.52 €	6.44 €	98.93 €	- 0.00 €
2015-05	50.58 €	3.65 €	12.91 €	23.17 €	6.46 €	96.77 €	0.00 €
2015-06	52.70 €	3.65 €	12.95 €	22.25 €	6.17 €	97.72 €	0.00 €
2015-07	52.03 €	3.69 €	12.84 €	21.21 €	6.05 €	95.83 €	- 0.00 €
2015-08	51.82 €	3.68 €	12.85 €	22.03 €	6.57 €	96.95 €	- 0.00 €
2015-09	53.32 €	3.63 €	12.93 €	22.45 €	6.40 €	98.72 €	- 0.00 €
2015-10	53.76 €	3.61 €	12.94 €	22.36 €	6.20 €	98.88 €	0.00 €
2015-11	52.67 €	3.60 €	12.93 €	21.50 €	6.30 €	97.01 €	0.00 €
2015-12	52.78 €	3.58 €	12.88 €	22.94 €	6.32 €	98.50 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E5: 1.6 - 6 GWh

Jaar - Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	63.44 €	1.95 €	8.80 €	14.67 €	4.55 €	93.40 €	- 0.01 €
2010-02	64.86 €	1.91 €	8.80 €	15.20 €	4.81 €	95.58 €	- 0.00 €
2010-03	64.77 €	1.92 €	8.79 €	14.58 €	4.38 €	94.44 €	- 0.00 €
2010-04	64.08 €	1.93 €	8.88 €	14.90 €	4.10 €	93.89 €	- 0.00 €
2010-05	62.07 €	1.95 €	8.87 €	14.77 €	4.60 €	92.25 €	0.00 €
2010-06	65.21 €	1.91 €	8.76 €	14.42 €	4.32 €	94.62 €	- 0.00 €
2010-07	64.51 €	1.94 €	8.87 €	13.99 €	4.12 €	93.43 €	- 0.00 €
2010-08	64.72 €	1.94 €	8.77 €	14.49 €	4.59 €	94.50 €	- 0.00 €
2010-09	65.72 €	1.93 €	8.80 €	14.75 €	4.89 €	96.08 €	- 0.01 €
2010-10	64.94 €	1.94 €	8.75 €	14.37 €	4.54 €	94.54 €	- 0.00 €
2010-11	64.57 €	1.92 €	8.77 €	14.93 €	4.71 €	94.90 €	- 0.00 €
2010-12	64.99 €	1.95 €	8.79 €	14.52 €	4.53 €	94.76 €	- 0.00 €
2011-01	63.80 €	2.44 €	8.84 €	14.75 €	5.49 €	95.33 €	0.00 €
2011-02	65.55 €	2.42 €	9.03 €	15.28 €	5.94 €	98.22 €	0.00 €
2011-03	64.99 €	2.44 €	8.84 €	14.58 €	5.42 €	96.28 €	0.00 €
2011-04	62.50 €	2.24 €	8.82 €	14.79 €	5.31 €	93.64 €	0.00 €
2011-05	63.51 €	2.24 €	8.83 €	14.45 €	5.10 €	94.13 €	- 0.00 €
2011-06	63.18 €	2.23 €	8.83 €	14.53 €	5.26 €	94.04 €	- 0.00 €
2011-07	63.12 €	2.23 €	8.84 €	14.47 €	5.44 €	94.09 €	- 0.00 €
2011-08	63.59 €	2.24 €	8.83 €	14.35 €	5.22 €	94.23 €	- 0.01 €
2011-09	65.55 €	2.25 €	8.83 €	14.37 €	5.18 €	96.17 €	- 0.00 €
2011-10	66.48 €	2.25 €	8.82 €	14.52 €	5.29 €	97.36 €	- 0.00 €
2011-11	66.11 €	2.22 €	8.83 €	14.90 €	5.60 €	97.68 €	0.00 €
2011-12	67.20 €	2.12 €	8.81 €	15.08 €	5.40 €	98.62 €	0.00 €
2012-01	67.17 €	2.08 €	8.86 €	15.32 €	5.35 €	98.78 €	0.01 €
2012-02	67.45 €	2.06 €	8.87 €	15.42 €	5.55 €	99.35 €	- 0.00 €
2012-03	67.34 €	2.05 €	9.71 €	15.27 €	5.33 €	99.70 €	- 0.00 €
2012-04	63.43 €	2.09 €	11.34 €	15.71 €	5.46 €	98.03 €	- 0.00 €
2012-05	63.05 €	2.05 €	11.22 €	15.14 €	4.91 €	96.37 €	0.00 €
2012-06	64.13 €	2.04 €	11.22 €	15.14 €	4.90 €	97.43 €	0.00 €
2012-07	62.17 €	1.91 €	12.07 €	15.02 €	4.89 €	96.06 €	- 0.00 €
2012-08	63.16 €	2.16 €	11.37 €	14.90 €	5.23 €	96.81 €	- 0.01 €
2012-09	63.10 €	2.15 €	11.37 €	15.39 €	5.46 €	97.47 €	- 0.00 €
2012-10	66.82 €	2.13 €	11.36 €	15.20 €	5.29 €	100.81 €	0.00 €
2012-11	66.14 €	2.14 €	11.36 €	15.61 €	5.43 €	100.67 €	- 0.00 €
2012-12	64.84 €	2.09 €	11.37 €	15.75 €	5.39 €	99.44 €	- 0.00 €
2013-01	62.88 €	2.44 €	11.54 €	18.69 €	5.38 €	100.91 €	- 0.01 €
2013-02	62.51 €	2.48 €	11.53 €	18.64 €	5.81 €	100.96 €	- 0.01 €
2013-03	61.70 €	2.46 €	11.45 €	17.86 €	5.55 €	99.01 €	- 0.01 €
2013-04	59.66 €	2.73 €	11.48 €	15.40 €	5.76 €	95.12 €	0.10 €
2013-05	58.90 €	2.75 €	10.86 €	14.55 €	5.79 €	92.76 €	- 0.08 €
2013-06	59.23 €	2.75 €	11.86 €	14.97 €	5.75 €	94.66 €	0.08 €
2013-07	56.28 €	2.49 €	11.56 €	14.85 €	5.42 €	90.59 €	- 0.02 €
2013-08	55.53 €	2.49 €	11.52 €	15.21 €	5.63 €	90.35 €	- 0.02 €
2013-09	55.94 €	2.48 €	11.50 €	15.51 €	5.68 €	91.10 €	- 0.01 €
2013-10	59.40 €	2.47 €	11.51 €	15.42 €	5.54 €	94.36 €	0.03 €
2013-11	57.90 €	2.46 €	11.49 €	15.89 €	6.02 €	93.73 €	- 0.03 €
2013-12	58.03 €	2.45 €	11.49 €	15.63 €	5.82 €	93.39 €	- 0.01 €
2014-01	56.40 €	3.07 €	13.55 €	15.90 €	5.30 €	94.21 €	0.01 €
2014-02	56.83 €	3.09 €	13.65 €	16.48 €	5.67 €	95.71 €	- 0.00 €
2014-03	56.01 €	3.07 €	13.74 €	15.44 €	5.32 €	93.60 €	0.00 €
2014-04	53.81 €	3.05 €	13.91 €	15.56 €	5.26 €	91.59 €	0.00 €
2014-05	53.65 €	3.04 €	13.48 €	15.44 €	5.33 €	90.91 €	- 0.03 €
2014-06	53.87 €	3.04 €	13.45 €	15.40 €	5.32 €	91.10 €	0.01 €
2014-07	54.21 €	3.09 €	13.27 €	15.47 €	4.86 €	90.90 €	0.01 €
2014-08	53.50 €	3.08 €	13.26 €	15.38 €	5.03 €	90.26 €	0.00 €
2014-09	54.09 €	3.12 €	13.40 €	16.53 €	4.87 €	92.02 €	0.00 €
2014-10	56.27 €	3.06 €	13.42 €	14.28 €	4.83 €	91.87 €	0.00 €
2014-11	55.65 €	3.10 €	13.40 €	16.04 €	5.26 €	93.44 €	- 0.01 €
2014-12	56.19 €	3.13 €	13.35 €	15.71 €	5.28 €	93.65 €	0.00 €
2015-01	53.67 €	3.59 €	12.74 €	17.23 €	5.78 €	93.01 €	0.00 €
2015-02	53.91 €	3.62 €	12.57 €	17.97 €	6.28 €	94.34 €	0.00 €
2015-03	54.22 €	3.58 €	12.68 €	17.82 €	5.73 €	94.04 €	0.00 €
2015-04	52.87 €	3.60 €	12.83 €	17.57 €	6.01 €	92.87 €	- 0.00 €
2015-05	51.44 €	3.59 €	12.97 €	17.67 €	6.07 €	91.73 €	0.00 €
2015-06	53.27 €	3.60 €	12.73 €	16.95 €	5.74 €	92.28 €	- 0.00 €
2015-07	51.75 €	3.63 €	12.85 €	17.59 €	5.71 €	91.53 €	- 0.00 €
2015-08	51.47 €	3.60 €	12.91 €	18.51 €	5.92 €	92.41 €	0.00 €
2015-09	52.27 €	3.61 €	12.87 €	19.16 €	5.84 €	93.75 €	- 0.00 €
2015-10	52.83 €	3.58 €	12.92 €	20.01 €	5.55 €	94.89 €	0.00 €
2015-11	52.25 €	3.57 €	12.95 €	18.20 €	5.91 €	92.89 €	0.00 €
2015-12	52.53 €	3.55 €	12.88 €	21.04 €	5.85 €	95.86 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 1

Brussel - Elektriciteit - Klasse E6: 6 - 20 GWh

Jaar - Maand	Energie	Bijdrage hern. energie & warmtekr.	Transmissie	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	63.42 €	0.00 €	8.82 €	10.36 €	4.22 €	88.95 €	- 0.00 €
2010-02	65.30 €	2.15 €	8.81 €	10.80 €	4.47 €	91.53 €	- 0.00 €
2010-03	65.59 €	2.15 €	8.81 €	10.50 €	4.01 €	91.06 €	0.01 €
2010-04	65.43 €	2.12 €	8.82 €	10.71 €	3.49 €	90.57 €	- 0.00 €
2010-05	63.14 €	2.17 €	8.82 €	10.78 €	4.24 €	89.13 €	- 0.00 €
2010-06	65.59 €	2.18 €	8.81 €	10.65 €	4.05 €	91.28 €	0.00 €
2010-07	63.85 €	2.18 €	8.80 €	10.48 €	3.86 €	89.18 €	0.01 €
2010-08	64.70 €	2.18 €	8.81 €	10.67 €	4.12 €	90.47 €	- 0.00 €
2010-09	65.30 €	2.18 €	8.76 €	10.72 €	4.50 €	91.47 €	- 0.00 €
2010-10	64.24 €	2.02 €	8.80 €	11.04 €	3.74 €	89.83 €	0.01 €
2010-11	64.03 €	2.02 €	8.79 €	11.12 €	3.79 €	89.74 €	- 0.00 €
2010-12	65.06 €	2.01 €	8.76 €	11.15 €	3.68 €	90.66 €	- €
2011-01	61.76 €	2.41 €	8.96 €	10.58 €	3.96 €	87.67 €	- €
2011-02	62.62 €	2.42 €	9.00 €	10.88 €	4.27 €	89.19 €	0.01 €
2011-03	62.89 €	2.42 €	8.99 €	10.60 €	3.75 €	88.65 €	0.00 €
2011-04	61.30 €	2.43 €	8.99 €	10.80 €	4.10 €	87.61 €	- 0.00 €
2011-05	62.23 €	2.43 €	8.99 €	10.67 €	4.07 €	88.39 €	0.00 €
2011-06	62.04 €	2.42 €	9.00 €	10.81 €	4.24 €	88.50 €	- 0.00 €
2011-07	61.34 €	2.41 €	9.00 €	10.61 €	4.37 €	87.72 €	0.00 €
2011-08	62.48 €	2.42 €	8.98 €	10.46 €	4.18 €	88.52 €	- €
2011-09	63.28 €	2.43 €	8.98 €	10.49 €	4.18 €	89.35 €	- 0.01 €
2011-10	62.09 €	2.42 €	8.99 €	10.51 €	4.12 €	88.11 €	- 0.00 €
2011-11	62.11 €	2.58 €	9.12 €	9.79 €	4.35 €	87.96 €	0.00 €
2011-12	63.27 €	2.31 €	8.84 €	10.74 €	4.33 €	89.48 €	- 0.00 €
2012-01	64.18 €	2.65 €	9.27 €	10.96 €	4.37 €	91.43 €	0.00 €
2012-02	62.59 €	2.64 €	9.26 €	11.29 €	4.63 €	90.41 €	- 0.00 €
2012-03	63.60 €	2.53 €	9.68 €	11.40 €	4.46 €	91.67 €	0.00 €
2012-04	61.50 €	2.66 €	11.44 €	11.42 €	4.63 €	91.65 €	0.00 €
2012-05	61.14 €	2.62 €	11.27 €	11.21 €	4.27 €	90.52 €	- €
2012-06	62.24 €	2.62 €	11.27 €	11.23 €	4.28 €	91.64 €	- €
2012-07	63.00 €	2.39 €	12.86 €	11.52 €	4.36 €	94.13 €	0.01 €
2012-08	61.63 €	2.39 €	11.73 €	11.50 €	4.21 €	91.45 €	0.00 €
2012-09	61.52 €	2.40 €	11.72 €	11.75 €	4.42 €	91.82 €	- 0.00 €
2012-10	63.46 €	2.69 €	11.84 €	11.55 €	4.43 €	93.96 €	- 0.00 €
2012-11	62.89 €	2.45 €	11.76 €	11.94 €	0.00 €	93.53 €	0.01 €
2012-12	61.62 €	2.43 €	11.62 €	12.13 €	4.47 €	92.27 €	- 0.00 €
2013-01	60.93 €	2.73 €	10.72 €	13.34 €	4.68 €	92.44 €	0.04 €
2013-02	60.84 €	2.81 €	10.77 €	13.46 €	4.79 €	92.68 €	0.00 €
2013-03	59.47 €	2.74 €	11.21 €	12.90 €	4.54 €	90.82 €	- 0.04 €
2013-04	57.65 €	2.72 €	11.81 €	12.14 €	4.83 €	89.15 €	0.00 €
2013-05	57.07 €	2.72 €	11.42 €	12.06 €	4.89 €	88.17 €	0.01 €
2013-06	57.18 €	2.69 €	12.47 €	11.67 €	4.69 €	88.68 €	- 0.01 €
2013-07	56.68 €	2.69 €	11.79 €	11.49 €	4.36 €	87.00 €	0.00 €
2013-08	55.72 €	2.70 €	11.85 €	11.64 €	4.54 €	86.47 €	0.01 €
2013-09	56.54 €	2.74 €	11.88 €	11.79 €	4.65 €	87.64 €	0.04 €
2013-10	58.57 €	2.73 €	11.90 €	11.78 €	4.70 €	89.70 €	0.02 €
2013-11	57.21 €	2.84 €	11.91 €	12.09 €	5.01 €	89.09 €	0.02 €
2013-12	57.73 €	2.82 €	11.98 €	12.13 €	4.97 €	89.63 €	- 0.01 €
2014-01	54.75 €	2.82 €	13.66 €	11.65 €	4.48 €	87.35 €	- 0.01 €
2014-02	54.85 €	2.82 €	14.02 €	12.15 €	4.60 €	88.41 €	- 0.02 €
2014-03	53.95 €	2.79 €	14.12 €	12.15 €	4.49 €	87.49 €	- 0.01 €
2014-04	52.59 €	2.89 €	13.93 €	12.00 €	4.53 €	85.94 €	- 0.01 €
2014-05	51.62 €	2.82 €	13.57 €	11.75 €	4.49 €	84.25 €	- 0.01 €
2014-06	52.16 €	2.81 €	13.69 €	11.78 €	4.49 €	84.91 €	- 0.02 €
2014-07	52.35 €	2.73 €	14.19 €	11.62 €	4.22 €	85.09 €	- 0.02 €
2014-08	51.64 €	2.72 €	14.17 €	11.81 €	4.46 €	84.80 €	- 0.01 €
2014-09	53.54 €	2.76 €	14.07 €	11.61 €	4.37 €	86.34 €	- 0.00 €
2014-10	56.27 €	2.74 €	14.00 €	11.59 €	4.37 €	88.99 €	0.01 €
2014-11	54.73 €	2.80 €	13.99 €	11.90 €	4.66 €	88.07 €	- 0.02 €
2014-12	55.27 €	2.79 €	13.98 €	12.08 €	4.62 €	88.72 €	- 0.03 €
2015-01	53.57 €	3.43 €	12.90 €	12.61 €	4.82 €	87.34 €	0.01 €
2015-02	54.52 €	3.37 €	12.83 €	13.42 €	5.15 €	89.29 €	- 0.00 €
2015-03	54.22 €	3.42 €	13.08 €	13.12 €	4.98 €	88.81 €	- 0.00 €
2015-04	52.39 €	3.42 €	13.27 €	12.88 €	5.03 €	86.98 €	- 0.00 €
2015-05	50.43 €	3.42 €	13.29 €	12.37 €	5.01 €	84.53 €	0.01 €
2015-06	52.44 €	3.45 €	13.35 €	12.09 €	4.86 €	86.19 €	- 0.00 €
2015-07	51.44 €	3.45 €	13.49 €	12.29 €	5.23 €	85.91 €	- 0.01 €
2015-08	51.01 €	3.43 €	13.51 €	12.43 €	4.86 €	85.24 €	- 0.00 €
2015-09	52.46 €	3.45 €	13.55 €	12.67 €	4.92 €	87.05 €	0.00 €
2015-10	53.61 €	3.43 €	13.51 €	12.86 €	4.79 €	88.20 €	- 0.00 €
2015-11	52.33 €	3.42 €	13.52 €	12.35 €	4.86 €	86.48 €	- 0.00 €
2015-12	52.44 €	3.38 €	13.49 €	12.28 €	4.85 €	86.43 €	- 0.01 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 2

Annexe 2. Detail van de aardgasprijs [€/MWh] - 6 voorbije jaren

Brussel - Gas - Klasse G1: <120 MWh

Jaar - Maand	Energie (inclusief transmissie)	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	28.54 €	13.36 €	1.52 €	43.43 €	0.01 €
2010-02	28.99 €	13.63 €	1.29 €	43.91 €	- 0.00 €
2010-03	28.95 €	14.66 €	1.29 €	44.90 €	0.00 €
2010-04	30.09 €	17.36 €	1.28 €	48.72 €	- 0.00 €
2010-05	30.69 €	19.33 €	1.27 €	51.28 €	- 0.00 €
2010-06	31.40 €	17.62 €	1.33 €	50.34 €	- 0.01 €
2010-07	33.51 €	18.55 €	1.32 €	53.36 €	- 0.01 €
2010-08	33.72 €	17.83 €	1.31 €	52.86 €	- 0.00 €
2010-09	33.84 €	18.05 €	1.33 €	53.21 €	- 0.01 €
2010-10	34.86 €	18.65 €	1.26 €	54.78 €	- 0.00 €
2010-11	34.67 €	15.21 €	1.27 €	51.16 €	0.00 €
2010-12	34.77 €	13.47 €	1.31 €	49.54 €	- 0.00 €
2011-01	34.94 €	12.11 €	1.47 €	48.51 €	- 0.00 €
2011-02	34.97 €	12.76 €	1.47 €	49.20 €	0.00 €
2011-03	35.78 €	14.57 €	1.46 €	51.81 €	0.00 €
2011-04	38.31 €	19.17 €	1.45 €	58.92 €	- 0.00 €
2011-05	39.72 €	22.73 €	1.44 €	63.89 €	0.00 €
2011-06	39.34 €	22.45 €	1.44 €	63.23 €	0.00 €
2011-07	42.85 €	27.63 €	1.44 €	71.93 €	0.00 €
2011-08	42.54 €	26.21 €	1.41 €	70.17 €	0.00 €
2011-09	43.28 €	24.18 €	1.46 €	68.93 €	- 0.00 €
2011-10	42.90 €	18.14 €	1.46 €	62.50 €	- 0.00 €
2011-11	42.61 €	14.79 €	1.46 €	58.86 €	- 0.00 €
2011-12	42.47 €	13.79 €	1.53 €	57.79 €	- 0.00 €
2012-01	39.55 €	12.51 €	2.42 €	54.48 €	0.00 €
2012-02	41.21 €	13.27 €	2.32 €	56.80 €	- 0.00 €
2012-03	40.42 €	14.21 €	2.77 €	57.40 €	0.00 €
2012-04	43.82 €	17.37 €	3.17 €	64.35 €	- 0.00 €
2012-05	43.44 €	19.11 €	3.46 €	66.04 €	0.02 €
2012-06	43.64 €	24.73 €	4.25 €	72.64 €	0.02 €
2012-07	43.33 €	27.81 €	4.91 €	76.05 €	- 0.00 €
2012-08	42.62 €	28.74 €	5.47 €	76.83 €	- 0.00 €
2012-09	43.48 €	24.29 €	4.77 €	72.53 €	- 0.01 €
2012-10	44.00 €	18.96 €	3.41 €	66.37 €	0.00 €
2012-11	43.86 €	15.95 €	2.77 €	62.58 €	0.00 €
2012-12	44.35 €	15.18 €	2.27 €	61.80 €	0.00 €
2013-01	44.98 €	14.61 €	2.53 €	62.12 €	0.00 €
2013-02	41.11 €	12.07 €	2.14 €	55.31 €	- 0.01 €
2013-03	41.54 €	13.58 €	2.32 €	57.45 €	- 0.00 €
2013-04	40.53 €	16.81 €	2.97 €	60.31 €	- 0.00 €
2013-05	40.69 €	18.27 €	3.39 €	62.35 €	- 0.00 €
2013-06	39.28 €	25.78 €	4.99 €	70.05 €	0.00 €
2013-07	38.96 €	27.71 €	5.46 €	72.12 €	- 0.00 €
2013-08	38.42 €	28.26 €	5.63 €	72.31 €	- €
2013-09	39.87 €	24.40 €	5.10 €	69.37 €	0.00 €
2013-10	38.49 €	19.31 €	3.52 €	61.31 €	- 0.00 €
2013-11	35.70 €	12.57 €	2.35 €	50.62 €	0.00 €
2013-12	35.92 €	11.62 €	2.08 €	49.63 €	0.00 €
2014-01	34.97 €	10.75 €	2.05 €	47.77 €	0.00 €
2014-02	34.36 €	13.20 €	2.32 €	49.89 €	- 0.00 €
2014-03	34.51 €	14.72 €	2.67 €	51.90 €	- 0.00 €
2014-04	33.03 €	18.05 €	3.27 €	54.34 €	- 0.00 €
2014-05	32.15 €	19.84 €	3.63 €	55.62 €	0.00 €
2014-06	31.50 €	23.57 €	4.19 €	59.26 €	- 0.00 €
2014-07	35.84 €	24.55 €	4.84 €	65.23 €	- 0.00 €
2014-08	35.11 €	21.51 €	4.65 €	61.25 €	- 0.01 €
2014-09	32.87 €	12.80 €	3.01 €	48.69 €	0.01 €
2014-10	30.75 €	7.60 €	2.50 €	40.85 €	0.00 €
2014-11	30.09 €	6.04 €	2.16 €	38.29 €	- 0.00 €
2014-12	32.10 €	5.23 €	1.93 €	39.26 €	0.01 €
2015-01	31.49 €	10.57 €	3.20 €	45.26 €	0.00 €
2015-02	30.64 €	11.37 €	3.21 €	45.22 €	- 0.00 €
2015-03	31.02 €	11.96 €	3.56 €	46.54 €	- 0.00 €
2015-04	30.27 €	13.59 €	3.97 €	47.83 €	0.00 €
2015-05	28.93 €	16.50 €	5.39 €	50.83 €	0.00 €
2015-06	28.05 €	16.62 €	5.85 €	50.52 €	- 0.00 €
2015-07	27.93 €	19.98 €	5.93 €	53.84 €	0.00 €
2015-08	29.72 €	22.29 €	7.18 €	59.18 €	0.00 €
2015-09	29.73 €	19.39 €	6.00 €	55.12 €	- 0.00 €
2015-10	28.66 €	16.78 €	4.32 €	49.76 €	0.00 €
2015-11	27.50 €	16.80 €	3.69 €	47.98 €	0.00 €
2015-12	26.43 €	15.99 €	2.98 €	45.40 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 2

Brussel - Gas - Klasse G2: 120 - 500 MWh

Jaar - Maand	Energie (incl. transmissie)	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	28.63 €	7.76 €	1.26 €	37.65 €	0.00 €
2010-02	28.80 €	7.95 €	1.26 €	38.00 €	- 0.00 €
2010-03	28.80 €	8.58 €	1.26 €	38.64 €	- 0.00 €
2010-04	29.73 €	10.18 €	1.25 €	41.16 €	0.00 €
2010-05	30.16 €	11.58 €	1.25 €	42.99 €	0.00 €
2010-06	31.03 €	16.09 €	1.25 €	48.36 €	- 0.00 €
2010-07	33.30 €	19.66 €	1.24 €	54.20 €	- 0.01 €
2010-08	33.83 €	19.79 €	1.24 €	54.86 €	- 0.00 €
2010-09	33.72 €	14.42 €	1.25 €	49.39 €	- 0.00 €
2010-10	34.38 €	10.58 €	1.25 €	46.21 €	0.00 €
2010-11	34.40 €	8.83 €	1.25 €	44.49 €	0.00 €
2010-12	34.46 €	8.15 €	1.28 €	43.89 €	- 0.00 €
2011-01	34.71 €	8.10 €	1.43 €	44.24 €	0.01 €
2011-02	34.78 €	8.52 €	1.43 €	44.73 €	- 0.00 €
2011-03	35.30 €	9.30 €	1.42 €	46.02 €	- 0.00 €
2011-04	37.98 €	12.91 €	1.43 €	52.32 €	0.00 €
2011-05	38.40 €	15.73 €	1.43 €	55.55 €	- 0.01 €
2011-06	38.86 €	17.14 €	1.42 €	57.42 €	0.00 €
2011-07	40.45 €	18.52 €	1.42 €	60.39 €	- 0.00 €
2011-08	40.35 €	17.93 €	1.41 €	59.71 €	0.00 €
2011-09	40.58 €	14.41 €	1.42 €	56.41 €	- 0.00 €
2011-10	40.41 €	11.13 €	1.43 €	52.97 €	- 0.00 €
2011-11	40.32 €	9.13 €	1.42 €	50.86 €	- 0.01 €
2011-12	40.12 €	8.58 €	1.49 €	50.19 €	- 0.00 €
2012-01	39.34 €	8.42 €	2.04 €	49.80 €	0.00 €
2012-02	40.23 €	8.65 €	1.97 €	50.84 €	0.00 €
2012-03	40.38 €	9.70 €	2.22 €	52.30 €	0.00 €
2012-04	42.22 €	10.66 €	2.30 €	55.18 €	0.01 €
2012-05	42.53 €	12.60 €	2.61 €	57.74 €	- 0.00 €
2012-06	42.92 €	17.32 €	3.15 €	63.39 €	- 0.00 €
2012-07	42.93 €	19.30 €	3.75 €	65.98 €	- 0.00 €
2012-08	42.09 €	20.19 €	4.05 €	66.33 €	- 0.00 €
2012-09	40.82 €	14.56 €	3.06 €	58.44 €	- 0.00 €
2012-10	41.26 €	10.56 €	2.30 €	54.12 €	- 0.00 €
2012-11	41.48 €	9.17 €	2.06 €	52.71 €	0.00 €
2012-12	41.77 €	8.79 €	1.82 €	52.37 €	0.00 €
2013-01	41.74 €	8.40 €	1.80 €	51.93 €	- 0.00 €
2013-02	41.05 €	8.56 €	1.79 €	51.39 €	- 0.00 €
2013-03	40.80 €	9.01 €	1.83 €	51.64 €	0.00 €
2013-04	38.64 €	10.33 €	2.04 €	51.01 €	- 0.00 €
2013-05	38.78 €	12.44 €	2.38 €	53.61 €	0.01 €
2013-06	38.69 €	17.34 €	3.14 €	59.17 €	- 0.00 €
2013-07	38.38 €	20.34 €	3.74 €	62.47 €	- 0.00 €
2013-08	36.64 €	19.07 €	3.54 €	59.25 €	- 0.00 €
2013-09	39.81 €	14.63 €	3.26 €	57.71 €	- 0.00 €
2013-10	35.90 €	10.31 €	2.33 €	48.54 €	- €
2013-11	35.26 €	8.83 €	1.99 €	46.08 €	- 0.00 €
2013-12	35.69 €	8.64 €	1.86 €	46.18 €	- 0.00 €
2014-01	35.68 €	7.87 €	1.76 €	45.31 €	0.00 €
2014-02	35.05 €	8.38 €	1.77 €	45.21 €	0.00 €
2014-03	34.61 €	9.41 €	2.02 €	46.04 €	- 0.00 €
2014-04	33.06 €	11.14 €	2.41 €	46.62 €	0.00 €
2014-05	33.50 €	12.68 €	2.69 €	48.87 €	- 0.00 €
2014-06	32.23 €	16.99 €	3.24 €	52.47 €	0.00 €
2014-07	31.21 €	17.52 €	3.39 €	52.12 €	0.00 €
2014-08	32.26 €	16.94 €	3.47 €	52.67 €	- 0.00 €
2014-09	32.07 €	14.47 €	3.09 €	49.63 €	- 0.00 €
2014-10	32.56 €	10.56 €	2.45 €	45.58 €	0.00 €
2014-11	32.59 €	8.59 €	2.07 €	43.25 €	0.00 €
2014-12	32.03 €	7.88 €	1.82 €	41.73 €	- 0.00 €
2015-01	30.70 €	7.16 €	0.00 €	39.96 €	0.00 €
2015-02	30.46 €	8.10 €	2.12 €	40.67 €	- 0.01 €
2015-03	30.61 €	8.72 €	2.26 €	41.60 €	- 0.00 €
2015-04	29.92 €	10.17 €	2.61 €	42.70 €	0.00 €
2015-05	29.87 €	12.78 €	3.21 €	45.86 €	0.00 €
2015-06	29.95 €	16.93 €	4.13 €	51.00 €	- 0.00 €
2015-07	29.81 €	20.06 €	5.00 €	54.86 €	- 0.00 €
2015-08	29.40 €	19.68 €	4.98 €	54.05 €	- 0.00 €
2015-09	29.02 €	12.89 €	3.33 €	45.23 €	0.00 €
2015-10	28.72 €	10.23 €	2.63 €	41.58 €	0.00 €
2015-11	28.51 €	9.43 €	2.46 €	40.40 €	0.00 €
2015-12	27.89 €	9.05 €	2.30 €	39.25 €	0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 2

Brussel - Gas - Klasse G3: 500 – 5 000 MWh

Jaar - Maand	Energie (incl. transmissie)	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	29.20 €	4.25 €	1.33 €	34.78 €	- 0.00 €
2010-02	28.95 €	4.33 €	1.13 €	34.41 €	0.00 €
2010-03	28.96 €	4.60 €	1.14 €	34.69 €	- 0.00 €
2010-04	29.66 €	5.24 €	1.14 €	36.04 €	- 0.00 €
2010-05	30.16 €	5.82 €	1.14 €	37.12 €	0.00 €
2010-06	33.30 €	8.77 €	1.32 €	43.39 €	- 0.00 €
2010-07	32.89 €	10.11 €	1.11 €	44.11 €	0.00 €
2010-08	33.23 €	9.64 €	1.13 €	44.00 €	- 0.01 €
2010-09	33.01 €	7.05 €	1.14 €	41.19 €	- 0.01 €
2010-10	33.48 €	5.48 €	1.14 €	40.10 €	- 0.00 €
2010-11	33.47 €	4.77 €	1.14 €	39.39 €	0.00 €
2010-12	33.54 €	4.49 €	1.17 €	39.21 €	0.01 €
2011-01	33.47 €	4.68 €	1.32 €	39.48 €	0.00 €
2011-02	33.84 €	4.86 €	1.32 €	40.02 €	- 0.00 €
2011-03	34.15 €	5.21 €	1.32 €	40.68 €	0.00 €
2011-04	36.11 €	6.56 €	1.33 €	43.99 €	- 0.00 €
2011-05	35.97 €	7.54 €	1.33 €	44.83 €	- 0.01 €
2011-06	32.07 €	8.91 €	1.49 €	42.47 €	0.00 €
2011-07	36.68 €	8.94 €	1.34 €	46.95 €	- 0.01 €
2011-08	36.70 €	8.49 €	1.34 €	46.52 €	0.00 €
2011-09	37.11 €	6.64 €	1.32 €	45.07 €	- 0.00 €
2011-10	37.19 €	5.78 €	1.34 €	44.31 €	0.00 €
2011-11	37.17 €	5.03 €	1.33 €	43.54 €	0.00 €
2011-12	36.87 €	4.84 €	1.40 €	43.10 €	- 0.01 €
2012-01	36.08 €	4.81 €	1.68 €	42.56 €	0.00 €
2012-02	36.58 €	4.88 €	1.61 €	43.07 €	- 0.00 €
2012-03	36.83 €	5.28 €	1.73 €	43.85 €	0.01 €
2012-04	37.94 €	5.58 €	1.73 €	45.26 €	0.00 €
2012-05	37.89 €	6.15 €	1.81 €	45.85 €	0.00 €
2012-06	37.78 €	8.17 €	1.96 €	47.90 €	- 0.00 €
2012-07	37.69 €	8.91 €	2.40 €	49.00 €	0.00 €
2012-08	37.32 €	8.97 €	2.54 €	48.84 €	- 0.00 €
2012-09	36.93 €	6.89 €	2.06 €	45.89 €	0.00 €
2012-10	37.55 €	5.60 €	1.76 €	44.91 €	- 0.00 €
2012-11	37.83 €	5.12 €	1.65 €	44.59 €	- 0.00 €
2012-12	37.63 €	4.95 €	1.49 €	44.07 €	- 0.00 €
2013-01	36.83 €	5.08 €	1.49 €	43.40 €	0.00 €
2013-02	36.21 €	5.12 €	1.47 €	42.80 €	0.00 €
2013-03	36.17 €	5.28 €	1.48 €	42.93 €	- 0.00 €
2013-04	35.22 €	5.84 €	1.61 €	42.68 €	0.00 €
2013-05	35.18 €	6.55 €	1.78 €	43.51 €	0.00 €
2013-06	35.10 €	8.40 €	2.13 €	45.63 €	0.00 €
2013-07	35.07 €	9.92 €	2.49 €	47.48 €	0.00 €
2013-08	34.91 €	9.85 €	2.61 €	47.37 €	0.00 €
2013-09	34.71 €	7.53 €	2.07 €	44.31 €	0.00 €
2013-10	33.96 €	6.14 €	1.76 €	41.86 €	- 0.00 €
2013-11	33.92 €	5.42 €	1.59 €	40.93 €	0.00 €
2013-12	33.90 €	5.30 €	1.50 €	40.70 €	- 0.00 €
2014-01	33.82 €	4.98 €	1.44 €	40.23 €	- 0.00 €
2014-02	33.27 €	5.07 €	1.42 €	39.76 €	- 0.00 €
2014-03	32.65 €	5.54 €	1.52 €	39.71 €	0.00 €
2014-04	31.56 €	6.24 €	1.70 €	39.51 €	0.00 €
2014-05	31.43 €	6.63 €	1.78 €	39.84 €	- 0.00 €
2014-06	30.81 €	8.72 €	2.06 €	41.59 €	0.00 €
2014-07	30.02 €	9.34 €	2.16 €	41.52 €	0.00 €
2014-08	29.69 €	8.69 €	2.13 €	40.51 €	- 0.00 €
2014-09	29.99 €	7.88 €	2.13 €	40.00 €	- 0.00 €
2014-10	30.76 €	6.27 €	1.86 €	38.89 €	0.00 €
2014-11	30.97 €	5.46 €	1.70 €	38.13 €	0.00 €
2014-12	30.69 €	5.13 €	1.55 €	37.37 €	- 0.00 €
2015-01	29.88 €	4.73 €	1.78 €	36.41 €	0.01 €
2015-02	29.17 €	5.39 €	1.79 €	36.35 €	- 0.00 €
2015-03	29.46 €	5.56 €	1.84 €	36.86 €	- 0.00 €
2015-04	29.12 €	6.34 €	1.99 €	37.45 €	- 0.00 €
2015-05	28.96 €	7.24 €	2.21 €	38.42 €	0.00 €
2015-06	28.92 €	8.75 €	2.52 €	40.19 €	0.00 €
2015-07	28.45 €	10.20 €	2.92 €	41.57 €	- 0.00 €
2015-08	28.26 €	9.75 €	2.84 €	40.85 €	- 0.00 €
2015-09	27.98 €	7.28 €	2.24 €	37.51 €	- 0.00 €
2015-10	27.66 €	6.18 €	1.98 €	35.81 €	0.00 €
2015-11	27.49 €	5.97 €	1.92 €	35.39 €	0.01 €
2015-12	27.04 €	5.81 €	1.85 €	34.70 €	- 0.00 €

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN
IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PROFESSIONELE KLANTEN

Annexe 2

Brussel - Gas - Klasse G4: 5 - 50 GWh

Jaar - Maand	Energie (incl. transmissie)	Distributie	Taksen	All-in	Andere
2010-01	27.35 €	2.46 €	1.55 €	31.36 €	0.01 €
2010-02	27.16 €	2.54 €	1.10 €	30.79 €	- 0.00 €
2010-03	26.38 €	2.48 €	1.15 €	30.01 €	0.01 €
2010-04	26.84 €	2.82 €	1.16 €	30.82 €	0.00 €
2010-05	27.13 €	3.00 €	1.16 €	31.30 €	0.00 €
2010-06	27.38 €	3.55 €	1.31 €	32.23 €	- 0.00 €
2010-07	30.49 €	4.63 €	1.13 €	36.24 €	- 0.01 €
2010-08	30.63 €	4.37 €	1.13 €	36.12 €	- 0.01 €
2010-09	29.12 €	3.76 €	1.15 €	34.03 €	- €
2010-10	29.63 €	2.85 €	1.16 €	33.64 €	0.00 €
2010-11	29.55 €	2.55 €	1.16 €	33.26 €	- 0.01 €
2010-12	29.75 €	2.39 €	1.16 €	33.30 €	- 0.00 €
2011-01	30.48 €	2.66 €	1.33 €	34.47 €	- 0.01 €
2011-02	30.45 €	2.79 €	1.33 €	34.57 €	0.00 €
2011-03	30.34 €	2.88 €	1.33 €	34.56 €	- €
2011-04	31.31 €	3.44 €	1.37 €	36.12 €	- 0.00 €
2011-05	30.99 €	3.82 €	1.36 €	36.17 €	- 0.00 €
2011-06	27.57 €	3.59 €	1.49 €	32.65 €	- €
2011-07	30.76 €	4.15 €	1.33 €	36.24 €	- €
2011-08	31.70 €	4.42 €	1.32 €	37.43 €	- 0.00 €
2011-09	32.05 €	4.14 €	1.32 €	37.51 €	0.00 €
2011-10	32.32 €	3.27 €	1.34 €	36.93 €	- 0.00 €
2011-11	32.19 €	2.90 €	1.33 €	36.43 €	0.01 €
2011-12	31.77 €	2.67 €	1.35 €	35.80 €	0.00 €
2012-01	33.20 €	2.53 €	1.37 €	37.11 €	- 0.00 €
2012-02	33.30 €	2.49 €	1.34 €	37.14 €	- 0.00 €
2012-03	33.54 €	2.85 €	1.39 €	37.78 €	0.00 €
2012-04	33.94 €	2.90 €	1.36 €	38.19 €	- 0.00 €
2012-05	34.03 €	3.43 €	1.32 €	38.77 €	0.00 €
2012-06	33.20 €	3.93 €	1.24 €	38.37 €	- 0.00 €
2012-07	33.20 €	4.17 €	1.40 €	38.76 €	- 0.00 €
2012-08	33.41 €	4.51 €	1.44 €	39.36 €	- 0.01 €
2012-09	33.52 €	3.83 €	1.42 €	38.78 €	0.00 €
2012-10	34.63 €	2.97 €	1.40 €	39.01 €	- 0.00 €
2012-11	35.05 €	2.65 €	1.39 €	39.08 €	- 0.00 €
2012-12	35.10 €	2.52 €	1.34 €	38.96 €	- 0.00 €
2013-01	32.70 €	2.92 €	1.32 €	36.95 €	0.00 €
2013-02	32.44 €	3.03 €	1.23 €	36.70 €	0.00 €
2013-03	32.41 €	3.04 €	1.32 €	36.77 €	- €
2013-04	31.58 €	3.39 €	1.35 €	36.31 €	- 0.00 €
2013-05	31.54 €	3.74 €	1.37 €	36.66 €	0.00 €
2013-06	31.30 €	4.65 €	1.37 €	37.32 €	- €
2013-07	31.07 €	4.93 €	1.46 €	37.46 €	- €
2013-08	31.37 €	5.27 €	1.50 €	38.13 €	- 0.00 €
2013-09	30.97 €	4.09 €	1.43 €	36.50 €	0.00 €
2013-10	30.80 €	3.53 €	1.39 €	35.72 €	- 0.00 €
2013-11	31.01 €	3.05 €	1.36 €	35.42 €	0.01 €
2013-12	31.23 €	2.97 €	1.33 €	35.54 €	0.01 €
2014-01	31.12 €	3.30 €	1.26 €	35.68 €	- 0.00 €
2014-02	30.41 €	3.32 €	1.25 €	34.98 €	- 0.01 €
2014-03	29.67 €	3.70 €	1.26 €	34.63 €	- 0.00 €
2014-04	28.43 €	4.00 €	1.29 €	33.72 €	0.00 €
2014-05	28.11 €	4.20 €	1.36 €	33.67 €	0.00 €
2014-06	28.18 €	5.18 €	1.41 €	34.78 €	- 0.00 €
2014-07	27.21 €	5.55 €	1.38 €	34.15 €	0.00 €
2014-08	27.07 €	5.35 €	1.41 €	33.83 €	- 0.00 €
2014-09	27.22 €	5.07 €	1.57 €	33.87 €	0.01 €
2014-10	28.03 €	4.03 €	1.51 €	33.56 €	- 0.01 €
2014-11	28.43 €	3.65 €	1.47 €	33.54 €	- 0.00 €
2014-12	28.71 €	3.39 €	1.45 €	33.55 €	0.00 €
2015-01	27.72 €	2.85 €	1.62 €	32.19 €	- 0.00 €
2015-02	26.97 €	3.05 €	1.61 €	31.63 €	0.00 €
2015-03	27.72 €	3.17 €	1.62 €	32.51 €	- 0.00 €
2015-04	27.18 €	3.61 €	1.66 €	32.45 €	- 0.00 €
2015-05	27.02 €	4.13 €	1.67 €	32.82 €	0.00 €
2015-06	26.53 €	5.00 €	1.77 €	33.31 €	0.00 €
2015-07	26.96 €	6.03 €	1.81 €	34.81 €	0.00 €
2015-08	27.21 €	5.76 €	1.85 €	34.82 €	0.00 €
2015-09	26.70 €	4.60 €	1.73 €	33.02 €	- 0.00 €
2015-10	26.39 €	3.55 €	1.67 €	31.61 €	0.00 €
2015-11	26.24 €	3.54 €	1.67 €	31.45 €	- 0.00 €
2015-12	26.23 €	3.33 €	1.69 €	31.25 €	0.00 €

Uitgevoerd door

